

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΜΒ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19. — Τηλ. 227-689 | 15 ΙΟΥΝΙΟΥ 1965 | ΑΡΙΘ. 12

ΒΛΑΠΤΕΤΑΙ ΚΑΙΡΙΩΣ

Ἡ ἠθικὴ—ἵνα μὴ εἴπωμεν ἡ ἀνηθικότης— τῆς ὑλιστικῆς ἀντιλήψεως τῆς ζωῆς κατακτᾶ, ὡς φαίνεται, συνεχῶς ἔδαφος εἰς τὴν κοινωνίαν μας. Καὶ ὡς πυρὰ εἰς ξηρὰ φρύγανα, πληθύνεται ἡ τάξις τῶν λεγομένων ρεαλιστῶν. Οὗτοι ὡς θεμέλιον τῆς πίστεως τῶν ἔχουν τὸ «πάντων χρημάτων μέτρον ἄνθρωπος» τοῦ Πρωταγόρα. Καὶ ἐμφανίζονται, κενοσπούδως, ὀλίγον προσέχοντες πρὸς τὰς ἠθικὰς ἀρχὰς καὶ τὰς θρησκευτικὰς πεποιθήσεις. Ἀλλὰ καὶ καταφρονοῦντες ἰταμῶς τὰς καθιερωμένας κοινωνικὰς ἀντιλήψεις καὶ τιμίας ἐθνικὰς παραδόσεις. Διότι, κατ' αὐτοὺς καὶ κατὰ τὴν ἀνθρωπιστικὴν τῶν—δῆθεν—φιλοσοφίαν, αἱ ἀνθρώπιναι πράξεις πρέπει νὰ κριθῶνται ἀναλόγως πρὸς τὴν χρησιμότητα καὶ τὴν ὠφελιμότητα ἀπλῶς αὐτῶν. Καὶ ὁ ἄνθρωπος, λέγουν, «δὲν ἐδημιουργήθη, διὰ νὰ ὑπηρετῇ τὸν Θεόν, καὶ διὰ νὰ πραγματοποιῆ τὸ θεῖόν του θέλημα. Ἀλλὰ σκοπὸς του εἶναι, πρέπει νὰ εἶναι, νὰ ἐξαναγκάσῃ, διὰ παντὸς μέσου, τὴν πραγματικότητα, νὰ τὸν ἐξυπηρετῇ».

* * *

Οὐδόλως λοιπὸν παράδοξον, ὅτι ἐνεφανίσθησαν ἐπὶ σκηνῆς οἱ ἐπιδιώκοντες τὴν σύναψιν καὶ τεταρτοῦ γάμου· ὡς καὶ οἱ ἐπιζητοῦντες τὴν «αὐτόματον λύσιν τοῦ συζυγικοῦ δεσμοῦ», ἔπειτα ἀπὸ ἑπταετῆ, ἀπὸ κοίτης καὶ ἀπὸ τραπέζης, χωρισμόν». Καὶ, ἐκόντες ἄκοντες, ἐνθυμούμεθα τὸν ἀρχαῖον τραγικόν, ὁ ὁποῖος παρομοιάζει τοὺς ἐπιδιώκοντας «δεύτερα λέκτρα» πρὸς τοὺς ἀπονεννημένους ἐκείνους ναυαγούς, πού ἐπιχειροῦν νὰ ἐπαναπλεύσουν «πέλαγος ἀργα-

λέον». Ὡς καὶ τὴν θυμόσοφον ἐκείνην δημώδη ἀντίληψιν, καθ' ἣν εὐδαίμων ἐθεωρεῖτο «πρῶτον μὲν ὁ μηδενὶ μηδὲν ὀφείλων. Εἶτα δὲ ὁ μὴ γήμας».

* * *

Τὸ ζήτημα ὅμως εἶναι σοβαρὸν, σοβαρώτατον. Καὶ διὰ τοῦτο ἄξιον πολλῆς καὶ μεγάλης προσοχῆς. Διότι ἡ ἴδρυσις οἰκογενείας εἶναι σπουδαιοτάτη πράξις τοῦ βίου· καὶ ἡ σύναψις εὐτυχοῦς γάμου ὑψιστος σκοπός, πού ἀφορᾷ τὰ πεπρωμένα, ὄχι μόνον τοῦ ἀτόμου, ἀλλὰ καὶ τῆς κοινωνίας ὁλοκλήρου. Διότι, ὡς συνέπειαν ἔχει τὴν παιδοποιῶν. Καὶ τοιούτοτρόπως τὸ ἐσώτατον τοῦτο προσωπικὸν δικαίωμα εἶναι συνδεδεμένον πρὸς τὴν ἐξύψωσιν, ἢ τὴν ἀποσύνθεσιν τῆς κοινωνικῆς ζωῆς.

* * *

Διὰ τὸν λόγον αὐτόν, ἀπὸ τῆς πολιᾶς ἀρχαιότητος, ὁ γάμος ἐθεωρήθη ὡς θεσμὸς ἱερός. Καὶ ἐπεβάλλετο, ὡς χρέος καὶ ὡς καθήκον, ἡ παιδαγωγοῦσα ἀμοιβαία ἐπίδρασις τῶν συζύγων ἐπ' ἀλλήλων, ὡς καὶ ἡ ὁμόθυμος κοινοπραξία, πρὸς ἀπαρτισμὸν εὐτυχοῦς οἰκογενείας. Τὸ ἄσυλον δὲ τῆς οἰκογενείας ἐπροστατεύετο αὐστηρῶς καὶ ποικιλοτρόπως. Ἡ δὲ χριστιανικὴ ἀντίληψις τῆς ζωῆς ἐξέψωσε καὶ ἐξηγίασε τὸν θεσμόν. Καὶ ἴδρυσεν καὶ ἐθεμελίωσε τὸν γάμον ὡς θεῖον «μυστήριον», διὰ τοῦ ὁποῖου ἐνοῦνται ἀρρήκτως τὰ πεπρωμένα δύο ὄντων. Καὶ ἡ καθιερωθεῖσα διὰ τὸν γάμον τελετή, εἶναι πλήρης βαθυτάτου πνευματικοῦ περιεχομένου. Καὶ κατ' αὐτὴν ἡ μελλοντικὴ ζωὴ τῶν συνερχομένων εἰς γάμου κοινωνίαν ταυτί-

ζεταί πρὸς τὴν ζωὴν τῶν ἁγίων Μαρτύρων. Καὶ τὴν ἄθλησιν καὶ τὴν νίκην τῶν συμβολίζουσι καὶ ὑπενθυμίζουσι οἱ κρατούμενοι ὑπεράνω τῶν κεφαλῶν τῶν νυμφευομένων στέφανοι, καὶ τὰ ψαλλόμενα τροπάρια.

* * *

Διότι ἀγὼν καὶ ἄθλησις εἶναι ὄντως ἡ ζωὴ. Καὶ οἱ σύζυγοι ὀφείλουσι νὰ βαστάζουσι ἀμοιβαίως τὰ βάρη τῆς, καὶ ν' ἀντιμετωπίζουσι τὰς δυσχερείας καὶ τὴν τραγικότητά τῆς ἐνίοτε. Καὶ ὁ ἱερός Χρυσόστομος παρέχει πρὸς τοῦτο χρυσᾶς ὑποθήκας· καὶ ὑψίστης κοινωνικῆς σημασίας παραινήσεις, ποὺ θὰ ἔπρεπε ν' ἀποτελοῦν τὸ καθοδηγητικόν, ψυχοτρόφον, καὶ παιδαγωγοῦν ἀνάγνωσμα καὶ ἐντύπωμα εἰς τὰ σχολεῖά μας.

Οἱ συζυγικοὶ ὅμως δεσμοὶ πραγματοποιοῦνται δυστυχῶς πολλάκις ἐντὸς τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, μὲ πολλὴν ἐλαφρότητα, ἢ μὲ ἀνεπίτρεπτον ὑπολογιστικότητα. Καὶ χωρὶς τὴν ἀμοιβαίαν ἐκτίμησιν τῶν συνδεομένων· καὶ τὴν ἀληθῆ καὶ βαθεῖαν ἐκείνην ἀγάπην ποὺ ἀποτελεῖ πτῆσιν πρὸς τὴν αἰωνιότητα, καὶ ἡ ὁποία δὲν ὑπόκειται εἰς τοῦ πανδαμάτορος χρόνου τὴν φθοράν. Ἀποβαίνουν διὰ τοῦτο παγίς, ποὺ συνθλίβει ὀδυνηρῶς τὴν προσωπικότητα. Καὶ δημιουργοῦνται οὕτω τραγικαὶ μεταξὺ τῶν συζύγων διχοστασίαι καὶ συρράξεις, ποὺ βεβηλώνουσι τὸ θεῖον καὶ ἱερώτατον «μυστήριον». Καὶ εἰς τὰς περιστάσεις αὐτὰς ὁ ἐξαναγκασμὸς πρὸς περαιτέρω συμβίωσιν θ' ἀπετέλει ἀπαράδεκτον σκληρότητα. Διὰ τοῦτο ἡ Ὁρθόδοξος ἡμῶν Ἐκκλησία, στοργικώτατα ἀποδεχομένη τὴν ἐνθεσμον καὶ κατὰ συνείδησιν ἐλευθερίαν, διώρισεν ἀπ' ἀρχῆς, θεοπνεύστως, τὸ διαζύγιον· ἀντιθέτως πρὸς τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν, ἡ ὁποία ἀντιτάσσεται εἰς τοῦτο μετ' ἐπιμονῆς.

* * *

Καὶ ἡ παροχὴ τοῦ διαζυγίου ἀνήκεν, ἐπὶ αἰῶνας μακρούς, εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν δικαιοδοσίαν, ἐλευθέραν πάσης ἐξουσίας καὶ ἐπιρροῆς· καὶ κρίνουσαν κατὰ τοὺς ἀναλλοιώτους καὶ ἀκαινοτομήτους τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Οἰκονομίας νόμους. Καὶ παρείχετο

μόνον ἀφοῦ κατεβάλλετο προηγουμένως πᾶσα προσπάθεια πρὸς συμφιλίωσιν τῶν διαφορομένων συζύγων· καὶ καθίστατο ἀπαράιτητος καὶ ἀναπόφευκτος ἡ διάρρηξις τοῦ τιμαλφεστάτου καὶ ἁγιωτάτου τοῦτου θεσμοῦ καὶ δεσμοῦ.

Δυστυχῶς ὅμως, ἐπὶ Βαυαροκρατίας, αἱ περὶ συνοικεσίων δίκαια μετεφέρθησαν ἀπὸ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς δικαιοδοσίας εἰς τὰ πολιτικὰ δικαστήρια. Διὰ νὰ καταλήξωμεν, βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον, εἰς τὰς τυπικὰς καὶ συντόμους σημερινὰς δίκας· καὶ εἰς τὴν εὐχερεστάτην σήμερον λύσιν τοῦ γάμου «ἀμοιβαία—δῆθεν—ὑπαιτιότητι καὶ λόγῳ ἀσυμφωνίας χαρακτῆρων»! Καὶ τὰ πληθυνόμενα ὁσημέραι διαζύγια φυσικὸν εἶναι, ν' ἀποτρίβουν καὶ νὰ ἐξαλείφουν ἀπὸ τὴν ψυχὴν τοῦ γνησίως θρησκευομένου λαοῦ μας, τὴν βαθύτατα ἐγκεχαραγμένην πίστιν πρὸς τὴν ἱερότητα τοῦ θεοῦ «μυστηρίου» τοῦ γάμου.

* * *

Νομίζομεν ὅμως, ὅτι καιρὸς εἶναι πλέον νὰ παύσουν καταπατούμενα ἀθέσμως τὰ θεσπίσματα, διὰ τῶν ὁποίων θεόπνευστοι Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι καὶ νόμοι σοφῶν καὶ εὐσεβεστάτων Βασιλέων καθώρισαν τὰς γαμικὰς διαφοράς. Διότι διὰ τῶν ἐπιχειρουμένων καινοτομιῶν βλάπτεται καιρίως καὶ τὸ ἦθος καὶ ἡ θεοσέβεια τοῦ Ὁρθόδοξου λαοῦ μας. Καὶ τὸ νομοθετοῦν Κράτος καθῆκον ἔχει νὰ σεβασθῆ τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ τὴν πνευματικὴν παράδοσιν τῆς Ὁρθόδοξου ἡμῶν Ἐκκλησίας καὶ τῆς Οἰκονομίας τῆς. Αὐτὸ ἀπαιτεῖ ἡ νουνεχὴς καὶ πραγματικὴ θεοσέβεια. Αὐτὸ καὶ τῆς Πολιτείας τὸ συμφέρον. Αὐτὸ καὶ τὰ ἀπαραγραπτα δικαιώματα τῶν ὑπὲρ πίστεως καὶ Πατρίδος σφαιγιασθέντων μυριάδων πιστῶν Ὁρθόδοξων. Καὶ ἄς κατανοηθῆ—ἐπὶ τέλους—ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος ἡμῶν Ἐκκλησία, διὰ τῆς ὁποίας καὶ διεσώθη καὶ ὠδηγήθη πρὸς ἀνάκτησιν τῆς ἐλευθερίας τοῦ ὁ λαὸς μας, «κρατυνομένη, ἀντικρατύνει καὶ διασώζει τὴν κρατύνουσαν αὐτὴν κοσμικὴν ἐξουσίαν».

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΠΙΣΤΙΣ ΚΑΙ ΛΟΓΙΚΗ*

"Αν μέσα εις τὸν ἄνθρωπον δὲν ὑπῆρχε ἓνα αἰώνιον σημεῖον, ἂν ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶχε μέσα του μίαν σκοπιὰν ἀπ' ὅπου νὰ ἀνοίγῃ με τὸ πνεῦμά του προοπτικὴν πρὸς τὴν αἰωνιότητα, ἂν μέσα του ὑπῆρχε μόνον ἡ κοχλάζουσα δύναμις τῶν παθῶν καὶ ἡ ἐφευρετικὴ διάνοια, ἡ ὁποία ὑποτάσσει τὰ πάθη καὶ τὰ θέτει εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς καὶ ἔτσι δημιουργεῖ καὶ τὰ μεγάλα καὶ τὰ μικρὰ καὶ τὰ σημαντικὰ καὶ τὰ ἀσήμαντα, ἂν πέραν αὐτῶν ὑπῆρχε μόνον τὸ ἀδηφάγον χάος, τὸ ὁποῖον καταβροχθίζει ὅλα τὰ ἔργα τοῦ ἀνθρώπου, τότε τὸ κυρίαρχον συναίσθημα μέσα εἰς τὸν ἄνθρωπον θὰ ἦτο ἀσφαλῶς ἡ ἀπόγνωσις. Τότε δὲν θὰ ὑπῆρχε δυνατότης προσευχῆς. Γιατὶ ἡ προσευχὴ προϋποθέτει ὅτι μέσα εἰς τὸν ἄνθρωπον ὑπάρχει ἓνα αἰώνιον σημεῖον ἀπ' ὅπου ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ προσπεράσῃ τὴν χρονικότητα καὶ νὰ ἐπικοινωνήσῃ με τὸν Θεόν.

"Αν ἡ μία γενεὰ τῶν ἀνθρώπων διαδέχονταν ἀπλῶς τὴν ἄλλην, ὅπως κάθε χρόνον τὰ φύλλα τῶν δένδρων, ἂν τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων διέσχίζε τὸ χάος τοῦ χρόνου, ὅπως διασχίζει ὁ ἄνεμος τὴν ἔρημον, ἡ ὅπως διασχίζουν τὰ θαλάσσια κήτη τὸ ὑγρὸν στοιχεῖον, ἂν ἐπικρατοῦσε μία αἰώνια λήθη, ἡ ὁποία νὰ ἐνεδρεῦῃ ἀχόρταγα τὸν ἄνθρωπον κατὰ τὴν πορείαν του ἐπὶ τῆς γῆς, ἂν, τέλος, δὲν ὑπῆρχε ἓνας αἰώνιος δεσμός πού συνδέει τὶς γενεές τῶν ἀνθρώπων καὶ ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα με τὸν ἑαυτὸν τῆς καὶ με τὸν Θεόν, τότε ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου θὰ ἦταν ἀληθινὴ κόλασις. Ἡ αἰώνια μνήμη εἶναι ἐκεῖνη, ἡ ὁποία ἀκριβῶς συνδέει τὴν ἀνθρωπότητα με τὸν ἑαυτὸν τῆς καὶ με τὸν Θεόν. Αὐτὴν ἀντιτάσσει ὁ ἄνθρωπος συνεχῶς εἰς τὴν αἰώνια λήθη. Καὶ τὴν ἀντιτάσσει γιατί πιστεῦει εἰς τὴν αἰωνιότητα. Πιστεῦει δὲ ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν αἰωνιότητα ἐπειδὴ ἔχει τὴν συνείδησιν, ἡ μᾶλλον τὴν αὐτοβεβαίωσιν ὅτι ὑπάρχει μέσα του ἓνα αἰώνιον σημεῖον. Καὶ τὸ παράδοξον εἶναι ὅτι ὅλοι γενικῶς πιστεύουν εἰς τὴν αἰωνιότητα, πιστεύουν εἰς αὐτὴν ἀκόμα καὶ οἱ ἄπιστοι. Γιατί; Διότι καὶ αὐτοὶ πιστεύουν εἰς τὴν αἰωνιότητα τῆς ἀπιστίας των. Ἐτσι ἐπικυρώνουν ἀκριβῶς ἐκεῖνο πού ἀρνοῦνται, τὴν πίστιν.

Ἡ προσευχὴ προϋποθέτει δύο σημεῖα ἀναφορᾶς, τὸν ἄνθρωπον ὡς ὁμιλητὴν καὶ τὸν Θεόν ὡς ἀχροατὴν, τὸν ἄνθρωπον ὡς πονοῦντα καὶ τὸν Θεόν ὡς ἀγαπῶντα. Εἶναι ἡ προσευχὴ ὁμιλία τοῦ ἀνθρώπου με τὸν Θεόν, ὁμιλία κρυφὴ καὶ σιωπηλὴ. Δὲν εἶναι ἀνάγκη ἡ ὁμιλία αὐτὴ νὰ γίνῃ ὀλωσδιόλου λόγος προφορικός, ἀρκεῖ νὰ εἶναι ἐνδιάθετος λόγος.

Ὁ λόγος ὁμῶς τῆς προσευχῆς, ὅπως καὶ κάθε γνήσιος λόγος τοῦ ἀνθρώπου, προϋποθέτει τὴν συγκέντρωσιν καὶ τὴν σιωπὴν τοῦ πνεύματος. Ὁ λόγος

* Ἡ ὁμιλία αὐτὴ ἐγινε κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς προσευχῆς τῶν φοιτητῶν, τὴν 11ην Ἀπριλίου 1965, εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

εἶναι ἄλλωστε πάντοτε καρπὸς μακρᾶς καὶ βαθείας σιωπῆς. Ἡ σιωπὴ εἶναι τὸ μακρὸν προστάδιον τοῦ λόγου. Ὅλοι οἱ μεγάλοι συγγραφεῖς ἐγνώρισαν τὴν σιωπὴν ὡς στάδιον κυοφορίας τοῦ λόγου των. Καὶ τοῦτο ἀκριβῶς χαρακτηρίζει τοὺς μεγάλους συγγραφεῖς ἀπὸ τοὺς ἀπλοῦς ἐπαγγελματίας τοῦ λόγου. Ἡ σιωπὴ δημιουργεῖ τὸν λόγον ὡς καρπὸν ὄριμον, ὅπως ἀκριβῶς ἡ σιωπὴ τῆς φύσεως προστομάζει τὸν πλούσιον λόγον τῆς ἀνοίξεως, τὴν ἀνθοφορίαν καὶ ἀργότερα τὴν μεγάλην ἑορτὴν τοῦ καρπῶν τῆς. Πᾶσα δημιουργία προϋποθέτει μακρὸν στάδιον σιωπῆς. Κατὰ τὴν σιωπὴν τὸ πνεῦμα ἐπιστρέφει εἰς τὸν ἑαυτὸν του καὶ ἀνακαλύπτει τὴν ρίζαν του. Καὶ ρίζα τοῦ πνεύματος εἶναι ἡ συνείδησις τῆς αἰωνιότητός του, ἡ αὐτοβεβαίωσις ὅτι κατὰγεται ἀπὸ τὴν αἰωνιότητα, ὅτι τὸ πνεῦμα εἶναι τὸ αἰώνιον σημεῖον μέσα εἰς τὴν ἀκολουθίαν καὶ φθορὰν τοῦ χρόνου.

Ὅπως ἀκριβῶς ὁ λόγος ἀνθρώπου πρὸς ἄνθρωπον προϋποθέτει δύο κέντρα ζωῆς καὶ πνεύματος, τὸ ἐγὼ καὶ τὸ ἐσύ, ἔτσι καὶ ἡ προσευχὴ προϋποθέτει ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ὁμιλοῦντα καὶ τὸν ἀκούοντα, τὸν Θεόν, τὸ «Σὺ, Κύριε», δηλαδὴ τὸν προσωπικὸν Θεόν. Προσευχὴ δίχως προσωπικὸν Θεόν δὲν εἶναι νοητὴ. Ἀλλὰ οὔτε ἀπρόσωπος Θεὸς εἶναι νοητός. Τὸ ἀπρόσωπον, ὅσον μέγα καὶ ἂν εἶναι, ὅσον ἀπέραντον καὶ ἂν εἶναι, δὲν εἶναι Θεός. Ὁ προσωπικὸς Θεὸς εἶναι ἡ μόνη δικαίωσις κάθε ἀληθινῆς θρησκείας, καὶ δίχως αὐτὸν δὲν νοεῖται θρησκεία ὡς ἐσωτερικὴ ὑπόθεσις τοῦ ἀνθρώπου, δηλαδὴ ὡς πίστις. Ἀλλὰ καὶ ὁ προσωπικὸς Θεὸς δὲν νοεῖται δίχως ἀγάπην. Ἐὰν ὁ Θεὸς δὲν εἶναι ἀγάπη, τότε δὲν ὑπάρχει, τότε ἡ προσευχὴ εἶναι κραυγὴ ἀπελπισίας τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸ κενόν, εἰς τὸ μηδέν.

Πίστις ὁμῶς σημαίνει ἐμπιστοσύνην καὶ μάλιστα ἀπόλυτον ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν ὑπαρξιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ Ἐσού, τοῦ Θεοῦ. Καὶ φύεται ἡ πίστις ἐκεῖ, ὅπου τερματίζεται ἡ ἀνησυχία τῆς ἀμφιβολίας· ἐκεῖ, ὅπου ὁ λόγος καὶ ὁ ἀντίλογος τῆς διανοίας παύει νὰ ὑπάρχη. Ἐκεῖ, ὅπου ἡ ψυχὴ καὶ τὸ πνεῦμα τολμᾷ νὰ θυσιάσῃ τὴν ἀμφιβολίαν τῆς διανοίας, νὰ ὑπερικήσῃ τὰ χαρᾶκώματα τῶν λογικῶν κρίσεων καὶ νὰ ἀνοιχθῇ πρὸς τὸ λογικῶς ἀσύλληπτον ἔδαφος, ὅπου δοκιμάζει τὸ δέος καὶ τὴν ἡρωϊκὴν αὐτοταπεινώσιν, ὅπου ὁ ἄνθρωπος ὡς πλάσμα δοκιμάζει τὴν πίστιν πρὸς τὸν Πλάστην του, ὅπου ἀφοσιώνεται καὶ σιωπᾷ. Καὶ ἀπὸ αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν σιωπὴν τῆς αὐτοταπεινώσεως ἔρχεται ὁ λόγος τῆς σιωπῆς, ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ μόνος δίχως ἀντίλογον, διότι εἶναι λόγος θυσίας καὶ ἡρωϊσμοῦς διότι ἡ αὐτοταπεινώσις εἶναι ὁ ὕψιστος ἡρωϊσμός, ἡ ὑψίστη θυσία.

Ὅσοι εὐρέθησαν εἰς τὸ ἔδαφος τοῦτο τῆς πίστεως ὁμολογοῦν ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ συλλάβουν λογικῶς τὸ προσφερόμενον, δηλαδὴ τὴν οὐσίαν τῆς πίστεως,

διότι τὸ προσφερόμενον ἐκεῖ εἶναι τὸ παράδοξον. Καὶ δίχως παράδοξον δὲν ὑπάρχει πίστις. Τὸ παράδοξον ὅμως εἶναι ὅ,τι ὑπάρχει πέραν τῆς λογικῆς, ἢ ὁποία δὲν ἔχει τέρμα οὔτε καὶ πρέπει νὰ ἔχη, διότι τότε δὲν θὰ ἦταν λογικὴ. Ἡ πίστις δὲν ἔρχεται νὰ καταργήσῃ τὴν λογικὴν. Ἐδῶ ἀκριβῶς εὐρίσκεται ἡ πλάνη ἐκείνων πού θεωροῦν τὴν πίστιν ὡς κατάργησιν τῆς λογικῆς. Ἡ πίστις ὑπερνικᾷ τὴν λογικὴν δίχως ὅμως νὰ τὴν θέτῃ εἰς ἀργίαν δι' ὅσα ἢ ἴδια εἶναι προωρισμένη. Καὶ ἡ λογικὴ εἶναι προωρισμένη γιὰ τὰ πεπερασμένα, ὄχι γιὰ τὸ ἄπειρον. Ἡ λογικὴ θριαμβεῖ εἰς τὰ πεπερασμένα καὶ ἐκεῖ ἄλλωστε ὑπάρχει μόνον ὅ,τι ἡ ἴδια ὀνομάζει ἀπόδειξιν, ἢ δὲ ἀπόδειξις εἶναι θριαμβος τῆς λογικῆς. Τὸ πεπερασμένον ἀποδεικνύεται λογικῶς. Ἀντιθέτως τὸ ἄπειρον δὲν γνωρίζει λογικὴν ἀπόδειξιν, διότι ἡ ἀπόδειξις εἶναι πάντοτε πεπερασμένη. Καὶ ἐδῶ ἀκριβῶς ἐγκρίεται ἡ ἀξία τῆς, ἢ ἀρετῆ τῆς, δηλαδὴ ἡ αὐτάρκειά τῆς. Ἀντιθέτως ἡ πίστις δὲν γνωρίζει ἀπόδειξιν, ἀλλὰ καὶ δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀποδείξεως, ἢ καλλίτερα εἶναι ἡ ἴδια ἀπόδειξις. Ἡ ἀπόδειξις θὰ ἦταν κάτι ἄλλο—διαφορετικὸν ἀπὸ τὴν πίστιν, ἐνῶ ἡ πίστις δὲν δέχεται τίποτε ἄλλο ἐκτὸς ἀπὸ τὸ εἶναι τῆς, ἀπὸ τὴν παρουσίαν τῆς. Ἡ πίστις ὑπάρχει ὄχι ὡς πεπερασμένη, ἀλλὰ ὡς ἀπόλυτος αὐτάρκεια, διότι εἶναι συνάμα καὶ ἀπόλυτος παραίτησις.

Ἀπὸ τί παραιτεῖται ὁ πιστός; Παραιτεῖται ὀλοκληρωτικῶς ἀπὸ τὴν ἀντιδικίαν μὲ τὸν κόσμον, ἀπὸ τὴν ἀμφιβολίαν, τὴν ἀντινομίαν καὶ τὴν διαμάχην. Ἡ παραίτησις αὕτη, ἢ ὁποία φέρει τὴν γαλήνην καὶ τὴν εἰρήνην εἰς τὸ πνεῦμα, εἶναι ἡ ὑποκειμενικὴ προϋπόθεσις τῆς πίστεως καὶ τῆς προσευχῆς. Διότι ὅ,τι ἰσχύει διὰ τὴν πίστιν, ἰσχύει καὶ διὰ τὴν εἰδικὴν ἔκφρασιν τῆς πίστεως, τὴν προσευχὴν. Χωρὶς τὴν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τὴν διαμάχην μὲ τὸν κόσμον, χωρὶς τὴν πρὸς στιγμὴν παραίτησιν ἀπὸ τὸν κόσμον, χωρὶς συγκέντρωσιν καὶ ἐσωτερικεύσιν τοῦ πνεύματος δὲν ὑπάρχει ἡ δυνατότης τῆς προσευχῆς.

Ποῦ ἐγκρίεται ὅμως ἡ οὐσία τῆς προσευχῆς; Καὶ γιατί δὲν ὑπάρχει ἄλλη σχέσις τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεὸν ἐκτὸς ἀπὸ τὴν προσευχὴν; Ἐπειδὴ μεταξὺ ἀνθρώπου καὶ Θεοῦ ὑπάρχει ἀπόλυτος διαφορὰ, γι' αὐτὸ ἀκριβῶς ὁ ἄνθρωπος προσεύχεται καὶ λατρεύει. Σκοπὸς δὲ τῆς προσευχῆς εἶναι νὰ φθάσῃ ὁ ἄνθρωπος εἰς σχέσιν μὲ τὸν Θεόν. Εἶναι ἡ προσευχὴ τὸ ὕψιστον εἶδος σχέσεως τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεόν. Προσεύχεται κανεὶς μόνον εἰς ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον λατρεύει καὶ λατρεύει μόνον Ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος διαφέρει ἀπολύτως ἀπὸ αὐτόν. Λατρεία καὶ πλήρης ἀφοσίωσις καὶ προσευχὴ εἶναι συνάλληλα καὶ σημαίνουν ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι διὰ τὸν λατρεύοντα καὶ προσευχόμενον τὸ ἀπόλυτον, εἶναι τὸ πᾶν. Καὶ συνάμα ὅτι ὁ λατρεύων καὶ προσευχόμενος ἔχει συνείδησιν τῆς ἀπολύτου διαφορᾶς πού τὸν χωρίζει ἀπὸ Αὐτόν.

Ἡ προσευχὴ εἶναι ἓνα τόλμημα, ὅπως τόλμημα εἶναι καὶ ἡ πίστις. Ποῦ ἐγκρίεται ὅμως τὸ τόλμημα; Τὸ τόλμημα ἐγκρίεται εἰς τὸ ὅτι ὁ ἄνθρωπος παραι-

τεῖται τοῦ πεπερασμένου, τὸ ὁποῖον μάλιστα εἶναι ἀσφαλὲς καὶ ἀποδεικνύεται, παραιτεῖται διὰ νὰ ἐπικοινωνήσῃ μὲ τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος δὲν ἀποδεικνύεται, ὁ ὁποῖος εἶναι πανταχοῦ παρὼν μόνον δι' ἐκεῖνον πού τολμᾷ νὰ τὸν ἀνακαλύψῃ. Τὸ τόλμημα ὅμως τῆς πίστεως καὶ τῆς προσευχῆς ἔχει καὶ μίαν ἄλλην πλευρὰν ἐξ Ἰσοῦ ὀδυνηράν, ὅτι ἀπομονώνει τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τοὺς ἄλλους, τὸν χωρίζει ἀπὸ τὴν γενικότητα, τὸν ἀπομακρύνει ἀπὸ τὸν χῶρον τὸν κοινόν, ὅπου ὑπάρχει «ἀσφάλεια». Ὁ πιστὸς μόνον δοκιμάζει «τὴν ἀπόλυτον μόνωσιν», αὐτὸς μόνον αἰσθάνεται ὅτι εἶναι ἓνας ὀλομόναχος διαβάτης ἀπὸ τὸν κόσμον. Καὶ ὁ ἥρωας εἶναι κατ' οὐσίαν μόνος καὶ παραιτεῖται ἀπὸ τὴν ζωὴν, αὐτὸς θυσιάζει τὴν ζωὴν του, ἀλλὰ αὐτὸς θέλει νὰ ἐκφράσῃ τὴν γενικότητα, τὴν ζωὴν καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ λαοῦ του. Ἐνῶ ὁ πιστός, ὁ προσευχόμενος παραιτεῖται ἀπὸ τὸ γενικόν, ἀπὸ τὸ ἀντικειμενικόν καὶ κοινόν, γιὰ νὰ γίνῃ ὁ ἓνας, ὁ ὀλομόναχος, διότι μόνον ἔτσι ἀνοίγει τὸν δρόμον τοῦ πρὸς τὸν Θεόν, γιατί, ἂν δὲν εἶναι ὀλομόναχος, δὲν μπορεῖ νὰ φθάσῃ εἰς κοινωνίαν Θεοῦ. Καὶ γι' αὐτὸ δὲν ὑπάρχει μεσιτεία μεταξὺ ἀνθρώπου καὶ Θεοῦ. Δὲν παρεμβάλλεται τίποτε κατὰ τὴν προσευχὴν μεταξὺ τῶν δύο. Ὅποιος συνειδητοποιεῖ ὅτι δὲν ὑπάρχει γιὰ τὸν ἄνθρωπον τίποτε δυσκολώτερον ἀπὸ τὸ νὰ ἀνεύρῃ τὸ εἶναι του, ἀπὸ τὸ νὰ συνέλθῃ μέσα του, αὐτὸς μόνον δὲν θὰ διατάσῃ νὰ εἴπῃ, νὰ ὁμολογήσῃ, ὅτι τοῦτο ἀκριβῶς εἶναι τὸ ὕψιστον εἰς τὴν ζωὴν. Τὸ ὕψιστον εἶναι δηλαδὴ ἡ αὐτοσυνειδησία. Μόνον αὕτη τολμᾷ νὰ προσπεράσῃ τὸ πεπερασμένον, νὰ ἐντείνῃ εἰς τὸ ἔπακρον τὸ εἶναι τῆς καὶ νὰ ἀνοίξῃ τὰ φτερά τοῦ πνεύματός τῆς γιὰ νὰ ὀμιλήσῃ μὲ τὸν Θεόν.

Ἡ πίστις καὶ τὸ παρακολούθημά τῆς, ἡ προσευχὴ, εἶναι ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος ἀπόλυτος αὐτοσυνειδησία καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ἀπόλυτος ἀφοσίωσις. Τὸ καταπληκτικὸν εἰς τὴν πίστιν εἶναι ἀκριβῶς τοῦτο: ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐδῶ, εἰς τὴν πίστιν, καὶ εὐρίσκει καὶ χάνει τὸν ἑαυτόν του. Τὸν εὐρίσκει ὡς αὐτοσυνειδησία καὶ τὸν χάνει ὡς ἀφοσίωσις, ὡς προσφορὰ καὶ ἐπιστροφή εἰς τὸν Θεόν, δηλαδὴ ὡς θυσία. Ἡ πίστις εἶναι ἀκριβῶς τοῦτο τὸ παράδοξον: νὰ εἶναι συγχρόνως ὁ ἄνθρωπος κάτι τὸ ἀπόλυτον καὶ κάτι τὸ σχετικόν. Ὡς αὐτοσυνειδησία ζῆ μέσα του τὸ ἀπόλυτον καὶ ὡς ἀφοσίωσις ζῆ τὸν ἑαυτόν του ὡς τὸ σχετικόν. Τὸ δὲ παράδοξον τοῦτο ἀποκορυφώνεται μὲ τὸ γεγονός, ὅτι ὁ ἄνθρωπος κατὰ τὴν πίστιν καὶ τὴν προσευχὴν γίνεται μόνος, εἶναι ὀλομόναχος. Ἐδῶ κανεὶς δὲν ἔμπορεῖ νὰ βοηθήσῃ τὸν ἄλλον. Συντροφιά εἰς τὴν σφαῖραν αὐτὴν τῆς ζωῆς δὲν ὑπάρχει. Γιατί; Διότι ἡ πίστις εἶναι ἀπόλυτος κοινωνία ἀνθρώπου καὶ Θεοῦ. Αὐτὴν τὴν ἔνοιαν ἔχει ὁ φοβερός λόγος τοῦ Χριστοῦ, τὸν ὁποῖον παραδίδει ὁ Λουκᾶς: «Εἰ τις ἔρχεται πρὸς με καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τὰς ἀδελφάς, ἔτι δὲ καὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ (δηλαδὴ τὴν ζωὴν του), οὐ δύναται εἶναι μου μαθητής. Ὅστις οὐ βαστάζει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ δύναται εἶναι μου μαθητής» (Λουκᾶς 14, 26).

Ὁ ἄνθρωπος κατὰ τὴν πίστιν καὶ τὴν προσευχὴν ἀποκίβεται ἀπὸ τοὺς πάντας καὶ τὰ πάντα, εἶναι πράγματι ὀλομόναχος, ἀλλὰ ὄχι ἔρημος, διότι ἐπικοινωνεῖ, ἀνοίγει σχέσιν μὲ τὸν Θεόν. Ἡ σχέσις αὕτη εἶναι προσωπική. Κατ' οὐσίαν δὲν ἀνακοινώνεται καὶ εἶναι πάντοτε συγκεκριμένη, τὴν εὐρίσκωμεν δὲ ὡς γεγονὸς εἰς ὅλας τὰς ὑψηλὰς θρησκευτικὰς καὶ προϋποθέτει πάντοτε αὐτοσυνειδησίαν καὶ ἀφοσίωσιν.

Εἶναι πλάνη νὰ νομίζη κανεὶς ὅτι, ὅσον μεγαλώνει ἡ αὐτοσυνειδησία, τόσο μειώνεται ἡ ἀφοσίωσις τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸν Θεόν. Καὶ ἡ πλάνη αὕτη εἶναι σήμερα πολὺ διαδεδομένη. Ὅμως ἡ πλάνη αὕτη διαλύεται ἂν ρίψωμεν ἓνα βλέμμα εἰς τὴν ἱστορίαν. Ἐνα μόνον παράδειγμα θὰ ἀναφέρω ἐδῶ, ἀλλὰ παράδειγμα κλασσικόν, τὸν Σωκράτη, ὁ ὁποῖος εἶναι τὸ πρότυπον τῆς λογικῆς αὐτοσυνειδησίας. Τὸ «Γνωθὶ σαυτὸν» εἶναι τὸ μέγα πρόβλημα καὶ συγχρόνως ὁ μόνος σκοπὸς τῆς ζωῆς κατὰ τὸν Σωκράτη. Ὁ Σωκράτης ἀνεκάλυψε τὴν Λογικὴν, εἶναι ὁ δημιουργὸς τῆς Λογικῆς. Τοῦτο μᾶς τὸ βεβαιώνουν καὶ ὁ Πλάτων καὶ ὁ Ἀριστοτέλης. Ὁ ἴδιος λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἐδᾶπάνησε ὅλην τὴν ζωὴν διὰ νὰ ἀναδείξῃ τὴν λογικὴν, αὐτὸς ὁ ὁποῖος θεωρεῖται ὡς ὁ κατ' ἐξοχὴν λογικὸς καὶ διανοητικὸς, προσεύχεται. Ὅταν ὁ Σωκράτης ἔχει τελειώσει τὸν διάλογόν του μὲ τὸν Φαῖδρον εἰς τὸν Ἰλισόν, διάλογον τῆς ἀκμῆς τοῦ Πλάτωνος, καὶ πρόκειται νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν πόλιν αὐτὸς καὶ ὁ Φαῖδρος, λέγει ὁ Σωκράτης εἰς τὸν Φαῖδρον:

«Μὰ δὲν πρέπει νὰ προσευχηθῶμε σ' αὐτοὺς ἐδῶ τοὺς θεοὺς προτοῦ φύγωμε;

—Πῶς ὄχι, ἀπαντᾷ ὁ Φαῖδρος.

Καὶ τότε ὁ Σωκράτης προσεύχεται εἰς τὸν Πᾶνα καὶ εἰς τοὺς ἄλλους θεοὺς. Σωκράτης.—«Ἀγαπημένε μου Πᾶνα καὶ σεῖς οἱ ἄλλοι θεοὶ αὐτοῦ ἐδῶ τοῦ τόπου, δώστε μου νὰ γίνω ἕμορφος μέσα μου. Καὶ ὅσα ἔχω ἔξωθέ μου νὰ εἶναι φιλιωμένα μὲ ὅσα ἔχω μέσα μου. Πλούσιος ὅμως νὰ μοῦ φαίνεται ὁ σοφός. Καὶ χρυσοῦ πλῆθος νὰ ἔχω ὅσο μήτε νὰ σηκώσῃ μήτε νὰ βαστάξῃ μορεῖ ἄλλος παρὰ ὁ γνωστικός».

Πέρα λοιπὸν ἀπὸ τὴν Σωκρατικὴν λογικὴν καὶ διαλεκτικὴν ὑπάρχει ὁ χῶρος τῆς πίστεως, ὑπάρχει τὸ ἐπέκεινα, ὅπως λέγει ὁ Πλάτων, ὅπου ἀπλώνεται ἡ πίστις. Τὸ ἓνα δὲν ἀποκλείει τὸ ἄλλο, δηλαδὴ ὁ λόγος δὲν ἀποκλείει τὴν πίστιν, οὔτε ἡ πίστις καταργεῖ τὴν λογικὴν. Ὁ ἄνθρωπος πτωχεύει, ἂν καταργήσῃ ἢ παραμελήσῃ τὸ ἓνα ἀπὸ αὐτὰ τὰ δύο. Ἡ λογικὴ καὶ ἡ πίστις εἶναι δυὸ δημιουργικαὶ δυνάμεις τοῦ ἀνθρώπου. Ὅ,τι δὲν δύναται ἡ μία τὸ κατορθῶναι ἢ ἄλλῃ. Ἡ λογικὴ δὲν δύναται νὰ μᾶς ἀποκαλύψῃ τὸν Θεόν. Αὐτὸν τὸν φανερώνει μόνον ἡ πίστις. Ἄλλωστε ὁ ἀποδεδειγμένος Θεός, ὁ Θεὸς τῆς λογικῆς δὲν θὰ ἦταν Θεός. Θὰ ἦταν ἓνα πεπερασμένον ὁμοίωμα τοῦ Θεοῦ, θὰ ἦταν ἀπλῶς ἓνα εἶδωλον.

Εἰς τὴν ἐποχὴν μας ἡ σχέσις μεταξύ αὐτῶν τῶν δύο δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου, τῆς λογικῆς καὶ τῆς πίστεως, ἔχει διαταραχθῆ. Πολλὰ εἶναι τὰ αἷτια αὐ-

τῆς τῆς διαταραχῆς. Ἀλλὰ εἶναι πλάνη, καὶ μάλιστα μεγάλη, νὰ νομίζη κανεὶς ὅτι αἷτιον τῆς διαταραχῆς αὐτῆς εἶναι ἡ ἐπιστήμη. Μόνον ἡ ἀμάθεια καὶ ἡ ἡμιμάθεια εἶναι δυνατόν νὰ θεωροῦν τὴν ἐπιστήμην ὡς αἷτιαν διαταραχῆς τῆς σχέσεως μεταξύ λογικῆς καὶ πίστεως. Ἐνα ἀπὸ τὰ αἷτια τῆς διαταραχῆς τῶν σχέσεων μεταξύ λογικῆς καὶ πίστεως, καὶ μάλιστα τὸ κυριώτερον, εἶναι ἡ πολιτικὴ, ἡ ὁποία ἐζήτησε νὰ καταλάβῃ τὸν χῶρον τῆς πίστεως καὶ νὰ γίνῃ κοσμοθεωρία, νὰ κυριεύσῃ δηλαδὴ τὸ ἄδυτον τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ πνεύματος τοῦ ἀνθρώπου καὶ νὰ ἐγκατασταθῇ καὶ ἐκεῖ ὡς ἡ μόνη κυρίαρχος. Ἔτσι ὅμως ἡ πολιτικὴ ἔγινε εἰς τὴν ἐποχὴν μας δογματικὴ βία, ἡ ὁποία ζητεῖ νὰ ἀπαλλοτριώσῃ τὴν ἐσωτερικότητα τοῦ ἀνθρώπου, νὰ δημεύσῃ τὸ ἄδυτον τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ πνεύματος τοῦ ἀνθρώπου καὶ νὰ θεοποιήσῃ τὸν ἑαυτὸν τῆς, δηλαδὴ τὴν δυνάμιν τῆς. Καὶ δὲν σταματᾷ ἐδῶ ἡ πολιτικὴ τοῦ αἰῶνός μας, ἀλλὰ ἀμφισβητεῖ τὸ δικαίωμα ζωῆς εἰς ἰδέας ἀντιθέτους πρὸς αὐτήν. Ἀφοῦ καταλάβει τὸν χῶρον τῆς πίστεως ἢ πολιτικῆς, ἐκδιώκει ἐκεῖθεν τὴν πίστιν καὶ τὸν Θεόν. Ἀλλὰ οὔτε ἐκεῖ σταματᾷ, προχωρεῖ πολὺ περαιτέρω, ἀμφισβητεῖ τὸ δικαίωμα ζωῆς εἰς ἄλλοις εἰς ἄλλοις εἰς ἄλλοις πρὸς τὸν δογματισμὸν τῆς. Ἔτσι ἐν ὀνόματι πολιτικῶν, κοινωνικῶν καὶ φυλετικῶν θεωριῶν ἐξωντώθησαν εἰς τὴν ἐποχὴν μας ἀπὸ τὴν πολιτικὴν ἑκατομμύρια ἀνθρώπων ἀπὸ τοῦ προσώπου τῆς γῆς. Καὶ παραμένει ἀνοικτὴ ἢ ἀπειλὴ νὰ ἐξοντωθοῦν ὅλοι ὅσοι δὲν πιστεύουν ὅτι ἡ πολιτικὴ εἶναι κοσμοθεωρία, ὅσοι δὲν παραδίδουν τὸ ἄδυτον τῆς ψυχῆς των γιὰ νὰ τὸ καταπατήσῃ ἢ πολιτικῆς. Ἀπὸ τὸν δογματισμὸν αὐτὸν τῆς πολιτικῆς ἐγεννήθη ἀκριβῶς τὸ μῖσος, τὸ ὁποῖον ἐπικρατεῖ σήμερον εἰς τὸν κόσμον. Ἀπὸ τὴν πολιτικὴν ὡς κοσμοθεωρίαν, ἀπλώθηκε τόσο μῖσος ὅσον δὲν ὑπῆρξε ποτὲ ἄλλοτε ἐπὶ τῆς γῆς. Οἱ θρησκευτικοὶ πόλεμοι καὶ αἱ σταυροφορίαι φαίνονται ὡς ἀπλᾶ ἐπεισόδια συγκρινόμενα πρὸς τὸν σύγχρονον κατακλυσμὸν τοῦ μίσους.

Ἀπὸ τὴν πολιτικὴν ὡς κοσμοθεωρίαν δὲν ἀπειλεῖται μόνον ἡ πίστις ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπιστήμη, διὰ νὰ μὴ μνημονεύσω τὴν τέχνην, ἡ ὁποία εἰς πολλοὺς τόπους ἔχει ἤδη ὑποδουλωθῆ εἰς τὴν πολιτικὴν. Ἄν ἡ πολιτικὴ μεταβληθῇ εἰς κοσμοθεωρίαν καὶ μεταφυσικὴν, τότε ἡ ἐπιστήμη πράγματι κινδυνεύει. Κινδυνεύει νὰ γίνῃ ὑπόδουλος αὐτῆς τῆς κοσμοθεωρίας. Ἦδη ὁ κίνδυνος αὐτὸς διαγράφεται σαφῶς εἰς τὸν ὀρίζοντα, διότι ἓνα μεγάλο μέρος τῆς ἐπιστήμης διευθύνεται σήμερα ἀπὸ τὴν πολιτικὴν, ὀργανώνεται κατὰ τὰς ἀνάγκας τῆς πολιτικῆς. Ὅ,τι ὅμως ἔχει μέχρι σήμερον δημιουργήσῃ ἢ ἐπιστήμη, τοῦτο ἐδημιουργήθη ἔξω τῆς πολιτικῆς. Ἡ πολιτικὴ ἄλλωστε πολὺ ἄργα ἀνεγνώρισε τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν ἀξίαν τῆς. Καὶ ὅταν τὴν ἀνεγνώρισε, ἐζήτησε νὰ τὴν ὑποτάξῃ. Καὶ τοῦτο ἀκριβῶς συμβαίνει σήμερα εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς ἀπολυταρχίας τῆς πολιτικῆς.

Τὸ πνεῦμα ὅμως τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐχθιασθῇ καὶ νὰ περιορισθῇ εἰς τὰ μέτρα τῆς πολιτικῆς, τῆς ὁποίας ὁ σκοπὸς εἶναι περιορισμένος,

Η Γ' ΦΑΣΙΣ ΤΗΣ Β' ΒΑΤΙΚΑΝΕΙΟΥ ΣΥΝΟΔΟΥ

2. Ἡ περὶ τῆς Ἐκκλησίας ἀπόφασις αὐτῆς.

Β.

Μεταβαίνομεν εἰς σύντομον θεώρησιν τοῦ περιεχομένου τοῦ σπουδαιοτάτου γ' κεφαλαίου τοῦ περὶ Ἐκκλησίας διατάγματος, τὸ ὁποῖον κεφάλαιον ἐπιγράφεται: «ἡ ἱεραρχικὴ σύστασις τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἰδίως τὸ ἐπισκοπᾶτον», περὶ οὗ ὠμιλήσαμεν καὶ ἐν τῷ πρώτῳ τεύχει ἡμῶν¹. Τὸ τεθὲν νῦν ὑπ' ὄψιν τῆς Συνόδου νέον συμπληρωμένον κείμενον, συγκρινόμενον πρὸς τὰ τεθέντα ὑπ' ὄψιν αὐτῆς κατὰ τὰς δύο προηγηθείσας φάσεις, παρουσιάζει μείζονα πληρότητα καὶ οὐσιαστικὴν διεύρυνσιν καὶ συστηματοποίησην τῆς ρωμαιοκαθολικῆς διδασκαλίας περὶ τοῦ ἀπολυταρχικοῦ πρωτείου ἐξουσίας τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης καὶ περὶ τῆς συλλογικότητος τῶν ἐπισκόπων. Κυρίως αἱ συζητήσεις περιστράφησαν περὶ τὴν ἐνομοιοσύνην τῆς συλλογικότητος τῶν ἐπισκόπων ὑπὸ καὶ μετὰ τοῦ παπικοῦ πρωτείου, προηγηθείσας καὶ γνωμοδοτήσεως μὲν τῆς εἰδικῆς βιβλικῆς ἐπιτροπῆς περὶ τῆς σχέσεως τοῦ συλλόγου τῶν ἐπισκόπων πρὸς τὴν «μοναρχίαν» τοῦ Πάπα, ὑποστηρικθέντος δὲ ὑπὸ τοῦ συνοδικοῦ συνέδρου Παρέντε «ὅτι ἡ συλλογικότης δὲν ἐμβάλλει εἰς κίνδυνον οὔτε τὸ πρωτεῖον, οὔτε τὸ

1. Ἰω. Καρμίρη, μν. ἔ. σ. 82-92.

δηλαδὴ νὰ ρυθμίση τὰς ὑλικὰς καὶ κοινωνικὰς σχέσεις μεταξύ τῶν ἀνθρώπων. Δὲν νοεῖται ἡ πολιτικὴ νὰ ὑπαγορευθῆ εἰς τὴν ἐπιστήμην τὸν σκοπὸν τῆς. Οὔτε νοεῖται ἡ πολιτικὴ νὰ προσδιορίζη τὸν σκοπὸν τῆς τέχνης.

Εἶναι βέβαιον ὅτι τίποτε δὲν δοκιμάζεται, δὲν πάσχει, δὲν κρίνεται καὶ δὲν διακυβεύεται σήμερον τόσον ὅσον ὁ ἄνθρωπος, ὁ ἄνθρωπος ὡς ἡ μόνη μετὰ τὸν Θεὸν ἀξία τῆς ζωῆς, ὁ ἄνθρωπος ὡς προσωπικότης καὶ ὡς πνεῦμα. Ὅσον βέβαιον ὅμως εἶναι ὅτι πάσχει, κρίνεται, δοκιμάζεται, θὰ ἔλεγα μάλιστα χειμάζεται σήμερον ὁ ἄνθρωπος, τοῦ ὁποῖου τὸ πρόσωπον φαίνεται τόσον παραμορφωμένον ἀπὸ τὰ δεινὰ τῆς ἐποχῆς, ἄλλο τόσον βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸ τέλος θὰ συνέλθῃ, δηλαδὴ θὰ περιορίσῃ τὴν πολιτικὴν εἰς τὰ ὄριά τῆς, θὰ διατηρήσῃ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ πνεύματός του, τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης καὶ τέλος θὰ ἐπανεύρῃ τὸ αἰώνιον σημεῖον μέσα του, τὸ ὁποῖον τὸν συνδέει μὲ τὸν Θεόν. Ἡ δὲ νέα γενεά, ἡ ὁποία πάσχει σήμερον περισσότερο καὶ δοκιμάζεται σκληρότερον ἀπὸ κάθε ἄλλην φορὰν, καλεῖται ἀκριβῶς νὰ ἀγωνισθῆ γιὰ νὰ ἀναδείξῃ τὸν ἄνθρωπον, ὅχι ἀκρωτηριασμένον, ἀλλὰ πλήρη, δηλαδὴ μὲ ὅλας του τὰς δυνάμεις, τὴν λογικὴν, τὴν φαντασίαν, τὴν βούλησιν, τὸ συναίσθημα καὶ τὴν πίστιν.

ΙΩΑΝΝΗΣ Ν. ΘΕΟΔΩΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ἀκαδημαϊκὸς - Τακτικὸς Καθηγητῆς
ἐν τῷ Ἐθνικῷ καὶ Καποδιστριακῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν

ἀλάθητον τοῦ Πάπα, ἀλλ' ἐκφράζει τὴν σταθερὰν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας, διὸ καὶ «κραγδαῖα χειροκροτήματα ἐκάλυψαν τὴν ἐκθεσὶν του»². Τοιοῦτοτρόπως, «διὰ τῆς σαφοῦς διατυπώσεως τῆς διδασκαλίας περὶ τῆς συλλογικότητος ὡς τοιαύτης, τὸ κεφάλαιον ἀποτελεῖ μίαν σοβαρὰν καὶ ἀπὸ ὠρισμένης ἐπόψεως ἀναγκαίαν συμπλήρωσιν τῆς περὶ πρωτείου καὶ ἀλαθῆτου ἀποφάσεως τῆς Α' Βατικανείου Συνόδου» (1870)³.

Παραθέτομεν κατωτέρω τὸ ἐγκριθὲν σχετικὸν τμήμα τοῦ γ' κεφαλαίου, ὅπερ δὲν δύναται βεβαίως νὰ γίνῃ ἀποδεκτὸν ὑπὸ τῶν Ὁρθοδόξων, ὡς μὴ δυνάμενον νὰ στηριχθῆ ἐπὶ τῆς Ἀγίας Γραφῆς καὶ τῆς ἀρχαίας Ἱερᾶς Παραδόσεως, ἀμφοτέρων ὀρθοδόξως νοουμένων καὶ ἐρμηνευομένων, καὶ ὡς ἀσυμβίβαστον πρὸς τὴν ἀντίστοιχον ὀρθόδοξον δογματικὴν διδασκαλίαν, ἣν ὁμοίως παραθέτομεν ἐν συνεχείᾳ, πρὸς σύγ-

2. «Καθολικὴ» 36 (1964) φυλ. 1409, σ.6. Προηγουμένως εἶχον ὑποστηρικθῆ κατὰ τὴν συνοδικὴν συζήτησιν δύο ἀντίθετοι ἀπόψεις (αὐτόθι): «Ὁ σεβ. Φράνκις ἠμφεσβήτησε τὸν μυστηριακὸν χαρακτήρα καὶ τὴν συλλογικότητα τῆς ἐπισκοπείας, θεωρῶν αὐτὰ ὡς ἀπλᾶς θεωρίας, μὴ δυναμένας νὰ περιληφθῶσιν ἐντὸς δογματικοῦ σχεδίου», ἐνῶ ὁ καρδινάλιος Βιέννης Καϊνιχ ἐξέθεσε τὰ τοῦ «μυστηριακοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἐπισκοπικοῦ ἀξιώματος». Τὴν διδασκαλίαν ταύτην, ὡς παρετήρησεν, εἶναι συνήθεια καὶ θεωρία ἀναφανείσαι κατὰ τοὺς τελευταίους αἰῶνας τὴν ἡμαυρώσαν, ἐνεκα δὲ τούτου θεολόγοι τινὲς ἐνόμισαν, ὅτι ἡ ἐπισκοπεία δὲν ἦτο εἰμῆ εἶδος ἐξωτερικοῦ συμπληρώματος τῆς ἱερωσύνης ἢ ἡ ἀπλῆ ἀναίρεσις τοῦ περιορισμοῦ τῆς ἐξουσίας αὐτῆς. Περαιτέρω ὁ καρδινάλιος ὑπέμνησεν, ὅτι εἰς τὴν ἐρώτησιν ἂν «ἡ ἐπισκοπεία ἦτο ὁ ἀνώτατος βαθμὸς τῆς ἱερωσύνης», οἱ Πατέρες τῆς 30ῆς Ὀκτωβρίου (1963) εἶχον ἀπαντήσῃ «ναί» κατὰ τὰ 98,4% (2133 ψήφοι ἐναντίον 34), καὶ ἐκάλεσαν αὐτοὺς νὰ ἐπικυρώσωσι τὴν ἀπόφασίν των, ἐγκρίνοντες τὸ νέον κείμενον τοῦ σχεδίου, τὸ ὁποῖον καθορίζει, ὅτι «ἡ ἐπισκοπεία εἶναι τὸ πλήρημα τοῦ μυστηρίου τῆς ἱερωσύνης», διότι ἡ διδασκαλία αὕτη μαρτυρεῖται ὑπὸ τῆς Λειτουργικῆς, τῆς Ἱστορίας καὶ τῆς Παραδόσεως». Γενικῶς περὶ τῆς διὰ τοῦ κεφαλαίου τούτου δημιουργουμένης διαρχίας ἐν τῇ διοικήσει τῆς Ἐκκλησίας (Πάπας—Κολλέγιον ἐπισκόπων, ἢ ὡς ἡμαρτημένως ἀπεφῆναι ἡ Σύνοδος: α) Χριστὸς—Πέτρος—Πάπας, καὶ β) Χριστὸς—ἕνδεκα Ἀπόστολοι—Κολλέγιον ἐπισκόπων!), τῆς τελείως ἀπαραδέκτου ἐξ ἐπόψεως ὀρθοδόξου, ἡ «Καθολικὴ» συνεχίζει (αὐτόθι) παρατηροῦσα τὰ ἐξῆς: «Ὅπως κατὰ τὴν περυσινήν «τρίτην ἐρώτησιν», οὕτω καὶ τώρα διηυκρινήθη μετ' ἐπιμονῆς, ὅτι ὁ σύλλογος νοεῖται μετὰ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, δηλαδὴ τοῦ Πάπα, πρώτου τῶν ἐπισκόπων, καὶ δὲν δύναται νὰ ἀσκήσῃ τὴν ἐξουσίαν του ἀνεξαρτήτως τῆς κεφαλῆς. Ἡ διευκρίνησις αὕτη ἐθεωρήθη ἀπαραίτητος, διότι ἄνευ αὐτῆς πολλοὶ θὰ διεχώριζον τὸν Πάπαν ἀπὸ τῶν ἐπισκόπων ἢ θὰ τὸν ἀντέτασσον πρὸς αὐτοὺς, ὅπερ θὰ ἦτο κεφαλαιώδης πλάνη. Πρέπει ἐν τούτοις νὰ διακρίνωμεν τὸν διπλοῦν τρόπον, κατὰ τὸν ὁποῖον ἀσχοῦνται αἱ ἐξουσίαι τοῦ συλλόγου: δηλαδὴ οὗτος δύναται νὰ ἐνεργήσῃ εἴτε ἐν τῷ συνόλω του εἴτε ἐν τῷ προσωπῷ μόνον τοῦ Πάπα, ὅστις ἔχει πλήρες δικαίωμα νὰ ἀποφασίσῃ, ἀκριβῶς διότι εἶναι ἡ κεφαλὴ τοῦ ἐπισκοπικοῦ σώματος. Ἐναντίον τῆς θεωρίας, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ σύλλογος τῶν ἐπισκόπων εἶναι ἀπλῆ ἀπόρροια τοῦ Πάπα, ἡ ἀπόφασις τῆς Συνόδου δηλοῖ, ὅτι ὁ σύλλογος οὗτος μετέχει θεῖου δικαίω τῆς ἀνωτάτης ταύτης ἐξουσίας, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ δύναται νὰ ἐναντιωθῆ πρὸς τὸν Πάπαν, ὅστις ἔχει πάντοτε τὴν τελευταίαν λέξιν».

3. «Herd.—Korresp.» 19 (1964) 77.

κρισιν και εξαγωγην υπό των Όρθοδόξων των αναγκαιών συμπερασμάτων δια τον άρξόμενον θεολογικόν διάλογον μεταξύ των Όρθοδόξων και των Ρωμαιοκαθολικών, συνωδά τή σχετική άποφάσει της Γ΄ Πανορθοδόξου Διασκέψεως:

Ή παρούσα άγία Σύνοδος, ακολουθούσα επί τα ίχνη της Α΄ Βατικανείου Συνόδου, διδάσκει και διακηρύσσει πανηγυρικώς μετ' αυτής, ότι ο αϊώνιος ποιμήν Ίησους Χριστός ίδρυσε την άγίαν Έκκλησίαν, πέμφας τους Άποστόλους καθως αυτός άπεστάλη υπό του Πατρός. Αυτός δε ήθέλησεν, όπως οι διάδοχοι αυτών επίσκοποι παραμένωσιν ως ποιμένες εν τη Έκκλησία του μέχρι της συντελείας του κόσμου. Ίνα όμως ή επισκοπική διακονία είναι ενιαία και αδιαίρετος, έποποθέτησε τον άγιον Πέτρον επί κεφαλής των άλλων Άποστόλων, όρίσας αυτόν ως διαρκή και όρατήν άρχήν και θεμέλιον της εν τη πίστει και τη κοινωνία ενότητος. Τήν διδασκαλίαν ταύτην περι της ίδρύσεως, διαρκείας, έξουσίας και εννοίας του άνήκοντος εις τον επίσκοπον Ρώμης άγίου πρωτείου και αλαθήτου όρίζει ή άγία Σύνοδος άπαξ έτι ως σταθεράν πίστιν δια πάντας τους πιστούς. Συνεχίζουσα δε την άρξαμένην τότε (1870) διδασκαλίαν, άπεφάσισεν, όπως όμολογήση και διακηρύξη νυν ένάπιον όλου του κόσμου την διδασκαλίαν περι των διαδόχων των Άποστόλων επισκόπων, οτινες κυβερνώσι τον όλον του ζώντος Θεού όλου μετά του Πάπα, ως διαδόχου του Πέτρον, αντιπροσώπου του Χριστού και όρατής κεφαλής πάσης της Έκκλησίας. Ό Κύριος Ίησους, άφοϋ προσηυχήθη προς τον Πατέρα, προσεκάλεσε προς έαυτον όσους αυτός ήθέλησε, όρίσας δώδεκα ίνα ώσι μετ' αυτού, και απέστειλεν αυτούς ίνα κηρύξωσι την βασιλείαν του Θεού (Μάρκ. 3,13—19. Ματθ. 10,1—41). Τους Άποστόλους τούτους (Λουκ. 6,13) κατέστησεν εν είδει ενός κολλέγιου ή μιās σταθεράς κοινότητος, τοποθετήσας επί κεφαλής αυτών τον έξ αυτών εκλεγέντα Πέτρον (Ίωάν. 21, 15—17). Άπέστειλε δε αυτούς πρώτον προς τους υίους Ίσραήλ και είτα προς πάντας τους λαούς (Ρωμ. 1,16)..., οϋτοι δε συνέπηξαν την Καθολικην Έκκλησίαν, ήν ο Κύριος έθεμελίωσεν επί των Άποστόλων και επί του προσετώτος αυτών άγίου Πέτρον, έντος άκρογωνιαίου λίθου αυτού του Ίησοϋ Χριστού (Άποκ. 21,14. Ματθ. 16, 18. Έφεσ. 2, 20). Έπειδή δε ή θεία εκείνη άποστολή, ήν ο Χριστός τοις Άποστόλοις ενεπιστεύθη, έμελλε να διαρκέση μέχρι της συντελείας του αϊώνος... έμερίμνησαν οι Άπόστολοι δια την εγκατάστασιν εν τη ιεραρχικώς διατεταγμένη ταύτη κοινωνία των διαδόχων των επισκόπων ... Οϋτοι είναι διδάσκαλοι της πίστεως, ιερείς της θείας λατρείας και ποιμένες της ποιμνης. Όπως όμως το χορηγηθέν υπό του Κυρίου κατά μοναδικόν τρόπον εις τον Πέτρον, τον πρώτον των Άποστόλων, αξίωμα ώφειλε να μεταδίδηται και εις τους διαδόχους του (Πάπας, τοιουτοτρόπως ώφειλε να διαρκή και το αξίωμα των Άποστόλων, ίνα διοικηται ή Έκκλησία, άκούμενον εφεξής υπό του άγίου τάγματος των επισκόπων. Έντεϋθεν διδάσκει ή άγία

Σύνοδος, ότι οι επίσκοποι κατά θεϊαν διάταξιν κατεστάθησαν ποιμένες της Έκκλησίας, διαδεχθέντες τους Άποστόλους. Ό άκούων αυτών άκουει του Χριστού, και ο άθετών αυτούς άθετεί τον Χριστόν και εκείνον οστις απέστειλε τον Χριστόν (Λουκ. 10,16)... Ή άγία Σύνοδος διδάσκει, ότι δια της επισκοπικής χειροτονίας μεταδίδεται το πλήρωμα της ιερωσύνης... εις το άγιάζειν, διδάσκειν και ποιμαίνειν, άτινα όμως κατά την έαυτών φύσιν δύνανται να άσκωνται υπό των επισκόπων μόνον εν τη ιεραρχική κοινωνία μετά της κεφαλής και των μελών του επισκοπικού κολλέγιου...

Όπως, κατά την διάταξιν του Κυρίου, ο άγιος Πέτρος και οι άλλοι Άπόστολοι αποτελοϋσιν εν μοναδικόν άποστολικόν κολλέγιον, τοιουτοτρόπως συνάπτονται προς άλλήλους άντιστοίχως ο διάδοχος του Πέτρον επίσκοπος Ρώμης και οι διάδοχοι των Άποστόλων επίσκοποι. Ήδη ή παναρχαία τάξις, καθ' ήν οι άπανταχϋ της οικουμένης επίσκοποι διετήρουν κοινωνίαν μετ' άλλήλων και μετά του επισκόπου Ρώμης εν τω συνδέσμω της ενότητος, της αγάπης και της ειρήνης, ως επίσης και ή συγκρότησις των Συνόδων προς άπο κοινού διευθέτησιν των σπουδαιοτέρων υποθέσεων, κατόπιν διασκέψεως πολλών και λήψεως άποφάσεως, σημάνουσι την κατ' ουσίαν συλλογικήν σύστασιν και φύσιν του επισκοπικού αξιώματος. Το αυτό επιβεβαιούσι και αι δια μέσου των αϊώνων συνελθοϋσαι Οικουμενικαι Σύνοδοι. Μέλος του σώματος των επισκόπων καθίσταται τις δια της μυστηριακής χειροτονίας και της ιεραρχικής κοινωνίας μετά της κεφαλής και των μελών του κολλέγιου. Άλλά το κολλέγιον ή το σώμα των επισκόπων έχει αυθεντίαν μόνον αν νοήται εν κοινωνία μετά του διαδόχου του Πέτρον επισκόπου Ρώμης, ως κεφαλής αυτού, άνευ βλάβης του πρωτείου του έξουσίας επί πάντων των ποιμένων και των πιστών. Ό επίσκοπος της Ρώμης δηλαδή κέκτηται, δύναμι του αξιώματός του ως αντιπροσώπου του Χριστού και ποιμένος άπάσης της Έκκλησίας, πλήρη και ύψιστην και καθολικην έξουσίαν επί της Έκκλησίας και δύναται έλευθέρως να άσκή αυτήν πάντοτε. Ή τάξις (σώμα) όμως των επισκόπων, ή όποια διεδέχθη το κολλέγιον των Άποστόλων εν τω διδακτικῷ και ποιμαντικῷ αξιώματι, και εν τη όποία το άποστολικόν σώμα έξακολουθεϊ πάντοτε ύφιστάμενον, είναι άπο κοινού μετά της κεφαλής της, του επισκόπου Ρώμης, και οϋδέποτε άνευ της κεφαλής ταύτης, όμοίως φορεϋς της ύψιστης και πλήρους έξουσίας εφ' άπάσης της Έκκλησίας. Ή έξουσία αυτη δύναται να άσκήται μόνον άπο συμφώνου μετά του επισκόπου Ρώμης. Ό Κύριος ώρισε μόνον τον Σίμωνα ως κέντρον και κλειδοϋχον της Έκκλησίας (Ματθ. 16, 18/9) και μόνον αυτόν κατέστησε ποιμένα όλοκληρου της ποιμνης του (Ίωάν. 21, 15 έξ.). Είναι όμως βέβαιον, ότι ή έξουσία εκείνη του δεσμεϊν και λύειν, ή χορηγηθεϊσα τῷ Πέτρῳ (Ματθ. 16, 19), μετεδόθη όμοίως και εις το μετά της κεφαλής του ήνωμένον κολλέγιον των Άποστόλων (Ματθ. 18, 18. 28, 16—20). Και καθ' όσον μὲν το κολλέγιον τουτο εκ

πολλῶν συντίθεται, ἐκφράζει τὴν ποικιλίαν καὶ τὴν καθολικότητα τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ καθ' ὅσον δὲ συγκεντροῦται ὑπὸ μίαν κεφαλὴν, παριστᾷ τὴν ἐνότητα τῆς ποιμνῆς τοῦ Χριστοῦ. Ἐν τῷ πλασίῳ τοῦ κολλεγίου τούτου δρῶσιν οἱ ἐπίσκοποι, τηροῦντες πιστῶς τὸ πρωτεῖον τῆς ἑαυτῶν κεφαλῆς ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ, ἐπ' ἀγαθῷ τῶν ἑαυτῶν πιστῶν καὶ τῆς ὅλης Ἐκκλησίας, ἧς τὴν ὀργανικὴν σύστασιν καὶ ὁμόνοιαν ἐνισχύει συνεχῶς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Ἡ ὑπερτάτη ἐξουσία ἐφ' ἀπάσης τῆς Ἐκκλησίας, ἦν κατέχει τὸ κολλέγιον τοῦτο, ἐξασκεῖται κατὰ πανηγυρικὸν τρόπον ἐν Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ. Ἄλλ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ὑπάρχει μόνον ἂν ὑπὸ τοῦ διαδόχου τοῦ Πέτρου ἐπικυροῦται ὡς τοιαύτη ἢ τοῦλάχιστον γίνεται ἀποδεκτὴ. Ὁ ἐπίσκοπος τῆς Ρώμης ἔχει τὸ προνόμιον νὰ συγκαλῆ τοιαύτας Συνόδους, νὰ προεδρεύῃ αὐτῶν καὶ νὰ ἐπικυροῖ αὐτάς. Ὁμοίᾳ συλλογικῇ ἐξουσίᾳ δύναται νὰ ἀσκήσῃ καὶ ὑπὸ τῶν ἀπανταχοῦ τοῦ κόσμου ἐπισκόπων ὁμοῦ μετὰ τοῦ Πάπα, ἐφ' ὅσον μόνον ἡ κεφαλὴ τοῦ κολλεγίου καλῆ αὐτοὺς εἰς τινὰ συλλογικὴν ἐνέργειαν ἢ τοῦλάχιστον ἐγκρίνῃ τὴν κοινὴν ἐνέργειαν τῶν διεσκορπισμένων ἐπισκόπων ἢ ἐλευθέρως ἀποδέχεται αὐτήν, οὕτως ὥστε νὰ συντελῆται μία ἀληθῶς συλλογικὴ ἐνέργεια. Ἡ συλλογικὴ ἐνότης ἐκδηλοῦται ἐπίσης καὶ εἰς τὰς ἀμοιβαίας σχέσεις τῶν καθ' ἕνα ἐπισκόπων πρὸς τὰς τοπικὰς καὶ πρὸς τὴν καθόλου Ἐκκλησίαν. Ὁ ἐπίσκοπος Ρώμης, ὡς διάδοχος τοῦ Πέτρου, εἶναι ἡ διαρκὴς ὀρατὴ ἀρχὴ καὶ βᾶσις τῆς ἐνότητος ἐν τῷ πλήθει τῶν ἐπισκόπων καὶ τῶν πιστῶν. Οἱ καθ' ἕνα ἐπίσκοποι πάλιν εἶναι ἡ ὀρατὴ ἀρχὴ καὶ βᾶσις τῆς ἐνότητος ἐν ταῖς ἑαυτῶν τοπικαῖς Ἐκκλησίαις, ἐν αἷς καὶ ἐξ ὧν συνίσταται ἡ μία καὶ μοναδικὴ Καθολικὴ Ἐκκλησία...

Ἐν συνεχείᾳ γίνεται λόγος περὶ τῶν καθηκόντων τῶν ἐπισκόπων καὶ ἰδίᾳ τοῦ τῆς διδασκαλίας: Οἱ ἐπίσκοποι, ὅτινες ἐν κοινωνίᾳ μετὰ τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης διδάσκουσι, πρέπει νὰ τιμῶνται ὑπὸ πάντων ὡς μάρτυρες τῆς θείας καὶ καθολικῆς ἀληθείας, οἱ δὲ πιστοὶ ὀφείλουσι νὰ ὑπακούωσιν εἰς αὐτούς. Ἄλλ' ἡ θρησκευτικὴ αὐτὴ ὑπακοὴ τῆς βουλήσεως καὶ τῆς νοήσεως ἀνήκει κατὰ μοναδικὸν τρόπον εἰς τὸ αὐθεντικὸν διδακτικὸν ἀξίωμα τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης, ἀκόμη καὶ ὅταν οὗτος δὲν ὁμιλῇ δυνάμει τῆς ὑψίστης διδακτικῆς αὐθεντίας του... Οἱ καθ' ἕνα ἐπίσκοποι δὲν κατέχουσι βεβαίως τὸ προνόμιον τοῦ ἀλαθήτου. Οὐχ ἤττον, ὅταν οὔτοι, διεσκορπισμένοι ἀνά τὸν κόσμον, διδάσκωσιν αὐθεντικῶς περὶ ζητημάτων πίστεως καὶ ἠθῶν, τηροῦντες τὸν δεσμὸν τῆς κοινωνίας μετ' ἀλλήλων καὶ μετὰ τοῦ διαδόχου τοῦ Πέτρου, καὶ προβάλλωσιν ἀπὸ συμφώνου ὀρισμένην τινὰ διδασκαλίαν ὡς ὀριστικῶς ὑποχρεωτικὴν, τότε κηρύσσουσιν ἀλαθῆτως τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ. Τοῦτο εἶναι προφανέστερον, ὅταν οὔτοι, συνηγμένοι ἐν Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ, εἶναι δι' ὀλόκληρον τὴν Ἐκκλησίαν διδάσκαλοι καὶ κριταὶ τῆς πίστεως καὶ τῶν ἠθῶν. Τότε δέον νὰ γίνωνται δεκτοὶ οἱ ὀρισμοὶ αὐτῶν με ὑπακοὴν ἐν πίστει. Τὸ ἀλάθητον

δὲ τοῦτο, διὰ τοῦ ὁποῦ ὁ θεὸς Λυτρωτὴς ἠθέλησεν νὰ ἐφοδιάσῃ τὴν Ἐκκλησίαν του ἐν τῷ καθορισμῷ τῆς δογματικῆς καὶ τῆς ἠθικῆς διδασκαλίας, ἐκτείνεται ἐπὶ τοσοῦτον, ὅσον ἡ ὁσίως τηρητέα καὶ πιστῶς ἐρμηνευτέα παρακαταθήκη τῆς θείας Ἀποκαλύψεως. Τοῦ ἀλαθήτου τούτου ἀπολαύει ὁ ἐπίσκοπος Ρώμης, ἡ κεφαλὴ τοῦ κολλεγίου τῶν ἐπισκόπων, δυνάμει τοῦ ἀξιώματός του, ὅταν ὡς ὑπερτάτος ποιμὴν καὶ διδάσκαλος πάντων τῶν εἰς Χριστὸν πιστευόντων, στηρίζων ἐν τῇ πίστει τοὺς ἀδελφούς του (Λουκ. 22, 32), διακηρύττῃ διὰ τελεσιδίκου πράξεως δογματικὴν ἢ ἠθικὴν τινὰ διδασκαλίαν. Διὰ τοῦτο δικαίως χαρακτηρίζονται αἱ τοιαῦται ἀποφάνσεις αὐτοῦ ὡς ἐξ ἑαυτῶν καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς συναίνεσεως τῆς Ἐκκλησίας ὡς ἀμετάτρεπτοι, ἐπειδὴ αὐταὶ διατυπώνονται ὑπὸ τὴν ἐπιστασίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τοῦ ἐπηγγελμένου αὐτῶν ἐν τῷ ἁγίῳ Πέτρῳ. Διὸ καὶ οὐδεμίαν ἄλλαν ἐπικυρώσεως ἢ ἀναψηλαφήσεως παρ' ἄλλου τινὸς χρῆζουσιν αὐταὶ. Ἐν τῇ περιπτώσει δηλαδὴ ταύτῃ ὁ ἐπίσκοπος Ρώμης δὲν ὁμιλεῖ ὡς ἰδιώτης, ἀλλ' ἐκτίθησι τὴν καθολικὴν διδασκαλίαν τῆς πίστεως καὶ προστάτει αὐτὴν ἐν τῇ ιδιότητι του ὡς ὑπερτάτου διδασκάλου τῆς καθόλου Ἐκκλησίας, τοῦ κατὰ μοναδικὸν τρόπον κατέχοντος τὸ ἀνήκον αὐτῇ τῇ Ἐκκλησίᾳ χάρισμα τοῦ ἀλαθήτου. Τὸ ἐπηγγελμένον δὲ τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀλάθητον ἐνυπάρχει ἐπίσης καὶ ἐν τῷ κολλεγίῳ τῶν ἐπισκόπων, ὅταν ἀσκήσῃ τὸ ἀνώτατον διδακτικὸν ἀξίωμα ὁμοῦ μετὰ τοῦ διαδόχου τοῦ Πέτρου. Ἄλλ' ἀπὸ τῶν ἀποφάνσεων τούτων οὐδέποτε δύναται νὰ ἐλλείπῃ ἡ συναίνεσις τῆς Ἐκκλησίας διὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, δυνάμει τῆς ὁποίας πᾶσα ἡ ποιμνὴ τοῦ Χριστοῦ διαφυλάσσεται ἐν τῇ ἐνότητι τῆς πίστεως καὶ βαίνει πρὸς τὰ πρόσω. Ὅταν ὅμως εἴτε ὁ ἐπίσκοπος Ρώμης εἴτε τὸ σῶμα τῶν ἐπισκόπων μετ' αὐτοῦ ὀρίζωσι διδασκαλίαν τινὰ, διατυποῦσιν αὐτὴν συμφώνως αὐτῇ τῇ Ἀποκαλύψει, ἐπὶ τῇ βᾶσει τῆς ὁποίας δέον νὰ ἴστανται καὶ νὰ κρίνωνται τὰ πάντα. Ἐπὶ τῇ βᾶσει τῆς Γραφῆς καὶ τῆς Παραδόσεως δέον νὰ μεταδίδωνται ἀναλλοίωτοι αἱ διδασκαλίαι διὰ τῆς κανονικῆς διαδοχῆς τῶν ἐπισκόπων καὶ ἰδίως διὰ τῆς φροντίδος τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης καὶ ἐν τῷ φωτὶ τοῦ Πνεύματος τῆς ἀληθείας νὰ φυλάσσωνται ὁσίως καὶ ἐρμηνεύωνται πιστῶς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Διὰ τὴν ὀρθὴν διερεύνησιν καὶ τὴν κατάλληλον ἐκθεσιν αὐτῶν μοχθοῦσι μετὰ ζήλου καὶ διὰ τῶν καταλλήλων μέσων ὁ Ρωμαῖος Ποντίφex καὶ οἱ ἐπίσκοποι, συμφώνως πρὸς τὸ καθήκον αὐτῶν καὶ τὴν σπουδαιότητα τοῦ πραγματος. Ἄλλ' ὅμως δὲν λαμβάνουσι νέαν καὶ δημοσίαν τινὰ ἀποκάλυψιν, ἀναφερομένην εἰς τὴν παρακαταθήκην τῆς θείας πίστεως».

Ἐν συνεχείᾳ ἡ συνοδικὴ ἀπόφασις ἀναφέρεται εἰς τὸ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἔργον τῶν ἐπισκόπων, τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν διακόνων μέχρι τοῦ τέλους τοῦ γ' κεφαλαίου, ἐνθα ἐπαναφέρεται ἐν τῇ Ρωμαιοκαθολικῇ Ἐκκλησίᾳ τὸ ἀξίωμα τοῦ διακόνου καὶ ἐπιτρέπεται καὶ ὁ γάμος ἐν τῷ ἱερατικῷ τούτῳ βαθμῷ διὰ τῶν ἐξῆς: «... Δύναται νὰ ἀποκατασταθῇ

ἐν τῷ μέλλοντι τὸ ἀξίωμα τοῦ διακόνου, ὡς ἴδιος καὶ σταθερὸς ἱερατικὸς βαθμὸς. Ἀπόκειται δὲ εἰς τὰ διάφορα ἀρμόδια τοπικὰ ἐπισκοπικὰ συνέδρια ὅπως, μετ' ἔγκρισιν τοῦ Πάπα, ἀποφασίζωσιν ἂν καὶ ποῦ εἶναι ἀναγκαῖον διὰ τὴν ποιμαντικὴν φροντίδα νὰ διορίζωσι τοιοῦτους διακόνους. Κατόπιν συναινέσεως τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης δύναται νὰ παρέχεται τὸ ἀξίωμα τοῦ διακόνου εἰς ἐγγάμους ἄνδρας ὠρίμου ἡλικίας, ὡς καὶ εἰς καταλλήλους νέους ἄνδρας, διὰ τοὺς ὁποίους ὁμοῦ δέον νὰ ἐξακολουθήσῃ ἰσχύων ὁ νόμος τῆς ἀγαμίας». Περιττὸν νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι ἡ εὐρύτερα ἐν τῇ πράξει ἐφαρμογὴ τῆς ἀνωτέρω συνδικτικῆς ἀποφάσεως περὶ τῶν διακόνων θὰ φέρῃ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρώμης καὶ πάλιν ἐγγύτερον πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον⁴.

Παρεθέσαμεν ἀνωτέρω τὴν ἀπόφασιν τῆς Β' Βατικανέου Συνόδου περὶ τῆς συλλογικότητος τῶν ἐπισκόπων καὶ τῆς σχέσεως τῆς ἐξουσίας αὐτῶν πρὸς τὸ ἀπόλυτον πρωτεῖον καὶ ἀλάθητον τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης, ὅπερ νῦν ὠλοκληρώθη καὶ κατωχυρώθη, ἐπιτευχθεῖσης οὕτω τῆς διπλῆς ταύτης ἐπιδιώξεως τῆς Συνόδου, δηλαδὴ τῆς «συλλογικότητος» τῶν ἐπισκόπων καὶ τοῦ «πρωτείου» τοῦ Πάπα. Ἡ μᾶλλον φαίνεται, ὅτι ἡ πρώτη καὶ κυρία ἐπιδιώξις τῆς γενικῆς ταύτης Ρωμαιοκαθολικῆς Συνόδου, ἡ δημιουργήσασα σοβαρὰν κρίσιν ἐν αὐτῇ⁵, ἦτο

4. Σχετικῶς ἡ «Herder - Korrespondenz» παρατηρεῖ, ὅτι «bei den Abstimmungen über den Diakonat gab es kaum Überraschungen. Die überwältigende Mehrheit hat der Möglichkeit einer Wiedereinführung eines ständigen Diakonats zugestimmt und auch die grundsätzliche Bindung des Diakons an den Zölibat aufgegeben. Nur junge Männer dürfen nicht ohne Zölibatsversprechen zu Diakonen geweiht werden. Wo also in absehbarer Zukunft der Diakonot eingeführt wird, wird er auf «reifere, verheiratete Männer» beschränkt bleiben. Selbstverständlich ist der Papst frei, wenn er es pastoral für richtig hält, auch junge Männer, die Diakon werden wollen, vom Zölibat zu befreien. Dass man in diesem Punkte, da noch jede konkrete Erfahrung fehlt, vorsichtig vorgehen wollte, ist verständlich und wahrscheinlich im Interesse des künftigen Diakonats selbst zu begrüssen. Dass bei der Entscheidung gegen den verheirateten jungen Diakon auch die Angst vor negativen Auswirkungen auf den Priesternachwuchs eine Rolle gespielt hat, geht aus den Diskussionsbeiträgen der Zweiten Session hervor» (ἐνθ' ἄν. σ. 77/8).

5. Λίαν διαφωτιστικὸς ἐν προκειμένῳ εἶναι ὁ πίναξ τῶν πολυαριθμῶν ψηφοφοριῶν ἐπὶ τοῦ «σχηματος» περὶ Ἐκκλησίας καὶ τῶν πολυαριθμῶν ἀνηγτικῶν ἢ «juxta modum» ψήφων, ἐν «Informations catholiques internationales» No 226 (1964) 6-7. Γενικῶς, ὡς παρατηρήθη ἤδη ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ I. Κ α λ ο γ ῆ ρ ο υ ('Η ἐν Βατικανῷ γενικὴ ρωμαιοκαθολικὴ Σύνοδος καὶ ἡ οἰκουμενικὴ ἀνανεωτικὴ προσπάθεια αὐτῆς κατ' Ὁρθόδοξον θεώρησιν, ἐν «Γρηγορίῳ Παλαμά» 48 (1965) 115/7), τὰ «σχετικὰ ἐπισυμβάντα κατὰ τὴν τελικὴν περίοδον τῆς γ' φάσεως τῆς Συνόδου ἐδημιούργησαν κρίσιμον διὰ τὴν ὅλην τύχην τῆς Συνόδου κατάστασιν, χαρακτηρισθεῖσαν καὶ δι' ἐπισημανθειῶν δραστηρίων παρασηνιακῶν ἐνεργειῶν. («Herd. Korresp.», αὐτόθι σ. 184 ἐξ., 187). Ἡ κρίσις κατέστη πρόδηλος ἐν τῇ καταβολῇ ἀκριβῶς προσπαθειῶν δι' ἐπιτάλυσιν αὐτῆς, ἐπιτευχθεῖσαν διὰ τῆς υποχωρήσεως εἰς τὰς παπιστικὰς καὶ ἄλλας συναφεῖς ἀπαιτήσεις τῆς «συντηρητικῆς» μειοψηφίας, ἧτοι διὰ τῆς ἐπικρατήσεως τελικῶς τῆς μερίδος ταύτης κατὰ

τὴν ἐπέκτασιν καὶ ἐδραίωσιν τοῦ ἀπολύτου πρωτείου ἐξουσίας τοῦ Πάπα, ἐν τῷ πλαίσιῳ τοῦ ὁποίου καὶ ὑπὸ τὴν σκιάν τοῦ ὁποίου θὰ κινῆται τὸ λεγόμενον «κολλέγιον τῶν ἐπισκόπων», μετ' ἐπιτάλυσιν τινὰ ἐξουσίαν, ἐξαρτωμένην ἀπολύτως ἐκ τῆς παπιστικῆς παντοκρα-

τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν φλεγόντων ζητημάτων τῆς ἐπιχειρηθείσης αὐτοκατανοήσεως τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ὡς «οἰκουμενικωτέρας» καὶ «συλλογικωτέρας» τῆς ἄχρι τοῦδε ἀπομονωτικῆς παπιστικῆς συγκροτήσεως καὶ ἐκδηλώσεως αὐτῆς. Ὡς ἐκδηλωμα τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος κρίσεως παρουσιάσθησαν συγκεκριμένως αἱ περὶ τὰ μέσα Νοεμβρίου (16) 1964 γενόμεναι παρασηνιακαὶ ἐνεργεῖαι παρὰ τῇ ἀποκαλουμένῃ ἀνωτέρᾳ αὐθεντίᾳ (τῇ γενικῇ Γραμματεῖα τῆς Συνόδου, τῷ Πάπα;), διὰ τῆς ὁποίας (ἀνωτέρας αὐθεντίας) ἐπεβλήθη τελικῶς ὁ παπιστικότερος χαρακτήρ τοῦ γ' κεφαλαίου τῆς περὶ Ἐκκλησίας ἐπισήμου διακηρύξεως (Konstitution über die Kirche. Lateinisch und Deutsch, σ. 162) καὶ ἐμετριάσθη εἰς τὴν πραγματικότητα ἡ σημασία τοῦ ὡς ἐπιτεύχματος ἐξαγγελουμένου νέου στοιχείου τῆς διακηρύξεως ταύτης, τοῦ περὶ τῆς «συλλογικότητος τῶν ἐπισκόπων» σημείου αὐτῆς. Ὁ μετριασμός οὗτος ἐγένετο διὰ τῆς ἐπιτευχθείσης ὑπὸ τῆς μειοψηφίας προσθήκης μετὰ τὸ κείμενον τῆς ἐπισήμου διακηρύξεως, τῶν «γνωστοποιήσεων» τοῦ γενικοῦ γραμματέως τῆς Συνόδου κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 16 Νοεμβρίου 1964 («Notificiones») καὶ τῆς «ἐπεξηγηματικῆς προσημειώσεως» («Nota explicativa praevia», ἐνθ' ἄν. σ. 165), ὑπογραφομένων ἀμφοτέρων ὑπὸ τοῦ γενικοῦ γραμματέως τῆς Συνόδου, οὐχὶ δὲ ὑπὸ τοῦ Πάπα, καὶ ἀποτελούντων οὕτω τῶν στοιχείων τούτων μέρος τοῦ κειμένου τῆς σχετικῆς μόνον Ἐπιτροπῆς, οὐχὶ δὲ τῆς Συνόδου, ἀλλὰ πάντως διὰ τὴν ἐκ τῆς ἀνωτέρας αὐθεντίας προέλευσιν τῶν προσδιδόντων σημαντικῶν βάρους εἰς τὴν ἐρμηγείαν τοῦ γ' κεφαλαίου τῆς περὶ Ἐκκλησίας διακηρύξεως... Ἀλλὰ καὶ ἄνευ τῶν ἀνωτέρω προσθημάτων τῆς ἀνωτέρας αὐθεντίας, τὸ κείμενον καθ' αὐτὸ τῆς περὶ Ἐκκλησίας διακηρύξεως τῆς Συνόδου παρουσιάζει περιορισμούς, οἱ ὅποιοι φέρουν αὐτὸ συμφωνοῦν πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς ἀγωνισθείσης μειοψηφίας. Τοιαύτη εἶναι ἐπὶ παραδείγματι ἡ ἐπεξηγήσις, ὅτι «μέλος τοῦ ἐπισημοῦ σώματος καθίσταται τις διὰ τῆς μνημονικῆς χειροτονίας καὶ διὰ τῆς ἱεραρχικῆς κοινωνίας μετὰ τῆς κεφαλῆς (τοῦ Πάπα βεβαίως, οὐχὶ τοῦ Χριστοῦ) καὶ τῶν μελῶν τοῦ συλλόγου» (ἐνθ' ἄν. σ. 68). Καὶ ἐκ τῶν ἐπακολουθουσῶν ἐξηγήσεων καταφαίνεται ἀναμφιλέκτως, ὅτι καὶ διὰ τῆς νέας διακηρύξεως ὁ Πάπας παραμένει ἀντιπρόσωπος τοῦ Χριστοῦ καὶ συμπάσης τῆς Ἐκκλησίας ποιμῆν, ὡς φορεὺς δὲ τῆς ὑψίστης καὶ γενικῆς ἐξουσίας ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας ἀποτελεῖ τὴν κεφαλὴν τοῦ σώματος τῶν ἐπισκόπων, τὸ ὁποῖον ἄνευ τῆς μετ' αὐτοῦ (τοῦ Πάπα) κοινωνίας οὐδὲν κῆρος ἔχει. Ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω ἢ «Καθολικῇ» (37(1964) φύλ. 1417, σ. 4) γράφει τὰ ἐξῆς: «Ὅταν τὸ κεφάλαιον τοῦτο προσήχθη πρὸς τελικὴν ψηφοφορίαν συνήθροισεν ὑπὲρ αὐτοῦ 2.099 ψήφους καὶ μόνον 46 ἀπορριπτικὰς, ἐνῶ ὀλίγον προηγουμένως αὐταὶ ὑπερέβαινον τὰς 300. Τί συνέβη λοιπὸν ἐν τῷ μεταξῶν διὰ νὰ ἀποδεχθῶσι τὸ συνοδικὸν κείμενον καὶ οἱ πολλοὶ τῆς συλλογικῆς ἐξουσίας τῶν ἐπισκόπων; Ἐπενέβη ὁ Πάπας, συνεννοηθεὶς μετὰ τῆς θεολογικῆς ἐπιτροπῆς. Ἐπειδὴ αὕτη ὑπεστήριξεν ὁμοφώνως τὸ κείμενον τοῦ σχεδίου, τὸ ὁποῖον ἡ ἰδία μετὰ πολλῆς φροντίδος ἐπεξεργάσθη, τοῦτο μὲν δὲν μετεβλήθη, προηγήθη ὁμοῦ αὐτοῦ «προεισαγωγικὴ σημείωσις», συνταχθεῖσα ὑπὸ τῆς ἀνωτάτης ἀρχῆς, δι' ἧς ἐπεξηγεῖται ἡ ἔννοια τοῦ κειμένου, ἀλλὰ καὶ περιορίζεται κατὰ τὴν γνώμην πολλῶν πατέρων ἢ σημασία τῆς συλλογικότητος. Κατὰ ταῦτα ἡ ἀποδοχὴ τοῦ σχεδίου συνεπήγετο καὶ τὴν ἀποδοχὴν τῆς σημειώσεως ταύτης, ἡ ὁποία ἀπεχεῖ μᾶλλον τὴν γνώμην τοῦ Πάπα παρά τὴν γνώμην τῆς ἐπιτροπῆς, ἂν καὶ αὕτη ἀπεδέχθη ἐν τέλει τὴν σημείωσιν, ἅτε προερχομένην ἐκ τῆς ἀνωτάτης ἀρχῆς». Ἐν τούτοις ἡ ἰσχὺς τῶν ἐπεξηγήσεων τούτων μετριάσεται κάπως, διότι οὐδαμῶς ἀναφέρεται ἐπὶ αὐτῶν ὀφειλόμενοι εἰς τὸν Πάπα. Πάντως, ὡς συνάγεται καὶ ἐκ τῶν κατωτέρω, οἱ περισσότεροι ἐκ τῶν 46 καταψηφισάντων τὸ συνοδικὸν κείμενον ἀποδέχονται μὲν τὴν συλλογικότητα, ἀντιτίθενται ὁμοῦ πρὸς τὴν σημείωσιν.

τορίας, ὡς τελείως ἑτερόφωτον καὶ ἑτεροδύναμον σῶμα, δεχόμενον τὸ φῶς καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἐκ τῆς μόνης πηγῆς τοῦ φωτὸς καὶ τῆς ἐξουσίας, δηλαδὴ τοῦ Πάπα. Διότι, ὡς εἶδμεν, ἡ Σύνοδος ἐθέσπισεν ἰδίαν «διδασκαλίαν περὶ τῆς ἰδρύσεως, διαρκείας, ἐξουσίας καὶ ἐννοίας τοῦ ἀνήκοντος εἰς τὸν ἐπίσκοπον Ρώμης ἀγίου πρωτείου καὶ ἀλαθιότητος», καθ' ἣν οἱ ἐπίσκοποι «κυβερνῶσι τὴν Ἐκκλησίαν ὁμοῦ μετὰ τοῦ Πάπα, ὡς διαδόχου τοῦ Πέτρου, ἀντιπροσώπου τοῦ Χριστοῦ καὶ ὁρατῆς κεφαλῆς τῆς Ἐκκλησίας», κεκτημένοι «τὸ ἀγιάζειν, διδάσκειν καὶ ποιμαίνειν, ἅτινα ὅμως κατὰ τὴν ἑαυτῶν φύσιν δύνανται νὰ ἀσκῶνται ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων μόνον ἐν τῇ ἱεραρχικῇ κοινωνίᾳ μετὰ τῆς κεφαλῆς (τοῦ Πάπα) καὶ τῶν μελῶν τοῦ κολλεγίου. Μέλος τοῦ σώματος τῶν ἐπισκόπων καθίσταται τις διὰ τῆς μυστηριακῆς χειροτονίας καὶ τῆς ἱεραρχικῆς κοινωνίας μετὰ τῆς κεφαλῆς (τοῦ Πάπα) καὶ τῶν μελῶν τοῦ κολλεγίου. Ἀλλὰ τὸ κολλέγιον ἢ τὸ σῶμα τῶν ἐπισκόπων ἔχει αὐθεντίαν μόνον ἂν νοῆται ἐν κοινωνίᾳ μετὰ τοῦ διαδόχου τοῦ Πέτρου ἐπισκόπου Ρώμης, ὡς κεφαλῆς αὐτοῦ, ἄνευ βλάβης τοῦ πρωτείου ἐξουσίας ἐπὶ πάντων τῶν ποιμένων καὶ ἐπὶ πάντων τῶν πιστῶν. Ὁ ἐπίσκοπος Ρώμης δηλαδὴ κέκμηται, δυνάμει τοῦ ἀξιωματός του ὡς ἀντιπροσώπου τοῦ Χριστοῦ καὶ ποιμένος ἀπάσης τῆς Ἐκκλησίας, πλήρη, ὑψίστην καὶ καθολικὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ δύνανται ἐλευθέρως νὰ ἀσκῇ αὐτὴν πάντοτε. Τὸ σῶμα τῶν ἐπισκόπων εἶναι ἀπὸ κοινοῦ

Ἡ σημείωσις αὕτη, τῆς ὁποίας σκοπὸς εἶναι ἡ καθυσύχασις τῆς μειονοψηφίας, ἀποτελεῖ κείμενον συμπεπικνωμένον καὶ λεπτεπίλεπτον, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἀναγνώσῃ κανεὶς πολυλάκις καὶ μετὰ προσοχῆς διὰ νὰ ἀντιληφθῇ τί λέγει καὶ τί δὲν λέγει εἰς ἀπάντησιν τῶν ἐνστάσεων τῆς ἀντιπολιτεύσεως, διότι κατορθώνει δίκην παροφθαλμιστοῦ νὰ ἀπαλλάξῃ πολλῶν ἀνησυχιῶν τὰς συνειδήσεις τῆς μειονοψηφίας, χωρὶς νὰ ἐμβάλῃ εἰς ἄλλας σοβαρωτέρας τὴν πλειονοψηφίαν καὶ χωρὶς νὰ ἀναθεωρήσῃ τὰ ἀξιολογώτερα σημεῖα τῆς διακηρύξεως, τῆς ἀφορώσεως εἰς τὴν συλλογικότητα, καὶ ἰδίᾳ τὰ ἐξῆς: ὁ σύλλογος τῶν ἐπισκόπων διαδέχεται τὸν σύλλογον τῶν Ἀποστόλων τὸ οὐσιῶδες ἔργον. αὐτῶν προκύπτει ἐκ τῆς ἐπισκοπικῆς χειροτονίας ἢ συλλογικότητος ὑπάρχει κατὰ τρόπον συνῆθη καὶ μόνιμον ἔτι καὶ ἐκτός τῆς Συνόδου. Ὡς πρὸς τὰ ἀφορῶντα εἰς τοὺς Ὁρθόδοξους ἐπίσκοπους, τοὺς μὴ κοινωνοῦντας τῇ ἀποστολικῇ ἔδρᾳ, ἐκ τῆς σημειώσεως συνάγονται τὰ ἐξῆς: οἱ Ὁρθόδοξοι ἐπίσκοποι ἔχουν ἐκ τῆς χειροτονίας των τὴν τριπλῆν ἐξουσίαν, περὶ τῆς ὁποίας ὁμιλεῖ τὸ σῆμα, ἴητοι ἐξουσίαν δικαιοδοσίας, διδασκαλίας καὶ μυστηρίων, ἀλλ' ἡ Σύνοδος ἀποφεύγει νὰ καθορίσῃ προῶτως καὶ ἐγκύρως κατὰ πόσον ἡ ἐξουσία αὕτη ἀσκεῖται κανονικῶς (potestas expedita), ἐπιτρέπουσα οὕτως εἰς τοὺς θεολόγους νὰ ἐξακολουθήσωσι συζητοῦντες (ἄρα καὶ ἀμφισβητοῦντες) τὸ εἰδικὸν τοῦτο θέμα. Ἐν τούτοις σημειώτεον ὅτι ἐν τῇ ἐπιστολῇ τὴν ὁποίαν ὁ Παῦλος ΣΤ' ἀπέστειλεν εἰς τὸν πατριάρχην Μόσχας Ἀλέξιον τὸ Πάσχα, ἔγραφε πρὸς αὐτόν, ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ ἀνασυνάψῃ «σχέσεις μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀδελφικὰς πρὸς τὴν μερίδα ταύτην τοῦ ποιμνίου τοῦ Χριστοῦ, οὐτῶς εἴθε ὁ ποιμὴν», δηλαδὴ τῆς Ὁρθοδόξου Ρωσικῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι προφανές, ὅτι οὔτε ἡ προεισαγωγικὴ τοῦ ἀνωτέρου κεφαλαίου σημειώσις οὔτε ἡ ἐρμηνεία αὐτῆς ἐννοοῦν νὰ ἀρνηθῶσι τὴν βεβαίωσιν ταύτην τοῦ Παύλου ΣΤ'. Ἄλλως τε δὲ, ἂν δὲν ὑπῆρχε ἀπόλυτος βεβαίωσις περὶ τῆς ἐγκυρότητος τῶν μυστηρίων τῶν Ὁρθοδόξων, οὔτε τὸ περὶ οἰκουμηνικότητος σῆμα οὔτε τὸ περὶ Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν θὰ ἀπεδέχτο ὅτι οἱ Καθολικοὶ δύνανται νὰ λαμβάνωσιν ἐγκύρως τὰ μυστήρια παρ' αὐτῶν.

μετὰ τῆς κεφαλῆς του, τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης, καὶ οὐδέποτε ἄνευ τῆς κεφαλῆς ταύτης, ὁμοίως φορεὺς τῆς ὑψίστης καὶ πλήρους ἐξουσίας ἐφ' ἀπάσης τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ἐξουσία αὕτη δύναται νὰ ἀσκῆται μόνον ἀπὸ συμφώνου μετὰ τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης. Ὁ Κύριος ὤρισε μόνον τὸν Σίμωνα ὡς κέντρον καὶ κλειδοῦχον τῆς Ἐκκλησίας καὶ μόνον αὐτὸν κατέστησε ποιμένα ὁλοκλήρου τῆς ποιμνῆς. Ἐν τῷ πλαισίῳ τοῦ κολλεγίου τούτου δρῶσιν οἱ ἐπίσκοποι, τηροῦντες τὸ πρωτεῖον τῆς ἑαυτῶν κεφαλῆς (τοῦ Πάπα) ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ. Οἰκουμηνικὴ Σύνοδος ἐπισκόπων ὑπάρχει μόνον ἂν ἐπικυρωθῇ ὡς τοιαύτη ὑπὸ τοῦ διαδόχου τοῦ Πέτρου (τοῦ Πάπα), ἢ τοῦλάχιστον γίνῃ ἀποδεκτὴ ὑπ' αὐτοῦ. Ὁ ἐπίσκοπος Ρώμης ἔχει τὸ προνόμιον νὰ συγκαλῆ τοιαύτας Συνόδους, νὰ προεδρεύῃ αὐτῶν καὶ νὰ ἐπικυροῖ αὐτάς. Οἱ ἐπίσκοποι, οἵτινες ἐν κοινωνίᾳ μετὰ τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης διδάσκουσι, πρέπει νὰ τιμῶνται ὑπὸ πάντων ὡς μάρτυρες τῆς θείας καὶ καθολικῆς ἀληθείας, οἱ δὲ πιστοὶ ὀφείλουσι νὰ ὑπακούωσιν εἰς αὐτούς. Ἀλλ' ἡ θρησκευτικὴ αὕτη ὑπακοὴ τῆς βουλήσεως καὶ τῆς νοήσεως ἀνήκει κατὰ μοναδικὸν τρόπον εἰς τὸ αὐθεντικὸν διδακτικὸν ἀξίωμα τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης, ἀκόμη καὶ ὅταν οὗτος δὲν ὁμιλῇ δυνάμει τῆς ὑψίστης διδακτικῆς αὐθεντίας του. Τὸ ἐπηγγελμένον τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀλάθητον ὑπάρχει ἐπίσης καὶ ἐν τῷ κολλεγίῳ τῶν ἐπισκόπων, ὅταν ἀσκῇ τὸ ἀνώτατον διδακτικὸν ἀξίωμα ὁμοῦ μετὰ τοῦ διαδόχου τοῦ Πέτρου...». Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω εἶναι προφανές, ὅτι θὰ ἐξακολουθήσῃ ἐν τῇ πραγματικότητι ἰσχύουσα ἐν τῇ Ρωμαιοκαθολικῇ Ἐκκλησίᾳ ἡ ἀπόλυτος «ἐνὸς ἀνδρὸς ἀρχή», δηλαδὴ τοῦ Πάπα, συγκεντροῦντος ἐν ἑαυτῷ πᾶσαν ἀρχὴν καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν ἐπὶ πάντων τῶν ἐπισκόπων καὶ ἐπὶ πάντων τῶν πιστῶν, ἔτι δὲ καὶ ἐπ' αὐτῶν ἀκόμη τῶν Οἰκουμηνικῶν Συνόδων. Ἀναμφιβόλως δὲ διὰ τῆς ἀνωτέρω ἀποφάσεως νοθεύεται καὶ τὸ ἀρχαῖον συνοδικὸν σύστημα διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας, ὅπερ ἀρξάμενον ἀπ' αὐτῆς τῆς Ἀποστολικῆς Συνόδου καὶ συνεχισθὲν κατὰ τοὺς τρεῖς πρώτους αἰῶνας διὰ τοπικῶν Συνόδων, ὅσον βεβαίως ἐπέτρεπον οἱ διαγωμοὶ καὶ γενικῶς αἱ κρατοῦσαι τότε πολιτικαὶ καὶ ἐκκλησιαστικαὶ συνθήκαι, ἐκορυφώθη εἰς τὰς ἑπτὰ Οἰκουμηνικὰς Συνόδους, καὶ ἐνῶ μὲν συνεχίζεται τοῦτο ἔκτοτε ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ Ἀνατολῇ, ἀντιθέτως ἐν τῇ λατινικῇ Δύσει διεστράφη ὑπὸ τοῦ Παπισμοῦ καὶ σχεδὸν ἠχρηστεύθη διὰ τῆς Α' Βατικανείου Συνόδου, νῦν δὲ ἄγεται εἰς νέαν νοθείαν καὶ σύγχυσιν διὰ τῶν δεδογμένων ἐν τῇ Β' Βατικανείῳ Συνόδῳ, ἥτις εἰς μάτην ἀπειράθη νὰ συμβιβάσῃ τὰς δύο ἀσυμβιβάστους ἀρχὰς καὶ ἐξουσίας, ἴητοι ἀφ' ἐνὸς μὲν τῆς θείῳ δικαίῳ ὑφισταμένης ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ συνεχιζούσῃ ἐκείνην Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ ὑπερτάτης ἐξουσίας τῶν ἐπισκόπων συνερχομένων ἐν Οἰκουμηνικαῖς Συνόδοις, ἀφ' ἑτέρου δὲ τῆς ἀνθρωπίνῃ ἐπινοίᾳ εἰσαχθείσης ἐν τῇ Λατινικῇ μόνον Ἐκκλησίᾳ ἀπολυταρχικῆς ἐξουσίας τοῦ Πάπα, τῆς ἀπορροφησάσης σχεδὸν ἐξ ὁλοκλή-

ρου τήν επισκοπικήν και τήν συνοδικήν ἐξουσίαν.⁶

Ἰνα δὲ καταφανῆ πόσον ἀπεμακρύνθη ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου ἐκκλησιαστικοῦ πολιτεύματος, θὰ ἐκθέσωμεν ἐνταῦθα διὰ βραχείων τήν περὶ αὐτοῦ ὀρθόδοξον διδασκαλίαν, πρὸς ἣν δέον νὰ συγκριθῆ ἡ ἀνωτέρω διδασκαλία τῆς Β' Βατικανείου Συνόδου καὶ οὕτω συναχθῶσι τὰ ἀναγκαιούντα διὰ τὸν ἀρξέζομενον θεολογικὸν διάλογον μεταξὺ Ὁρθοδόξων καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν πορίσματα καὶ καθορισθῶσιν αἱ συναφεῖς ὀρθόδοξοι ἐκκλησιολογικαὶ θέσεις. Ὅπως λοιπὸν ἐγράφομεν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία ἤδη ἀπὸ τῆς ἀρχαιοτάτης ἐποχῆς, μὲ πρότυπον τὴν Ἀποστολικήν

6. Πόσον τὸ ζήτημα τοῦτο ἀπησχόλησε τὴν Σύνοδον φαίνεται καὶ ἐκ τῆς διεξαχθείσης συζητήσεως ἐπὶ τοῦ «σχηματος» περὶ ἐπισκόπων. Οὕτω, κατὰ τὴν «Καθολικὴν» (37 (1964) φύλ. 1416, σ. 4), «ὀλίγον πρὸ τῆς ἐναρξέως τῶν ψηφοφοριῶν ἡ συντηρητικὴ παράταξις τῶν Πατέρων, ἡ ὁποία ἐπιμένει, ὅτι οἱ ἐπίσκοποι εἶναι ἀπλοὶ ὑπάλληλοι τοῦ Πάπα, ἐβλάτε τὸ κύνειον ἄσμά τῆς, καταβαλοῦσα τὴν ὑσάτην προσπάθειαν, ἵνα παρασύρῃ πρὸς τὴν γνώμην τῆς τὴν ὀλομέλειαν. Πρὸς τοῦτο διενεμήθη εἰς τοὺς Πατέρας ἐγκύκλιος ἐπιστολή, ὑπογραφομένη ὑπὸ τοῦ σεβ. Geraldo de Proença-Sigaud, ἀρχιεπισκόπου Διαμεντίνης τῆς Βραζιλίας, ἐξ ὀνόματος ὀμίλου τινὸς συνοδικῶν, ἐν οἷς καὶ ὁ Γιουγκοσλαῦος ἐπίσκοπος κ. Φράνιτ. Τὸ χαρακτηριστικὸν τῆς ἐπιστολῆς ταύτης χωρίον ἔχει ὡς ἐξῆς: «Καταψηφίσατε τὸ ἴον κεφάλαιον τοῦ περὶ ἐπισκόπων σχεδίου. Ἡ πρώτη παράγραφος αὐτοῦ εἶναι ἐντελῶς ἀντίθετος πρὸς τὴν Α' Βατικανὴν σύνοδον-κηρύττουσαν, ὅτι ὁ ἐπίσκοπος Ρώμης εἶναι ὁ ἄμσος ἐξουσιαστὴς μῆς ἐκάστης τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐπαρχιῶν—καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἀπαράδεκτος. Ἡ ἐπομένη παράγραφος ἀποφαίνεται, ὅτι οἱ ἐπίσκοποι ἄσχοι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὑπάτον συνήθη ἐξουσίαν, ἀλλὰ τοῦτο δὲν συνάγεται οὔτε ἐκ τῆς Ἀγίας Γραφῆς, οὔτε ἐκ τῆς ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας, ἡ δὲ Σύνοδος εἶναι θεσμὸς ἐκκλησιαστικὸς καὶ οὐχὶ θεῖος. Πάντα ταῦτα εἶναι κἀκίστα καὶ προάγουσιν τὴν ἀταξίαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὠθοῦντα τοὺς μὲν ἐπισκόπους νὰ ἀπειθῶσιν εἰς τὸν Πάπαν, τοὺς δὲ ἱερεῖς νὰ ἀπειθῶσιν εἰς τοὺς ἐπισκόπους. Οὕτως ὁ ἐπίσκοπος θὰ εἶναι ὑποκειμενὸς εἰς τὴν ἐπισκοπικὴν σύνοδον, δηλαδὴ εἰς ἐξουσίαν συλλογικήν, ἥτις εἶναι χειροτέρα ὄλων. Ἡ ὑποδοχὴ, τὴν ὁποίαν ἡ ὀλομέλεια τῶν ἐν Πνεύματι θεῖῳ συνεληθόντων πατέρων ἠτοίμασεν εἰς τὴν προκήρυξιν ταύτην, ἐκφράζεται διὰ τοῦ ἀποτελέσματος τῆς ψηφοφορίας τῆς ἀφορώσης εἰς τὰς ὑπ' ἀριθ. 1 ἕως 3 παραγράφους τοῦ μνημονευθέντος κεφαλαίου: 1908 ψῆφοι ἐνέκριναν αὐτάς, 101 τὰς κατεψήφισαν καὶ 2 δελτία εὐρέθησαν λευκά. Δηλαδὴ ἐκ τῶν 2011 ψηφισάντων μόνον ἑκατὸν ἐνέκριναν τὴν γνώμην τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῆς Διαμεντίνης, ἐνῶ τὸ πλῆθος αὐτῶν ἀπέδειξε τρανῶς πόσον ὑπολογίζει ὅσους ἐκ τῶν ἐπισκόπων πιστεύουν ἀκόμη, ὅτι τὸ ἡμερολόγιον τῆς Ἐκκλησίας ἔχει σταματήσῃ εἰς τὸ 1870. Ἀλλ' ἡ ἀπόγνωσις τῶν ἑκατὸν παλινστρέπτων συνοδικῶν δὲν ἔλαβε τέλος μετὰ τὴν ψηφοφορίαν ταύτην. Διότι, ὅταν προεσθῆ εἰς τὴν ὀλομέλειαν νὰ ψηφίσῃ τὸ σύνολον τοῦ α' κεφαλαίου τοῦ ὑπὸ κρίσιν σχεδίου, πλὴν τῶν 1030 ἐγκριτικῶν ψήφων καὶ τῶν 77 ἀπορριπτικῶν, εὐρέθησαν καὶ 852 ψῆφοι ἐγκρίνουσαι «μετ' ἐπιφυλάξεως», ἥτοι ἐφ' ὅσον ἐπενεχθῶσιν αἱ προτεινόμενα μεταβολαί. Ὁ ὄντως μέγας ἀριθμὸς τῶν 852 πατέρων σημαίνει, ὅτι τὸ ἐν προκειμένῳ α' κεφάλαιον ἀνακαλεῖ τὴν περὶ συλλογικῆς ἐξουσίας τῶν ἐπισκόπων διδασκαλίαν, τὴν προβαλλομένην ὑπὸ τοῦ περὶ Ἐκκλησίας σχεδίου, διότι δὲν κηρύττει σαφῶς τὴν «πλήρη καὶ ἀνωτάτην ἐξουσίαν» τοῦ συλλόγου τῶν ἐπισκόπων, ἀφαιρεθέντος τοῦ ἐπιθέτου «πλήρης». Ἐνεκα τοῦ πρωτοφανοῦς τούτου πλήθους τῶν μετ' ἐπιφυλάξεων ψήφων, καὶ μὴ συναθροισζομένων τῶν δύο τρίτων, ἡ ἀρμοδιὰ ἐπιτροπῆ θὰ ἀναθεωρήσῃ τὸ ἐν προκειμένῳ α' κεφάλαιον, συμφώνως πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν 852 ρηξικελεύθων πατέρων, δηλαδὴ χωρὶς νὰ δώσῃ νέας ἐπιτάξεις εἰς τὸν σεβ. Τζεράλντο καὶ τὴν εὐάριθμον συνοδείαν αὐτοῦ».

Σύνοδον, «εἰσήγαγε καὶ διεμόρφωσε τὸ ἱεραρχικὸν συνοδικὸν σύστημα διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας, καθ' ὃ οὐδεὶς ἐπίσκοπος εἶναι ὁ μοναδικὸς φορεὺς τοῦ συνόλου τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐξουσίας, ἀλλ' ἡ Σύνοδος πάντων τῶν ἐπισκόπων τῆς Ἐκκλησίας, ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνεργομένων, οἵτινες ἀποτελοῦσι τὴν ἀνωτάτην συλλογικὴν καὶ κοινὴν ἀρχὴν καὶ αὐθεντίαν τῆς Ἐκκλησίας. Ἰπεράνω δὲ τῆς ὁρατῆς καὶ ἐξωτερικῆς καὶ προσκαίρου ταύτης ἀρχῆς ἀναγνωρίζει ὡς ἀληθῆ καὶ ἀόρατον καὶ αἰώνιον ἀρχὴν καὶ κεφαλὴν τῆς Ἐκκλησίας τὸν Θεάνθρωπον Κύριον, ὑφ' οὗ μόνον δύναται νὰ κυβερνᾶται ἡ θεανθρωπίνης ὑφῆς ἀόρατος ἅμα καὶ ὁρατὴ Ἐκκλησία του. Ἀληθῶς ὁ Χριστός, «αὐτὸς ἐστὶν ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας, ὅς ἐστιν ἀρχή, πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα γένηται ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων»⁷. Καθὼς δὲ πᾶν σῶμα μίαν μόνον κεφαλὴν δύναται νὰ ἔχῃ, τοιοῦτοτρόπως καὶ τὸ ἐν σῶμα τῆς Ἐκκλησίας μίαν μόνον κεφαλὴν ἔχει, τὸν Ἰδρυτὴν καὶ Κύριον τῆς Ἐκκλησίας μὴ δυνάμενον βεβαίως νὰ ἔχῃ καὶ ἑτέραν τινα κεφαλὴν. Ὑπὸ τὴν ὑψίστην καὶ ἀόρατον ταύτην κεφαλὴν ἴσταται, ὡς ὁρατὴ ἀρχή, ἡ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, ὑπ' αὐτὴν δὲ πάντες οἱ ἐπίσκοποι καὶ πατριάρχαι καὶ πάπαι ἀδιακρίτως. Διότι ἡ Ὁρθόδοξος Καθολικὴ Ἐκκλησία πιστεύει, μετὰ τοῦ Χρυσόστομου, ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι «συστήματος καὶ Συνόδου ὄνομα», καὶ ὅτι εἶναι «μεγάλῃ ἡ δύναμις τῆς Συνόδου», κυβερνώσης δημοκρατικῶς τὴν Ἐκκλησίαν διὰ τῶν ἐπισκόπων ἐν ἰσότητι, ἐνῶ ἐξ ἐναντίας εἶναι ἴδιον τῶν κέθνικῶν τὸ τῶν πρωτείων ἐρᾶν»⁸. Οὕτως ἀνωτάτη διοικητικὴ ἀρχὴ ὀλοκλήρου μὲν τῆς Ὁρθόδοξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, ἥτοι τὸ σύνολον τῶν ἐπισκόπων, ὡς διαδόχων τῶν Ἀποστόλων, ἀντικατοπτρίζοντων τὰ πρόσωπα τῆς Ἀγίας Τριάδος ἐν ἐνότητι, τῶν δ' ἐπὶ μέρους αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν αὐτῆς αἱ περιοδικῶς συνεργόμεναι Σύνοδοι τῆς ἱεραρχίας αὐτῶν ἢ τοπικαὶ Σύνοδοι, αἵτινες πάλιν ἀντιπροσωπεύονται ὑπὸ ὀλιγομελῶν διαρκῶν Συνόδων, ἐναντι τῶν ὁποίων ὑπεύθυνοι εἶναι οἱ τῶν κατὰ τόπους ἐπαρχιακῶν Ἐκκλησιῶν ἐπίσκοποι, ὑπὸ τοὺς ὁποίους τελοῦσιν οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ διάκονοι. Ἡ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος τελεῖ ὑπὸ τὴν ἐπιστάσιαν καὶ κατεύθυνσιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τοῦ φωτίζοντος καὶ κατευθύνοντος αὐτὴν εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. Οἱ μεγάλοι τῆς Ἐκκλησίας Πατέρες ἐπίστευον εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐν ταῖς Οἰκουμενικαῖς Συνόδοις, διότι, «κεῖ ὅπου δύο ἢ τρεῖς, μέσος ἐστὶν ὁ Χριστός, ὅπου τριακόσιοι καὶ πολλῶ πλείους παρῆσαν, πολλῶ μᾶλλον παρῆν ὁ Χριστός, καὶ πάντα ἐτύπου καὶ ἐνομοθέτει»⁹. Ἐπὶ πλέον δὲ

7. Κολοσ. 1,18.

8. Ἰωάννου Χρυσόστομου, Εἰς Ψαλμ. 149, 1. Εἰς Β' Κορ. ὁμιλ. 18,3. Εἰς Ματθ. ὁμιλ. 65,4. «Ὅτι χρήσιμος ἡ τῶν Γραφῶν ἀνάγνωσις 3. Migne P.G. 55, 493. 61,527. 58,622. 51,93.

9. Ἰωάννου Χρυσόστομου, Εἰς τοὺς τὰ πρῶτα Πάσχα νηστεύοντας, λόγ. 3,3. Migne P.G. 48, 865.

ἐδέχοντο, ὅτι οἱ ἅγιοι Πατέρες τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου «οὐκ ἄνευ τῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐνεργείας ἐφθέγγαντο»¹⁰. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καὶ πολλῶν ἄλλων ἐκφράσεων τῶν ἱερῶν Πατέρων συνάγεται, ὅτι οὗτοι ἐδέχοντο, ὅτι αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι ἐδογματίζον ὑπὸ τὴν ἐπίπνοιαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ ἐπομένως αἱ δογματικαὶ ἀποφάσεις αὐτῶν ἦσαν ἀλάθητοι, τοῦθ' ὅπερ ἔκτοτε ἀποτελεῖ σταθερὸν δίδαγμα τῆς Ὀρθόδοξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας. Οὕτως ἡ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἀπέβη ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἡ μοναδικὴ ὑπερτάτη διδακτικὴ, νομοθετικὴ, δικαστικὴ καὶ διοικητικὴ ἀρχή, ὑφ' ἣν ὑπήγοντο πάντες οἱ πατριάρχαι καὶ ἐπίσκοποι, ἐν οἷς καὶ ὁ ἐπίσκοπος Ρώμης». «Ὅθεν εὐλόγως ἀπορρίπτει ἡ Ὀρθόδοξος Καθολικὴ Ἐκκλησία τὴν ἀνωτέρω νέαν ἀπόφασιν τῆς Β' Βατικανοῦ Συνόδου περὶ τοῦ ὑπὸ τὴν ἀπόλυτον ἀρχὴν καὶ ἐξουσίαν καὶ τὸ ἀλάθητον τοῦ Πάπα κολλεγίου τῶν ἐπισκόπων, καθὼς ὁμοίως ἀπέρριψεν ἀπὸ τοῦ θ' αἰῶνος γενικῶς «τὸ ἐπικρατήσαν ἐν τῇ Δύσει μοναρχικὸν διοικητικὸν σύστημα, τὸ στηριζόμενον ἐπὶ τοῦ διαίρεσαντος δυστυχῶς τὴν Ἐκκλησίαν ἀπολυταρχικοῦ πρωτείου ἐξουσίας τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης. Διότι οὗτος εἶναι ἴσος πρὸς πάντας τοὺς ἄλλους ἐπισκόπους τῆς Ἐκκλησίας, ἐφ' ὅσον πάντες οἱ ἐπίσκοποι θεῖα δικαίω εἶναι ἴσοι πρὸς ἀλλήλους, αἱ δὲ προσωνυμιαὶ αὐτῶν ὡς ἀρχιεπισκόπων ἢ μητροπολιτῶν ἢ πατριαρχῶν ἢ παπῶν εἶναι ἀπλοῖ τίτλοι τιμῆς. Ὡς ἐκ τούτου ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ οὐδεὶς ἐπίσκοπος ἀνεδέχθη μόνος καὶ ἀποκλειστικὸς φορεὺς συνόλου τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐξουσίας ἢ ἴσκει τὴν ὑπὸ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων μόνον ἀσκουμένην ὑπερτάτην ἀρχὴν καὶ ἐξουσίαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἢ κατεῖχε πρωτεῖον ἐξουσίας ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐπισκόπων καὶ ἐπὶ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, καθὼς ἀκριβῶς καὶ μεταξὺ τῶν Ἀποστόλων οὐδεὶς κατεῖχε πρωτεῖον ἐξουσίας ἐπὶ τῶν ἄλλων, οὐδεὶς ἦτο ἀρχηγὸς καὶ κυβερνήτης τῆς ἀρχεγόνου Ἐκκλησίας ἢ τῶν Ἀποστόλων, ἀλλ' ἐβασίλευεν ἰσότης καὶ τάξις καὶ εὐκοσμία καὶ ἀγάπη καὶ ἐνότης μεταξὺ τῶν τε Ἀποστόλων καὶ τῶν διαδόχων αὐτῶν ἐπισκόπων. Οἱ ἀρχαιότεροι Πατέρες οὐδὲν γνωρίζουσι περὶ ὑπεροχῆς κυριαρχικῆς ἢ πρωτείου ἐξουσίας τοῦ ἀποστόλου Πέτρου ἐπὶ τῶν ἄλλων Ἀποστόλων καὶ ἐπὶ τῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ὡς καὶ περὶ μεταδόσεως αὐτοῦ εἰς τοὺς ἐπισκόπους τῆς Ρώμης, ὡς δὴθεν διαδόχους τοῦ ἀποστόλου Πέτρου. Ἄλλως τε οὐδὲν πρωτεῖον ἦτο δυνατόν νὰ κληροδοτήσῃ εἰς τοὺς ἐπισκόπους Ρώμης ὁ ἀπόστολος Πέτρος· ὅπως ἀκριβῶς καὶ οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι καὶ αὐτὸς ὁ Πέτρος (εἰς τὴν Ἀντιόχειαν!) οὐδὲν ἰδιαιτέρον προνόμιον

10. Μ. Βασιλείου, Ἐπιστολὴ 114, «τοῖς ἐν Ταρσῷ περὶ Κυριακῶν», Migne P.G. 32, 529.

ἐκληροδοτήσαν εἰς τοὺς ἐπισκόπους τῶν διαφόρων πόλεων, ἐν αἷς ἐκήρυξαν καὶ ἐμαρτύρησαν. Διότι ἦσαν κοῖ Ἀπόστολοι ξένοι τῶν πολλῶν ἐθνῶν τε καὶ πόλεων, εἰς αἷς ἐμερίσθησαν, ἵνα πανταχοῦ δράμῃ τὸ Εὐαγγέλιον»¹¹, ἢ ἦσαν «ἄρχοντες πνευματικοί, ὑπὸ Θεοῦ χειροτονηθέντες, οὐκ ἔθνη καὶ πόλεις διαφόρους λαμβάνοντες, ἀλλὰ πάντες κοινῇ τὴν οἰκουμένην ἐμπιστευθέντες»¹². «Ὡστε συλλογικὴ καὶ κοινὴ» ἦτο ἡ ἀρχικὴ διακυβέρνησις τῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων, καὶ οὐχὶ μοναρχικὴ. Ἐπομένως δὲν ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ ὁ Πέτρος ἐπίσκοπος μιᾶς μόνον πόλεως, δηλαδὴ τῆς Ρώμης, καὶ νὰ κληροδοτήσῃ δικαίωματα διαδοχῆς του καὶ πρωτείου εἰς τοὺς μετέπειτα ἐπισκόπους Ρώμης, «ἀτίνα πολὺ μεταγενεστέρως ἐπενόησαν οἱ Λατίνοι»¹³, καὶ ἀνήγαγον εἰς δόγμα πίστεως διὰ τοὺς Ρωμαιοκαθολικοὺς αἱ δύο ἐν Βατικανῷ συνελθούσαι τῷ 1870 καὶ 1964 γενικαὶ Σύνοδοι τῆς Λατινικῆς Ἐκκλησίας.

Κατὰ ταῦτα, ὁ περιορισμὸς καὶ ἡ ὑπαγωγή καὶ ἡ ἐξάρτησις τῆς ἐξουσίας τῶν ἐπισκόπων, καὶ δὴ καὶ ὅταν συγκροτῶσιν Οἰκουμενικὰς Συνόδους, ἀπὸ τῆς «ὑψίστης, πλήρους καὶ καθολικῆς ἐξουσίας ἐφ' ἀπάσης τῆς Ἐκκλησίας» τοῦ φερομένου «ὡς διαδόχου τοῦ Πέτρου, ἀντιπροσώπου τοῦ Χριστοῦ καὶ ὁρατῆς κεφαλῆς πάσης τῆς Ἐκκλησίας» ἐπισκόπου τῆς Ρώμης, ὄντος «κέντρου καὶ κλειδοῦχου τῆς Ἐκκλησίας καὶ μόνου ποιμένος ὁλοκλήρου τῆς ποίμνης», εἶναι ἐξ ἐπόψεως ὀρθόδοξο ἀπαράδεκτος, προοριζομένη διὰ κατηχητικούς καὶ ποιμαντικούς σκοποὺς τῶν ρωμαιοκαθολικῶν χριστιανῶν μόνον, μὴ δυναμένη δὲ νὰ ἀναγνωρισθῇ καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων χριστιανῶν καὶ Ἐκκλησιῶν καὶ νὰ συγκαταριθμηθῇ μεταξὺ τῶν ἀποκεκαλυμμένων «δογμάτων τοῦ Θεοῦ». Διότι πράγματι «ἢ ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Χριστοῦ διὰ τῆς χειροτονίας καὶ διὰ τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐξασφαλιζομένη αὐτάρκης δρᾶσις καὶ ἐνέργεια τῶν ἐπισκόπων ἐν τε τῇ κατ' ἰδίαν καὶ τῇ συλλογικῇ, κυρίως τῇ συνοδικῇ, ἐκδηλώσει των, δυνάμει τῆς πληρότητος τῆς ἱερωσύνης αὐτῶν, ἐπιβεβαιούται ὑπὸ τῆς οἰκουμενικῆς ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως καὶ πράξεως· ἢ μετὰ τοῦ ἐπισκόπου ὅμως Ρώμης ἀπαιτούμενη ὡς ἀπαραίτητος προϋπόθεσις κοινωνία εἶναι προφανῆς νεωτερισμὸς»¹⁴.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΜΠΗΣ

Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

11. Γρηγορίου Ναζιανζηνοῦ, Λόγ. 33, 11. Migne P.G. 36, 228.

12. Ἰωάννου Χρυσόστομου, «Ὅτι χρήσιμος ἡ τῶν Γραφῶν ἀνάγνωσις 3. Migne P.G. 51, 93.

13. Ἰωάν. Καομίρη, Ἡ περὶ Ἐκκλησίας Ὀρθόδοξος δογματικὴ διδασκαλία, Ἀθῆναι 1964, σ. 36-39. Πρβλ. καὶ Π. Τρεμπέλα, Δογματικὴ τῆς Ὀρθόδοξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, Ἀθῆναι 1959, τ. Β', σ. 390-408.

14. Ἰωάν. Καλογήρου, ἔθ' ἄν. σ. 118.

Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΚΑΙ Η ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΣ

I. Περί τοῦ φαινομένου τῆς οἰκογενείας.

1. Γενικῶς. Πυρὴν τοῦ θέματος εἶναι τὸ φαινόμενον τῆς «οἰκογενείας».

Περί τὴν ἀξίαν ἢ ἀπαξίαν ὅμως ταύτης σοβοῦν διαφωνίαι, ὑπόβαθρον τῶν ὁποίων ἀποτελεῖ ὁ εἰς τοὺς συγχρόνους ἀγῶδεις καιροὺς παρατηρούμενος πόλεμος μεταξύ τῶν δύο κόσμων, ἤτοι τοῦ 'Ανατολικοῦ καὶ τοῦ Δυτικοῦ.

Τοιουτοτρόπως εἰς τὸν ἕνα πόλον ἀντικρύζομεν τὴν 'Ανατολήν, ἢ ὁποία νομίζει ὅτι ἐξυπηρετεῖ τὴν ἐπικράτησιν τῆς ἢ προβολῆ μιᾶς ἀντιοικογενειακῆς θεωρίας, ἢ ὁποία διδάσκει ὅτι «ἡ οἰκογένεια συνιστᾷ ἀναχρονιστικόν, καὶ οὐχὶ ἀπλῶς περιττόν, ἀλλὰ καὶ ἐπιβλαβῆ θεσμόν, ὅστις ἀποτελεῖ δημιουργία τοῦ σαθοῦ κεφαλαιοκρατικοῦ οἰκονομικοῦ καθεστώτος». Καὶ τοιουτοτρόπως ἢ 'Ανατολή, μεταβαλλομένη εἰς ἕνα παράδοξον διώκτην, καταλήγει νὰ διακηρύξη ὅτι «ἡ ἀστική οἰκογένεια, ὁ ἀστικός γάμος, αἱ ἀστικαὶ σχέσεις τῶν γονέων πρὸς τὰ τέκνα των πρέπει νὰ ἐξαφανισθῶσι καὶ ὅτι τὴν θέσιν των δεόν νὰ καταλάβωσιν ὁ ἐλεύθερος γάμος, ἡ ἐλευθερία τῶν σαρκικῶν σχέσεων, ἡ ἀποξένωσις τῶν γονέων ἀπὸ τῶν τέκνων των», ἀποστελλομένων εἰς κρατικὰ παιδαγωγικὰ ἰδρύματα.

'Αντιθέτως δὲ βλέπομεν εἰς τὸν ἄλλον πόλον τὴν Δύσιν, ἢ ὁποία διαλαλεῖ ὅτι «αἱ οἰκογένειαι ἀποτελοῦσιν οἶονε τὰς βιολογικὰς μονάδας καὶ τὰ ζωτικὰ καὶ βασικὰ κύτταρα τοῦ ὑγιοῦς ἀνθρωπίνου κοινωνικοῦ ὀργανισμοῦ, ἢ θανάτωσις τῶν ὁποίων θὰ ὀδηγήσῃ εἰς μαρασμόν καὶ ἀφανισμόν τῶν ἀνθρωπίνων τέκνων».

Καθ' ἡμᾶς κριτὰς, ἢ ἀνατολικὴ θεωρία εὐρίσκεται ἐν πλάνῃ, διότι ἀπλῶς θεοποιεῖ τὴν γενετήσιον ὄρμην καὶ καταβιβάζει τὴν ἀξίαν τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος.

Καὶ τοῦτο, διότι δὲν ἀντελήφθη ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι μόνον «ὄν πολιτικόν καὶ κοινωνικόν», ἔχων ἐκ φύσεως «ὄρμην πρὸς κοινωνίαν καὶ κοινωνικὴν συμβίωσιν», ἀλλὰ ταυτοχρόνως εἶναι καὶ «ὄν οἰκογενειακόν», ἔχων ἐντὸς τοῦ στήθους του «ὄρμην πρὸς οἰκογένειαν» καὶ «οἰκογενειακὴν συμβίωσιν».

Καὶ ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην, ἐν ἀναλογίᾳ πρὸς τὰ καλούμενα ὑπὸ τῆς Ψυχολογίας «κοινωνικὰ συναισθήματα», ἀποδεχόμεθα καὶ τὴν ὑπαρξιν «οἰκογενειακῶν συναισθημάτων», τὰ ὁποία, συνιστῶντα τὸν συνδετικὸν δεσμόν, ὅστις συνδέει κατ' ἐξοχὴν ψυχικῶς καὶ ἠθικῶς τὰ συγκροτοῦντα τὴν οἰκογένειαν μέλη ταύτης, δημιουργοῦν ἀτμοσφαιραν θερμότητος καὶ ἀσφαλείας, τῆς ὁποίας ἔχει ἀνάγκην ἀνεξαιρέτως πᾶς ἄνθρωπος.

Τόσον δ' ὁ νέος ἐρχόμενος ἄνθρωπος, ὅσον καὶ

ὁ ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ἡλικίας του ὠριμος, ὅσον τέλος καὶ ὁ ἀπομακρυνόμενος καὶ πλησιάζων εἰς τὸ τέλος τῆς γῆινης του ζωῆς γέρον. Τόσον ὁ ἄθλιος πένης, ὅσον καὶ ὁ πάμπλουτος, ὁ ἀναλφάβητος ἢ ὁ σοφός, ὁ πάσχων ἢ ὁ ὑγιής, ὁ ἠλίθιος ἢ ὁ μεγαλοφυής. Τέλος τόσον ὁ τρέφων πίστιν βαθεῖαν πρὸς ἕνα ἐπουράνιον πατέρα Θεόν καὶ πρὸς τὰς Πνευματικὰς ἀξίας, ὅσον ὅμως, ἐν τῷ ἀσυνειδήτῳ βᾶθει τῆς ψυχῆς του, καὶ αὐτὸς ὁ ἀρνούμενος τὴν ἀξίαν τῆς οἰκογενείας θλιβερός ἄθεος καὶ θλιβερός ὑλιστής.

Διότι ὑπὸ τοῦ τοιούτου αἰτήματος τῆς οἰκογενειακῆς ἀγάπης, ἢ ὁποία εἶναι τὸ λίκνον τῆς κοινωνικῆς φιλαλληλίας, ἢ ὁποία πάλιν μὲ τὴν σειρὰν τῆς συνιστᾷ τὸ μυστικόν τῆς εὐτυχίας τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς, συντροφεύεται πᾶσα ἐρχομένη εἰς τὸν πλανήτην ἡμῶν ἀνθρωπίνη ψυχὴ.

Καὶ ἡ οἰκογενειακὴ αὕτη ἐστὶ εἶναι ἐκείνη, ἢ ὁποία χαρίζει τὴν καλυτέραν ἀνατροφήν καὶ διαπαιδαγώγησιν εἰς μικροὺς καὶ εἰς μεγάλους, τὴν ἀρωγὴν καὶ τὴν παρηγορίαν κατὰ τὰς στιγμὰς τῶν ἀντιξοοτήτων καὶ τῶν δυστυχιῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν τόλμην διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν των, τὴν καλλιέργειαν θάρρους καὶ τὴν ἀτμοσφαιραν τῆς χαρᾶς, τῆς γαλήνης καὶ τῆς εἰρήνης.

II. Ἐγγαμος καὶ ἀγαμος βίος.

Καὶ νῦν ἄς ἀντικρύσωμεν τὰς δύο μορφὰς τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς; ἤτοι ἀφ' ἐνὸς τὸν ἔγγαμον καὶ ἀφ' ἐτέρου τὸν ἀγαμον βίον.

Καὶ ἐν πρώτοις, δεδομένης τῆς οἰκογενειακῆς ὄρμης τοῦ ἀνθρώπου, εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς δεόν νὰ συναγάγωμεν τὸ συμπέρασμα, ὅτι ὁ ἀγαμος βίος εἶναι ἀντιανθρώπινος καὶ ἀντιβιολογικός, καθ' ὃ ξένος πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν. Καὶ ἀπὸ μιᾶς μὲν ἀπόψεως μετριάζονται αἱ ἀνεπιθύμητοι συνέπειαι, ἐὰν τὸ ἄτομον, ἂν καὶ ἀγαμον, ἐν τοσοῦτω διαβιοῖ ἐν οἰκογενειακῷ συγγενικῷ περιβάλλοντι. Πλὴν ὅμως καὶ εἰς τὰς εὐτυχεστέρας ἐκ τῶν περιπτώσεων τούτων ὑπάρχει εἰς τὰ βαθύτερα ψυχικὰ στρώματα τῶν ἀγάμων τούτων ἐν κενόν ψυχῆς. Ἐὰν ὅμως καὶ εἰς τοὺς ἐν οἰκογενειακῇ ζωῇ διαβιούντας ἀγάμους παρατηρῆται μία τοιαύτη δυσαρμονία, θεμελιούται κυριολεκτικῶς ἐκτεταμένη ἀντιβιολογικὴ ἀνωμαλία καὶ τραυματίζουσα ψυχικὴ καὶ ἠθικὴ ἀταξία καὶ δυσαρέσκεια ἐν τῷ βᾶθει τῆς ψυχῆς τῶν μεμονωμένως καὶ ἄρα παρὰ φύσιν διαβιούντων ἐν ἀγαμίᾳ ἀτόμων.

Διαφόρους ἐπιρροὰς ἐπὶ τὸν χαρακτῆρα τῶν ἀγάμων ἐπρόσεξε καὶ ἡ λαϊκὴ παρατήρησις, ἢ ὁποία ὀμιλεῖ λ.χ. περὶ διαφόρων ἰδιοτροπιῶν καὶ ὑστερικῶν ἀντιδράσεων των. Κακῇ τῇ μοίρᾳ ὅμως, δυστυχῶς ἢ λαϊκὴ κρίσις ἀγεται συχνάκις

είς εὐτελείς ὑπερβολάς. Ἰδίως δὲ εἶτε, ὅταν πρὸς ἐπίδειξιν δῆθεν πνεύματος εἰρωνεύεται καὶ γελιοποιῇ τὰς λόγῳ ἀτυχίας μὴ δυνηθείσας νὰ ὑπανδρευθῶσι, καὶ τοιοιουτρόπως ἀντὶ νὰ σεβασθῇ, ἐνισχύει ἐν προκειμένῳ μίαν ἀνθρωπίνην δυστυχίαν, εἴτε λίαν προθύμως καὶ μετὰ μεγάλης προχειρότητος καὶ εὐκολίας ρίπτει μετὰ σαρκασμοῦ κατὰ παντὸς ἀγάμου τὸν ψίθυρον μιᾶς συκοφαντίας, συνήθως περὶ γενετησίων ἀκολασιῶν, καὶ ὅταν ἀκόμη ἀντικρύξῃ τὸν ἠρωισμόν ἑνὸς ἀσκητοῦ τῆς ζωῆς ἢ ἐνὸς ἱερέως.

III. Σχέσεις πρὸς τὴν ἐγκληματικότητα γενικῶς.

Καὶ νῦν ἂς ἐρευνήσωμεν τὴν πρὸς τὴν ἐγκληματικότητα σχέσιν τοῦ ἐγγάμου καὶ ἀγάμου βίου.

Εἰς τὸ ἐν λόγῳ θέμα δὲν ἐπιτρέπεται νὰ σπεύσῃ νὰ ἀπαντήσῃ τις προχειρῶς ἀποκομίζων ἀνευ ἐμβοθύνσεως ἀμέσως ἐντυπώσεις ἐκ μιᾶς ἐπιπολαίας ἐπισκοπήσεως τῶν ἀριθμῶν τῶν ἐγκληματολογικῶν στατιστικῶν. Διότι τὸ πρόβλημα εἶναι πολὺπλοκόν, συνδέεται μὲ λαυθανούσας ἐπιδράσεις, πολλαπλῶς διαφευγούσας τὴν στατιστικὴν ἐπισκόπησιν, καὶ ἐπομένως ὑποκρύπτει σκοπέλους.

IV. Ὁ ἐπιτυχῆς γάμος ἀπωθεῖ ἀπὸ τῆς ἐγκληματικότητος.

Ἐὰν λοιπὸν ἐρευνήσωμεν κατὰ βάθος τὴν τοιαύτην θλιβεράν σχέσιν τῆς ἐγκληματικότητος πρὸς τὸν ἔγγαμον βίον, εἴμεθα ἀσφαλεῖς, πιστεύομεν, ἐὰν καταλήξωμεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι οἱ ἐπιτυχεῖς γάμοι, οἱ ὅποιοι ἐξασφαλίζουν εὐτυχεῖς οἰκογενεῖας καὶ μίαν κατ' οἶκον ἐκκλησίαν, ἀπωθοῦσιν ἀπὸ τῆς ἐγκληματικότητος.

Τὸ τοιοῦτο δὲ συμπέρασμα προσφέρεται ὑπὸ τῶν στατιστικῶν, αἱ ὅποια ἀφήνουν νὰ διαφανοῦν, ποῖα εἶναι αἱ εὐτυχεῖς προϋποθέσεις ἑνὸς εὐτυχοῦς γάμου.

Εἶναι δὲ τοιαῦτα αἱ ἀκόλουθοι:

α) Ἀπαιτεῖται συνάντησις ψυχῶν, ἡ ὁποία συνενώνει τοὺς συζύγους εἰς μίαν ψυχὴν καὶ συνιστᾷ τὴν βᾶσιν τῆς συγκληρώσεως τοῦ βίου παντός. Διὰ τούτου δὲν νοοῦμεν ἐπιπολαίαν γενετήσιον ἔλξιν καὶ ἐρωτικὴν φλόγα. Διότι εἰς τὰ τελευταῖα ταῦτα ἐγκρύπτεται τὸ σπέρμα τῆς μεταγενεστέρως διαταράξεως καὶ διαλύσεως τῆς οἰκογενειακῆς ζωῆς καὶ τῶν ἐντεῦθεν παρεκτροπῶν. Παραστατικά εἶναι ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης στατιστικά, αἵτινες δεικνύουν ὅτι οἱ ἐρχόμενοι εἰς γάμον ἐν νεαρωτέρᾳ ἡλικίᾳ, οἱ ὅποιοι κατὰ κανόνα συνάπτουν μὲ τοιαύτας ἐπιπολαίας ἔλξεις ἐπιπολαίους γάμους. Εἶναι πλεῖστον ἐγκληματικοὶ ἐν σχέσει πρὸς τοὺς νεαροὺς ἀγάμους. Καὶ τοῦτο κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς συνάπτοντας γάμους ἐν μεγαλυτέρᾳ ἡλικίᾳ (ἐπὶ ἀνδρῶν ἄνω τῶν 25 ἐτῶν), οἱ ὅποιοι, ὄντες συντηρητικώτεροι καὶ

πλέον ἐπιφυλακτικοί, ἀποφεύγουσι τὰ ἐπιπόλαια αἰσθήματα καὶ τοὺς ἐπιπολαίους γάμους καὶ οἱ ὅποιοι παρουσιάζουν μικροτέραν ἐγκληματικότητα ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ἀγάμους τῆς αὐτῆς ἡλικίας.

Διὸ ἀνάγκη σώφρονος πολιτικῆς θὰ ἦτο, ἐὰν ἀνεβιβάζετο νομοθετικῶς τὸ ὄριον τῆς ἡλικίας τῆς πρὸς γάμον ἰκανότητος καὶ ἐὰν ἐκ παραλλήλου ἀπητεῖτο νὰ ὑπάρχῃ συναίνεσις τῶν γονέων μέχρι τοῦ 25οῦ ἔτους τῆς ἡλικίας, ὅποτε περίπου ἐπέρχεται ἡ βιολογικὴ ἐνηλικίωσις.

β) Ἐτέραν προϋπόθεσιν δι' εὐτυχῆ γάμον ἀποτελεῖ ἡ οἰκονομικὴ βᾶσις.

Δὲν νοοῦμεν τοὺς ἐμπορικοὺς γάμους καὶ τὴν προικοθηρίαν, τὰ ὅποια ἀποτελοῦν ἐξευτελισμὸν τῆς ἀνθρωπίνης καὶ τῆς οἰκογενειακῆς ἀξιοπρεπείας καὶ μεταβάλλουν τὸν γάμον καὶ τὴν οἰκογένειαν εἰς ἐπιχείρησιν καὶ τὴν γυναικᾶ εἰς ἐμπόρευμα. Καὶ τὰ ὅποια ἀποτελοῦν σπῆρον ζιζανίων καὶ εἶναι ἀσυμβίβαστα πρὸς τὴν εἰλικρινῆ συνάντησιν τῶν ψυχῶν τῶν μελλόντων συζύγων.

Ἀπλῶς δὲ ἐνοοῦμεν, ὅτι πρέπει οἱ μέλλοντες σύζυγοι νὰ εἶναι σώφρονες, ὥστε νὰ ἔχῃ ἐξασφαλισθῆ μία ἐντιμὸς ἐπαγγελματικὴ βιοποριστικὴ ἐργασία, ἵνα δύνανται νὰ ἀντιμετωπίσωσι τὰ οἰκογενειακὰ οἰκονομικὰ βάρη.

γ) Ἄλλην προϋπόθεσιν ἀποτελεῖ ἡ ἀναλογία ἡλικίας μεταξὺ τῶν μελλόντων συζύγων. Ὑπὸ τὴν ἐννοίαν ταύτην καὶ λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν τοῦ ρυθμοῦ τῆς βιολογικῆς ἀναπτύξεως τῶν δύο φύλων θὰ ἔπρεπεν ὁ ἀνὴρ νὰ ἔχῃ ἡλικίαν μεγαλυτέραν τῆς γυναικὸς κατὰ ἄρκετὰ ἔτη. Καὶ τοῦτο, διότι εἰς μὲν τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἡ γυνὴ εἶναι τῆς αὐτῆς περιόδου ἢ ἀκόμη χειρότερον μεγαλυτέρας ἡλικίας, μοιραίως σὺν τῷ χρόνῳ θὰ κινδυνεύσῃ ὁ σύζυγος νὰ ὑποκύψῃ εἰς τοὺς πειρασμοὺς νέων δεσμῶν, εἰς δὲ τὴν ἄλλην περίπτωσιν, καθ' ἣν ὁ ἀνὴρ θὰ εἶναι δυσαναλόγως μεγαλυτέρας ἡλικίας, μοιραίως τότε σὺν τῷ χρόνῳ ἡ σύζυγος θὰ εἶναι ἐκείνη, ἡ ὁποία θὰ ὑποκύψῃ εἰς τοὺς πειρασμοὺς κεκρυμμένης μοιχείας.

ε) Ἄλλην προϋπόθεσιν ἀποτελεῖ ἡ ἀναλογία κοινωνικῆς τάξεως καὶ μορφώσεως μεταξὺ τῶν μελλόντων συζύγων.

Διὰ τούτου δὲν θέλομεν παντάπασιν νὰ ὑποτιμήσωμεν τυχὸν ἀπὸ ἀπόψεως ἠθικῆς ἀξίας οὐδεμίαν κοινωνικὴν τάξιν καὶ δὲν θέλομεν νὰ ὑποτιμήσωμεν ἠθικῶς τοὺς μὴ πεπαιδευμένους. Ἀπλῶς δὲ μόνον ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἐπισημάνωμεν τὸν κίνδυνον μιᾶς πραγματικότητος, φερούσης ἐν ἑαυτῇ τὸ διαλυτικὸν σπέρμα τῆς ἀρρυθμίας, ἀσχέτως ἐὰν ἔνιοι ἀχαλινώτως εὐφάνταστοι μυθιστοριογράφοι ἀππειρῶνται νὰ παρουσιάσωσι ὡς εὐτυχεῖς εἰς μυθιστορήματά των ρωμαντικούς δεσμούς καὶ γάμους μεταξὺ νέων καὶ νεανίδων διαφόρου τάξεως καὶ διαφόρου μορφώσεως.

στ) Τέλος τελευταίαν ὑπερσπουδαίαν προϋπόθεσιν δι' ἑνα εὐτυχῆ γάμον ἀποτελεῖ ἡ ὕπαρ-

ξίς σωματικῆς, ψυχικῆς καὶ ἠθικῆς ὑγείας μεταξὺ τῶν συζύγων. Ἰδίως δὲ πρέπει νὰ τονίσωμεν ὅτι φέρουσιν ἐν ἑαυτοῖς τὸ διαλυτικὸν δηλητήριον χρόνιοι σοβαροί, σωματικοί, ψυχικοί ἢ ἠθικοί νόσοι ἢ ἐλαττώματα.

V. Συμπεράσματα περὶ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ ἐγγάμου ἢ ἀγάμου βίου ἐπὶ τὴν ἐγκληματικότητα.

Καταλήγοντες συμπεραίνομεν ὅτι:

α) Ὁ ἀγάμος βίος, αὐτὸς καθ' ἑαυτόν, καθ' ὃ ἀντιβιολογικός, δημιουργεῖ, πλὴν τῶν ἄλλων, ἀφθόνους ἠθικοὺς κινδύνους.

β) Ὁ μὴ συγκεντρῶν τὰς ἐνδεικνυόμενας προϋποθέσεις ἀτυχῆς γάμος, καθ' ὃ ἐνέχων ἠθικά καρκινώματα, δημιουργεῖ ὁμοίως, πλὴν τῶν ἄλλων, ἠθικοὺς κινδύνους.

γ) Ὁ συγκεντρῶν τὰς ἐνδεικνυόμενας προϋποθέσεις εὐτυχῆς γάμος, καθ' ὃ συνιστῶν ἱερὰν ἐστίαν, ἀσκεῖ ἐκτεταμένην ἠθοποιὸν ἐνέργειαν, ἐθίζει τὴν τιμιότητα καὶ ἀπωθεῖ ἀπὸ τῆς ἐγκληματικότητος.

VI. Περὶ οἰκογενειακῶν διαταραχῶν καὶ ἀνωμαλιῶν.

Καὶ νῦν ἂς ρίψωμεν ἐν βλέμμα εἰς τὰς οἰκογενειακὰς διαταραχὰς καὶ ἀνωμαλίας, αἱ ὁποῖαι ὑποὺλως ἄγουν εἰς τὴν ἐγκληματικότητα ἢ εἰς ἄλλην κατάρρευσιν. Ἐν προκειμένῳ δ' ἀντικρύζομεν ἕξ περιοχὰς προβλημάτων, ἧτοι:

α) τὰς σαθρὰς οἰκογενείας,

β) τὰς πληττομένας ὑπὸ ἀντιξοοτήτων τῆς ζωῆς καὶ ἀτυχιῶν οἰκογενείας,

γ) τὰς ἀκολουθοῦσας ἐσφαλμένην πορείαν,

δ) τὰς οἰονεὶ οἰκογενείας,

ε) τὰς ἀπάτας περὶ τὴν σύναψιν γάμου, καὶ τέλος στ) τὰς διαλυομένας οἰκογενείας.

Πασῶν τῶν περιοχῶν τῶν προβλημάτων τούτων θὰ προσπαθῆσωμεν νὰ παράσχωμεν ὠχροτάτην σκιαγράφησιν, ἰδίως ἀναφερόμενοι εἰς τὴν ἐνδιαφερόμενην ἡμᾶς ἐνταῦθα ἐγκληματογόνον ἐπιρροήν.

α' Περιοχὴ τῶν σαθρῶν οἰκογενειῶν.

Πᾶσαι αἱ οἰκογενειακαὶ ἀνωμαλίας καὶ διαταραχαὶ περιέχουσιν θλίψεις. Ἡ κατάστασις ὁμως μεταβάλλεται κυριολεκτικῶς εἰς ἠθικὴν τραγωδίαν ἐν τῇ περιοχῇ τῶν σαθρῶν οἰκογενειῶν.

Πρόκειται κυρίως περὶ τῶν πληττομένων ἕξ οἰνοφυγίας ἢ ἄλλης τοξικομανίας, πορνείας, ἀληθείας, γενετησίῶν ἀνωμαλιῶν, ψυχικῶν ἀνωμαλιῶν, μοιχείας, ἐγκληματικότητος, πάθους παιγνίου, ἀνατρεπτικῶν ἀθεϊστικῶν καὶ ὑλιστικῶν ἀντιλήψεων

ἢ ἄλλων θλιβερῶν σαθρῶν ἐλαττωμάτων. Πάντα δὲ ταῦτα, ἀμέσως ἢ ἐμμέσως, ὀδηγοῦσι καὶ τὸ ἄτομον, ἀλλὰ ἐνδεχομένως καὶ τὴν λοιπὴν οἰκογένειαν, εἰς τὴν ἠθικὴν ἢ ἄλλην κατάρρευσιν, ἰδίως καὶ ἐν ὄψει τὸ μὲν τῶν πιθανῶν καταστρεπτικῶν κληρονομικῶν ἐπιβαρύνσεων, τὸ δὲ τοῦ ὑφισταμένου φαύλου καὶ ἠθικῶς ἐκβανουσωθέντος οἰκογενειακοῦ περιβάλλοντος, ἐν τῷ ὁποίῳ οἱ γόνοι ὠθοῦνται πρὸς τὴν ἀισχύρη καὶ τὴν ἐγκληματικότητα ἐκ θλιβερῶν γονέων. Ταῦτα ὁμως πάντα συνιστοῦν παράγοντα ἀτομικῆς, οἰκογενειακῆς καὶ κοινωνικῆς ἀποσυνθέσεως.

Ἐπιλέγομεν τυχαίως μόνον δύο ἐκ τῆς ἀνωτέρω πληθῶρας σαθρῶν ἐλαττωμάτων παραδείγματα.

Α.χ. βλέπομεν ἐν οἰκογενείᾳ, μαστιζομένη ὑπὸ τοῦ ἄλκοολισμοῦ καὶ τῆς τοξικομανίας, νὰ παρελαύνουν ἐνώπιον ἡμῶν ἐπίγονοι κληρονομικῶς ἐκπεφυσισμένοι ἡσσοнос ζωτικῆς ἀντιστάσεως, διανοητικῶς ὑπολελειμμένοι, ἐπιληπτικοί, ψυχοπαθεῖς ἢ σωματικῶς μειονεκτικοὶ κατὰ ποσοστὸν περιστρεφόμενον περὶ τὸ 70%. Βλέπομεν ἐπίσης ἕνα πατέρα νὰ εὐρίσκηται συχνάκις εἰς τὴν φυλακὴν, δεδομένου ὅτι ὁ πτότος καὶ ἡ τοξικομανία εἶναι συνώνυμα πρὸς τὸ ἐγκλημα, ἕνα ἀλκοολικὸν ἀισχρὸν ἀσελοῦντα ἐπὶ τῶν θυγατέρων του ἢ ἕνα τοξικομανῆ περιπλανώμενον ἀνὰ τὰς ὁδοὺς καὶ τὰς ὑπονόμους μετ' ἐσωτερικῆς ἀνησυχίας καὶ ἐπαιτοῦντα, δεδομένης τῆς στενωπότητος σχέσεως μεταξὺ καταχρήσεως ναρκωτικῶν καὶ ἀληθείας.

Ὁμοίως σαθρὸν καὶ δυστυχὲς εἶναι λ.χ. τὸ οἰκογενειακὸν περιβάλλον τῶν οἰκογενειῶν, εἰς τὰς ὁποίας κυριαρχοῦν ἐπικίνδυνοι ἀνατρεπτικαὶ ὑλιστικαὶ καὶ ἀθεϊστικαὶ κοσμοθεωρίαι. Αὗται δημιουργοῦν ἠφαιστειώδη οἰκογενειακὴν ἀτμοσφαιρὰν καὶ ἀφυπνίζουσιν ἐν τῇ οἰκογενείᾳ δυνάμεις τοῦ κακοῦ καὶ τοῦτο, διότι ἀφ' ἐνὸς θρυμματίζουν τὴν ἀνθρωπίνην ἀξιοπρέπειαν, καθιστῶντα τὸν ἀνθρώπον λάτρη τῆς ὕλης καὶ παρωθοῦν τοῦτον εἰς ταξικούς ἀγῶνας ἀλληλοσπαραγμοῦ, ἀφ' ἐτέρου δὲ κλονίζουν τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν. Διότι αὕτη, διδασκομένη ὅτι δὲν ὑπάρχει Θεὸς καὶ ὅτι δὲν ὑπάρχει μετὰ θάνατον ζωὴ, διότι ἀπλῶς αὕτη ἀρχίζει «μὲ τὸ πρῶτον βᾶδισμῶν του καὶ τερματίζει μὲ τὸν τελευταῖον ἀσπασμὸν τοῦ νεκροῦ, τίποτε δὲ πρὸ καὶ τίποτε πέραν τῆς ζωῆς», χάνει τὸ θάρρος διὰ τὴν ζωὴν καὶ ἀντιδρᾷ ὡς πτωχὸς παράλυτος εἶτε ἐν ἀπελπισίᾳ διὰ φυγῆς ἐκ τῆς ζωῆς (διὰ νευρώσεως καὶ διὰ ψυχώσεως, ἢ δι' ἀνευρέσεως τεχνητῆς εὐτυχίας μέσω οἰνοπνεύματος καὶ τοξικομανίας ἢ δι' αὐτοκτονίας), εἶτε ἀντιδρᾷ διὰ περιφρονήσεως τῶν ἠθικῶν ἀξιών καὶ τῶν ἠθικῶν καθηκόντων καὶ ἐπομένως διὰ διαφθορᾶς.

(Συνεχίζεται)

ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΠΑΠΑΖΑΧΑΡΙΟΥ

Ἄντιπρύτανης τῆς Παντείου Ἀνωτάτης Σχολῆς
Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν,
Καθηγητῆς τῆς Ἐγκληματολογίας

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Θά ἔχη ἡγετικὸν πνευματικὸν ρόλον.

Κατόπιν θαυμασίας εἰσηγήσεως τριμελοῦς ἐκ συνοδικῶν μητροπολιτῶν ἐπιτροπῆς καὶ ὁμοφώνου ἀποφάσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τὰ θέματα, ἅτινα θά ἔδει νὰ ἀποτελέσουν τὴν ἡμερησίαν διάταξιν τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, εἶναι τῶ ὄντι σπουδαιότατα: 1) Ἐκκλησία καὶ κοινωνικά θέματα: α) Ἡ Ἐκκλησία διὰ τοὺς ἐνδεεῖς· β) Ἡ Ἐκκλησία διὰ τοὺς ἐργάτας καὶ γ) Ἡ Ἐκκλησία διὰ τὴν νεότητα. 2) Προβλήματα γάμου καὶ διαζυγίου. 3) Ἀναδιοργάνωσις τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Τρόπος διοικήσεως, καταρτισμὸς σώματος ἱεροκληρῶν καὶ ἐξομολογητῶν καὶ ἰδρυσις Ῥαδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. 4) Πειθαρχία ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ (κληρικῶν παντὸς βαθμοῦ καὶ μοναχῶν) καὶ 5) Δικαιώματα τῆς Ἐκκλησίας ἐναντι τῶν Ἱερῶν Ναῶν, Παρεκκλησιῶν κ.λ.π., τὰ ὁποῖα χαρακτηρίζονται ὡς ἀρχαιολογικοὶ χώροι ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας.

Ὡς εἶναι φανερόν, ἐὰν τὰ θέματα ταῦτα, ὡς ἐλπίζεται, ἀντιμετωπισθοῦν ὑπὸ τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας διὰ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν αἰωνοβίων ὀρθοδόξων παραδόσεων μετὰ τοῦ ὄντιος προοδευτικοῦ πνεύματος καὶ τοῦ αἰτήματος τῆς ἱκανοποιήσεως τῶν συγχρόνων πνευματικῶν ἀναγκῶν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ πληρώματος, ἀσφαλῶς ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος θὰ παρουσιάσῃ νέας θαυμαστάς ἀναλαμπάς καὶ θά ἔχη ἡγετικὸν πνευματικὸν ρόλον ἐν τῶ καθ' ὅλον ὀρθοδόξῳ κόσμῳ.

Ἀόριστοι καὶ ἀσαφεῖς μηνύσεις.

Συμφώνως πρὸς ἀνακοίνωσιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, συγχάκις ὑπὸ ἀτόμων ἢ ὁμάδων ὑποβάλλονται εἰς αὐτὴν μηνύσεις κατὰ Σεβασμιωτάτων Ἱεραρχῶν «χωρὶς ὁμῶς καὶ νὰ ἀναφέρονται ἐπὶ συγκεκριμένων γεγονότων, ἀλλ' ἀορίστων καὶ ἀσαφῶν, ἐπὶ μόνῳ σκοπῷ ἀφ' ἐνὸς μὲν νὰ ἀπασχολοῦν τὴν Ἱεράν Σύνοδον, ἀνευ ἀντικειμένου, καὶ νὰ παρέχουν προσκόμματα εἰς τὸ ἔργον αὐτῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ τῆς δημοσιεύσεως τοιούτων εἰδήσεων νὰ διαθέτουν δυσμενῶς ἐναντι τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἐκπροσώπων αὐτῆς τὴν κοινὴν γνώμην. Πλείστα τοιαῦτα μηνύσεις καὶ ἀναφορὰὶ συνεζητήθησαν ἐσχάτως χωρὶς νὰ περιέχουν τι βᾶσιμον, τὸ ὁποῖον νὰ συνιστᾷ κατηγορίαν, δι' ὃ καὶ δὲν ἐδόθη εἰς αὐτὰς συνέχεια».

Βεβαίως οὐδεὶς εἶναι δυνατόν εἰς ἓν ἄτομον ἢ μίαν ὁμάδα νὰ ἀμφισβητήσῃ τὸ δικαίωμα τῆς μηνύσεως. Ἀλλ' εἶναι ὅλως ἀπαράδεκτον τὸ νὰ πλήττῃ τις καιρῶς ἓνα λειτουργὸν τῆς Ἐκκλησίας ἢ συνανθρώπου του, ἐὰν δὲν δύναται εὐθαρσῶς νὰ παρου-

σιάξῃ συγκεκριμένα καὶ σαφῆ ἀποδεικτικὰ στοιχεῖα. Ἄλλως ἡ μηνύσις καθίσταται ὑποπτος ὡς πρὸς τὴν σοβαρότητα ἢ ὡς πρὸς τὰ ἐλατήρια αὐτῆς.

Σεμναὶ τελεταί.

Εἰς ὅλας τὰς Ἱερὰς Μητροπόλεις τῆς πατρίδος ἡμῶν ἐγένοντο σεμναὶ τελεταὶ ἐπὶ τῇ λήξει τῶν μαθημάτων τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων. Οὕτως ἐδόθη εὐκαιρία, ἵνα τοιοσθῇ διὰ μίαν ἀκόμη φοράν, ὅτι μόνον πλησίον τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας εἶναι δυνατόν ἢ σύγχρονος νεολαία νὰ ἀξιοποιήσῃ τὸν ἐκλεκτὸν δυναμισμόν τῆς.

Εἶναι ἀληθές, ὅτι τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα ἐν σχέσει πρὸς τὴν κατὰ τὸ πρόσφατον παρελθὸν ἀνθησαν αὐτῶν διέρχονται σήμερον κρίσιν. Ἀλλ' ἄς ἐλπίσωμεν, ὅτι ἡ κρίσις αὕτη θὰ εἶναι παροδική.

Εἰς νέαν ἀνάπτυξιν καὶ ἀναμόρφωσιν τοῦ θεσμοῦ τοῦ Κατηχητικοῦ Σχολείου θὰ ὀδηγήσῃ ἢ διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀρμονικὴ συνεργία οὐ μόνον τῶν ἐκκλησιαστικῶν παραγόντων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀρμοδίων ὀργάνων τῆς Πολιτείας καὶ ἰδίως τοῦ Ὑπουργείου Θεοσηκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας, τὸ ὁποῖον δὲν πρέπει νὰ ὑποτιμᾷ τὸ κατηχητικὸν ἔργον, ἀλλὰ νὰ ὑποβοηθῇ αὐτὸ διὰ παντὸς μέσου.

Ἐδνυχῶς διὰ τὴν ἀναμόρφωσιν τοῦ θεσμοῦ τοῦ Κατηχητικοῦ Σχολείου σημαντικὰς προσπάθειας καταβάλλει ἡ Διεύθυνσις Κατηχητικῶν Σχολείων τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

Εἰς τὰς χεῖρας τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐξ ἀφορμῆς τῆς προσφάτου κλοπῆς εἰκόνης, ἐχοῦσης ἀρχαιολογικὴν ἀξίαν, ἑσπερινῇ ἀθηναϊκῇ ἐφημερίᾳ συνέστησεν, ἵνα πᾶσαι αἱ παλαιαὶ εἰκόνες ἀφαιρεθοῦν ἐκ τῶν ἱ. ναῶν καὶ συγκεντρωθοῦν εἰς τὸ Βυζαντινὸν Μουσεῖον.

Ἀλλ' ἐὰν εἰς τὰ κομμουνιστικὰ καθεστῶτα πολλὰ τῶν παλαιῶν πολυτίμων ἱερῶν εἰκόνων φυλάσσονται ἐντὸς τῶν ἱερῶν ναῶν, πῶς θὰ ἀφαιρεθοῦν ἱεραὶ εἰκόνες ἐκ τῶν ὀρθοδόξων ἐλληνικῶν ναῶν; Ὡς παρετήρησεν ὀρθότερον πρῶτῃ ἀθηναϊκῇ ἐφημερίᾳ, αἱ εἰκόνες αὗται «ἐξακολουθοῦν νὰ εἶναι λατρευτικὰ καὶ ἀναπόσπαστα τμήματα τῆς ἐκασταχοῦ τοπικῆς θεοσηκευτικῆς παραδόσεως, ὥστε νὰ μὴ εἶναι ἐπιτετραμμένον ν' ἀφαιρεθοῦν ἀπὸ τοὺς ναοὺς, εἰς τοὺς ὁποίους ἀνήκουν».

Οὐ μόνον αἱ εἰκόνες αὗται δὲν πρέπει νὰ ἀφαιρεθοῦν ἐκ τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ' ἀντιθέτως πρέπει νὰ ἀποδοθοῦν εἰς αὐτὴν καὶ πάντες οἱ ἱεροὶ ναοί, οἵτινες ἔχουν ἀρχαιολογικὴν ἀξίαν. Ὅθεν ὀρθῶς ἡ Ἱερά Σύνοδος προτείνει νὰ ἐξετασθῇ ὑπὸ τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας τὸ ζήτημα τῶν δικαιωμάτων τῆς Ἐκκλησίας ἐναντι τῶν ναῶν τούτων, τοὺς ὁποίους πολλὰ

χριστιανικὰ γενεὰ ἐχρησιμοποίησαν ὡς τόπους χριστιανικῆς λατρείας. Ἀσφαλῶς οἱ ναοὶ οὗτοι πρέπει νὰ εἶναι ἐμπειστημένον εἰς τὰς χεῖρας τῆς Ἐκκλησίας καὶ οὐχὶ εἰς διαφόρους κρατικὰς ὑπηρεσίας.

Τιμὴ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν.

Ἡ πρὸς τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Κίτρους κ. Βασιλάβαν γενομένη τιμὴ ὑπὸ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Βελιγραδίου, ἣτις ἀνεκήρυξεν αὐτὸν ἐπίτιμον καθηγητὴν αὐτῆς, ἀντανακλᾷ πρὸς τὴν καθ' ὄλον Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, τῆς ὁποίας ἐπίλεκτον μέλος εἶναι ὁ εὐπαιδευτος καὶ δραστήριος Ἱεράρχης.

Ἐπὶ πλέον, καθ' ἃ ἀνεγράφη εἰς τὸν τύπον, ἢ ἐπίσκεψις τοῦ ἁγίου Κίτρους εἰς Βελιγραδίον θεωρεῖται ὡς «σημαντικὴ συμβολὴ εἰς τὰς ἀνεκαθεν καλὰς σχέσεις μεταξὺ τῆς ἑλληνικῆς καὶ τῆς σερβικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας».

Ἄς εὐχηθῶμεν, ἵνα οἱ μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ὑφιστάμενοι δεσμοὶ ἀποβαίνουν ὄλονεν στενώτεροι, διὰ τῆς ἀνταλλαγῆς καθηγητῶν καὶ σπουδαστῶν τῶν θεολογικῶν τῶν σχολῶν, ὡς ἐπίσης καὶ κληρικῶν τῶν δύο Ἐκκλησιῶν.

Ἀπορίας ἄξιον.

Οἱ Τοῦρκοι, ἐνῶ ἐμφανίζονται διὰ τῆς διπλωματικῆς ὁδοῦ ὡς ἐπιθυμοῦντες τὴν ἐξομάλυνσιν τῶν σχέσεων μετὰ τῆς Ἑλλάδος, δὲν παύουν νὰ προβαίνουν εἰς ἐνεργείας οὐδόπως φιλικὰς ἐναντι τῆς Ἑλλάδος. Οὕτω λ.χ. οἱ διευθνταὶ τῶν σχολείων τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἑλληνικῆς μειονότητος ἐκλήθησαν εἰς ἀπολογία, διότι οἱ τοῦρκοι ἐπιθεωρηταὶ κατόπιν διενεργηθέντος ὑπ' αὐτῶν ἐλέγχου διεπίστωσαν, ὅτι οἱ μαθηταὶ τῶν ἑλληνικῶν σχολείων γνωρίζουν τὸν ἑλληνικὸν ἔθνικὸν ὕμνον. Συγκεκριμένως οἱ διευθνταὶ τῶν ἑλληνικῶν σχολείων ἐκλήθησαν νὰ ἀπολογηθῶν διατὶ καὶ πῶς οἱ Ἕλληνες ἔμαθον τὸν ὕμνον τοῦτον!

Πληροφορίαι ἐξ ἄλλου ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἀναφέρουν, ὅτι διετάχθη ὑπὸ τῆς τουρκικῆς κυβερνήσεως νέος ἔλεγχος εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον διὰ τὴν ἀκίνητον περιουσίαν αὐτοῦ καὶ τὴν προέλευσίν της. Ἐπὶ πλέον ἐπανειλημμέναι εἶναι καὶ κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας αἱ παραβιάσεις τοῦ ἑλληνικοῦ ἐναερίου, ὡς καὶ τοῦ θαλασσίου χώρου, ὑπὸ τῶν τουρκικῶν ἀεροπλάνων καὶ ναυτικῶν μονάδων.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἀπορίας ἄξιον εἶναι πῶς οἱ ἰθύνοντες τὰς τύχας τοῦ Ο.Η.Ε. καὶ οἱ ἡγέται τῶν λαῶν, οἵτινες ἰσχυρίζονται ὅτι ἀγωνίζονται διὰ τὸ δίκαιον, τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὸν ἀνθρωπισμὸν, ἐξακολουθοῦν νὰ ἀνέχονται τὰς τουρκικὰς προκλήσεις!

Ἡ νοσηλευτικὴ περίθαλψις.

Νέον δείγμα τῆς δραστηριότητος τοῦ ὑπουργοῦ Ὑγιεινῆς κ. Κοκκέβη εἶναι ἡ διὰ τοῦ τύπου ἐξαγγελθεῖσα ἐφαρμογὴ μεγάλης ἐκτάσεως προγράμματος ἐκτελέσεως ἔργων εἰς νοσοκομεῖα καὶ ἄλλα ἰδρύματα βάσει τῆς ὑγειονομικῆς πολιτικῆς πρὸς ἀνύψωσιν τοῦ ἐπιπέδου τῆς υγιείας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Οὕτω μεταξὺ τῶν μέτρων, ἅτινα ἐκρίθη ἀναγκαῖον, ὅπως ληφθοῦν τὸ ταχύτερον διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς παρεχομένης εἰς τὸν πληθυσμὸν νοσηλευτικῆς περιθάλψεως, εἶναι, πλὴν τῆς βελτιώσεως τῆς θέσεως τοῦ ἱατρικοῦ καὶ νοσηλευτικοῦ προσωπικοῦ, ἢ ἐπιτάχυνσις τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἀξίσεως τῶν νοσηλευτικῶν κλινῶν, διὰ τῆς ἰδρύσεως νέων, διαρρυθμίσεως καὶ ἐπεκτάσεως τῶν νοσηλευτικῶν ἰδρυμάτων καὶ τακτικῆς ἐπισκευῆς καὶ συντηρήσεως τῶν ἐν λειτουργίᾳ.

Ἐνδόμθεα ὅπως ἡ πραγματοποιήσις τοῦ προγράμματος τούτου ἀχθῆ τάχιστα εἰς πέρας, διότι κριτήριον τῆς πολιτιστικῆς καταστάσεως ἑνὸς λαοῦ εἶναι ἀναμφιβόλως καὶ τὸ ποιὸν τῆς παρεχομένης εἰς τοὺς ἀσθενεῖς νοσηλευτικῆς περιθάλψεως. Ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ πρέπει νὰ συνεχισθῆ τὸ καθεστῶς τοῦ νὰ νοσηλεύονται ἀσθενεῖς ἐπὶ τοῦ δαπέδου τῶν διαδρόμων ἢ τῶν προθαλάμων τῶν νοσοκομείων, ὡς πολλὰκις ἔχει συμβῆ κατὰ τὸ παρελθόν.

Σῆψις καὶ φθορὰ.

Οἱ ἐξυμνοῦντες τὴν Σουηδίαν ὡς ἐπίγειον παράδεισον καὶ ὡς χώραν τῆς σεξουαλικῆς ἐλευθερίας παρασιωποῦν οὐ μόνον ὅτι ἡ χώρα αὕτη ἐρχεται πρώτη εἰς τὸν κόσμον εἰς ἀριθμὸν αὐτοκτονούντων καὶ ἐκ τῶν πρώτων εἰς ἀριθμὸν ψυχοπαθῶν, ἀλλὰ καὶ ὅτι παρουσιάζει τὸ μεγαλύτερον ποσοστὸν ἀφροδισίων νοσημάτων.

Τὸ τελευταῖον τοῦτο, συμφώνως πρὸς προσφάτους δημοσιογραφικὰς εἰδήσεις ἐκ Στοκχόλμης, ἀναφέρεται εἰς ἐκθεσιν τοῦ ἱατρικοῦ συμβουλίου, εἰς τὴν ὁποίαν τονίζεται, ὅτι ἑκατοντάδες περιπτώσεων συφιλίδος ἐσημειώθησαν τὸ παρελθὸν ἔτος, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ 2/3 διεπιστώθησαν εἰς νέους ἡλικίας περὶπου 20 ἐτῶν καὶ αἱ ὑπόλοιποι εἰς νεάνιδας ἡλικίας μεταξὺ 15 καὶ 19 ἐτῶν. Ἐξ ἄλλου καὶ κατὰ τὸ τρέχον ἔτος παρατηρήθησαν ἀναρίθμητοι περιπτώσεις συφιλίδος.

Οὕτω διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν πιστοποιεῖται, ὅτι σῆψις καὶ φθορὰ εἶναι ὁ καρπὸς τῆς χειραφεσίας ἀπὸ τῆς χριστιανικῆς βιοθεωρίας.

Τὰ ἐγκλήματα τιμῆς.

Ὁ Ὑπουργὸς Δικαιοσύνης κ. Μπακόπουλος ἀνεκοίνασε τὴν πρόθεσιν τῆς Κυβερνήσεως, ὅπως μεταβάλλῃ ἐπὶ τὸ ἀσθερότερον τὴν κειμένην νομοθεσίαν διὰ τὰ ἐγκλήματα «τιμῆς», τὰ ὁποῖα ἐξακολουθοῦν νὰ ἀποτελοῦν μόνιμον στίγμα τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας, προῖον ἑνὸς σκοτεινοῦ συνδυασμοῦ ψυχικῆς

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

'Ιερά Σύνοδος

ΑΝΑΚΟΙΝΩΕΝΤΑ

Συνήλθε σήμερον ἡ 'Ιερά Σύνοδος εἰς τακτικὴν συνεδρίαν. Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν πρακτικῶν τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως ἡ 'Ιερά Σύνοδος συζητήσασα ἐξ ἀφορμῆς δημοσιευμάτων τινῶν ὡς πρὸς τὸ γνωστὸν ζήτημα τοῦ κ. Παπανούτσου ἀπεφάσισε νὰ ἀνακοινώσῃ ὅτι εἶναι ἐντελῶς ἀνυπόστατα τὰ δημοσιευθέντα εἰς τὸν τύπον περὶ καταθέσεως εἰς τὴν 'Ιεράν Σύνοδον πορίσματος τῆς μελέτης τῶν ἔργων τοῦ κ. Παπανούτσου, συνέστησε δὲ εἰς τὴν διμελῆ ἐπιτροπὴν νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν ἐργασίαν της.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ δημοσιεύματα ὡς πρὸς τὸ ταξίδιον τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κίτρους κ. Βαρνάβα εἰς Βελιγράδιον ἀπεφάσισε νὰ ἀνακοινώσῃ ὅτι ὁ Σεβ. Κίτρους μετέβη εἰς τὸ Βελιγράδιον ἀδείξαι τῆς 'Ιερᾶς Συνόδου διὰ καθαρῶς ἰδιωτικῶν λόγων καὶ ἐπομένως οὐδεμίαν ἀποστολὴν εἶχεν.

Κατόπιν λόγου γενομένου περὶ καταβολῆς τοῦ ἐπιδόματος 500 δραχμῶν εἰς ἑφημερίους χωρίων καὶ οἰκισμῶν τῶν Δήμων ἀπεφάσισεν ὅπως γίνωνται δεκταὶ αἱ δηλώσεις τῶν Δημάρχων περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀτόμων τῶν οἰκισμῶν καὶ χωρίων καὶ οὐχὶ ἡ ἀπογραφή τοῦ 1961, διότι λόγω τῆς μεταναστεύσεως ἐμειώθη ἔκτοτε ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων εἰς πολλὰ χωρία.

Ἐν τέλει ἐπελήφθη διαφόρων ὑποθέσεων τρεχούσης ὑπηρεσίας.

'Αθήνησι τῆ 8ῃ 'Ιουνίου 1965

Ἐκ τοῦ Συνοδικοῦ Γραφείου

Συνήλθε σήμερον εἰς τακτικὴν συνεδρίαν ἡ 'Ιερά Σύνοδος. Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν πρακτικῶν τῆς προηγουμένης συνεδρίας ἐγένετο μακρὰ καὶ διεξοδικὴ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἀνάγκης τῆς πληρώσεως τῶν χρευσουσῶν Μητροπόλεων ἐξ αἰτίας τῆς μὴ ψηφίσεως μέχρι σήμερον τοῦ

ἀγριότητος καὶ νοσηρᾶς καὶ ἀτόνου ἠθικῆς ἀντιλήψεως.

Οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ἐνέχει, ἐν τινι καὶ δὴ ὄχι ἀνεπαισθητῶ μέτρῳ, προληπτικὴν καὶ ἀνασταλτικὴν σημασίαν ἡ σκληρῶνσις τῆς δικαιοσύνης ἐναντι τοῦ ἀπαράδεκτου φαινομένου τούτου. Ἄλλὰ εἶναι ἄλλο τόσον βέβαιον, ὅτι μόνον τούτο δὲν ἐξαρκεῖ εἰς τὴν ἀποτελεσματικὴν ἀπὸ πάσης πλευρᾶς ἀντιμετώπισιν τοῦ κακοῦ. Τὰ ἐγκλήματα τῆς κατηγορίας ταύτης ἀνήκουν εἰς τὴν περίπτωσιν, ὅπου τὸν πρῶτιστον λόγον ἔχει ἡ ἀνύψωσις τοῦ μορφωτικοῦ καὶ ἠθικοῦ ἐπιπέδου τῶν μαζῶν. Ὑπάρχουν ἐγκλήματα, τὰ ὁποῖα εἶναι σύνδρομα καὶ συνακόλουθα πρὸς τὸν γενικώτερον πολιτισμὸν. Τὰ ἐγκλήματα τιμῆς εἶναι ὅλως διάφορα τούτων. Ἄλλὰ καὶ ταῦτα καὶ ἐκεῖνα ἐξαλείφονται ἀποτελεσματικῶς, μόνον ὅταν εἰς τὰ πλαίσια τοῦ γενικώτερου πολιτισμοῦ δορᾷ ἐντὸς τῆς κοινωνικῆς ζωῆς τὸ ἡμερωτικόν, ἐξυψωτικὸν καὶ μοναδικῶς ἐξανθρωπιστικὸν πνεῦμα τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ ἀληθείας.

Θορυβούπολις.

'Η ἀνάπτυξις τῆς πρωτευούσης παρουσιάζει ὠρι-

νόμου. Ἀπεφασίσθη ὁμοφώνως, ὅπως ἡ 'Ιερά Σύνοδος ἀναμείνῃ μέχρι τῆς 30 'Ιουνίου καὶ εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν δὲν ἤθελε τυχὸν ψηφισθῆ ἕως τότε ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐξουσιοδοτήσεως τὸ σχέδιον τῆς Μεταβατικῆς διατάξεως νὰ συγκαλέσῃ τὴν 'Ιεραρχίαν ἐκτάκτως διὰ νὰ συσχεφθῇ καὶ ἀποφασίσῃ διὰ τὴν πλήρωσιν τῶν κενῶν Μητροπόλεων.

Εἶτα γενομένης συζητήσεως ἐξ ἀφορμῆς ἐγγράφου τοῦ Καρδινάλιου Μπέα περὶ ἀποστολῆς παρατηρητῶν εἰς τὴν τελευταίαν περίοδον τῆς Συνόδου τοῦ Βατικανοῦ ἀπεφασίσθη νὰ παραπεμφθῇ τὸ ζήτημα εἰς τὴν 'Ιεραρχίαν διὰ λόγους ἀρμοδιότητος.

Κατόπιν ἀνεγνώσθησαν αἱ ἀναφοραὶ τοῦ Σεβ. Ἐλευθερουπόλεως δι' ὧν οὗτος παρέχει τὰς κατὰ Νόμον πληροφορίες εἰς τὴν διατυπωθεῖσαν κατ' αὐτοῦ κατηγορίαν ἐπὶ ἀπειθείᾳ, ἐξυβρίσει τῆς 'Ι. Συνόδου, φαρτρία κ.λ.π. Ἀπεφασίσθη νὰ συζητηθῇ ἡ ὑπόθεσις καὶ νὰ ληφθῇ ἀπόφασις κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς προσεχοῦς Πέμπτης.

'Ἐν Ἀθήναις τῆ 10ῃ 'Ιουνίου 1965

'Ἐν τοῦ Συνοδικοῦ Γραφείου

'Αποστολικὴ Διακονία

— Καθ' ὅλας τὰς Κυριακὰς τοῦ μηνὸς Μαΐου συνεχίσθησαν κανονικῶς αἱ καθιερωμένα ὁμιλίαι ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ αὐτῆς, συμφώνως τῷ σχετικῷ προγράμματι.

— Τὴν 16ην ἔληξαν καθ' ἅπασαν τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος τὰ μαθήματα τῶν Κατηχ. Σχολείων αὐτῆς. Εἰς τοὺς μαθητὰς διενεμήθησαν καὶ ἐφέτος καλλιτεχνικώτατα τρίπτυχα ἐνθύμια φέροντα θαυμασίαν βυζαντινὴν εἰκόνα τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ.

— Τὴν 24ην ἔλαβε χώραν ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ διάλεξις ὑπὸ τοῦ διακεκριμένου συγγραφέως καὶ λογοτέχνου κ. Νέστορος Μάτσα με θέμα «Χριστιανισμὸς καὶ κινηματογράφος», μετὰ προβολῆς δύο ταινιῶν ντοκυμανταῖρ «Ὁ Θεόφιλος» καὶ «Τὸ τάμα». Τὴν διάλεξιν παρηκολούθησε πλῆθος ἀκροα-

σμένας πλευρᾶς, ἀπέναντι τῶν ὁποίων εἶναι πρᾶγματι νὰ ἀπορῆ κανεὶς διατὶ οἱ ἀρμόδιοι ἀδιαφοροῦν, ἐνῶ θὰ ἦτο τόσον εὐκόλον νὰ ληφθοῦν ὠρισμένα μέτρα, ἱκανὰ νὰ τὰς καταστήσουν καὶ αὐτὰς ἀξιοθωμάστους, ἀντὶ νὰ εἶναι, ὅπως εἶναι ἕως τώρα, ἀληθεῖς πληγαί. Μία ἀπὸ αὐτὰς συνίσταται εἰς τὴν ἀναρχίαν καὶ τὸ ἀνεξέλεγκτον τοῦ θορύβου. Ἀπὸ σχετικὴν ἔρευναν, ἡ ὁποία ἐδημοσιεύθη προσφάτως εἰς τὸν ἡμερησίον Τύπον, προκύπτει ὅτι αἱ Ἀθῆναι κατέχουν μεταξὺ ὅλων τῶν μεγαλοπόλεων τῆς οἰκουμένης, τὰ θλιβερὰ σκῆπτρα ὡς πρὸς τὴν ἀσυδοσίαν τοῦ θορύβου, μὲ διεπιστωμένον, σὺν τοῖς ἄλλοις, ἀποτέλεσμα νὰ σημειωθῶνται εἰς τὸν πληθυσμὸν της τὰ μεγαλύτερα ποσοστὰ εἰς τὰς ἐκ τοῦ θορύβου προκαλουμένας νευρωτικὰς καὶ ἀκουστικὰς ἀνωμαλίας. Δὲν εἶναι ζήτημα ὑπάρξεως μεγαλοφθοῦς φαντασίας ἢ ἐξέθρεσις τῶν μέτρων, διὰ τῶν ὁποίων θὰ ἀντεμετωπίζετο αὐτὴ ἢ ὄχι ἀπλῶς ἀνυπόφορος, ἀλλὰ καὶ ἐπιζημία διὰ τὴν ψυχικὴν καὶ σωματικὴν ὑγείαν τῶν κατοίκων τῶν Ἀθηνῶν κατάστασις. Ἐχουν καταστροφῇ καὶ ἐφαρμόζονται ἀποτελεσματικῶς τὰ ριζικὰ αὐτὰ μέτρα εἰς τὰς πολιτισμένας χώρας τοῦ κόσμου καὶ δὲν θὰ ἐχρειάζετο, παρὰ καλὴ θέλησις, διὰ νὰ γίνων καὶ δι' ἡμᾶς πραγματικότης.

τών, μεταξύ τών οποίων 'Αρχιερείς, Καθηγηταί Παν/μίου και πολλοί κληρικοί, έπρωλόγισε δέ δεόντως ό Γεν. Δ/ντής Πανσο. 'Αρχιμ. κ. Παντελεήμων Μπαρδάκος.

— Τήν 27ην συνήλθεν εις συνεδρίασιν τό Κεντρ. Συμβούλιον τής 'Απ. Διακονίας υπό τήν προεδρίαν του Μακ. 'Αρχιεπισκόπου 'Αθηνών κ. Χρυσοστόμου, άσχοληθέν επί τρεχούσας φύσεως ζητημάτων.

— 'Εντολή του Κεντρ. Συμβουλίου ό Πανσο. Γεν. Δ/ντής μετέβη εις Τήνον μετ' άλλων άρμοδιών προσώπων, πρὸς έπιτόπιον εξέτασιν διαφόρων ζητημάτων σχετικών με τās συνεχιζόμενας εργασίας άποπερατώσεως του κτιρίου του μελλοντος να λειτουργήση εκεί 'Ανωτέρου 'Εκκλησ. Φροντιστηρίου.

— 'Εκυκλοφόρησεν ό ύπ' αριθ. 36ος τόμος τής Πατρολογίας, άφιερωμένος εις τήν συνέχειαν τών έργων του Μεγάλου 'Αθανασίου.

— 'Αποφάσει του Κεντρ. Συμβουλίου άπεστάλησαν εις τήν 'Ι. Μητρόπολιν Γερμανίας 20.000 τεμάχια, διάφορα βιβλία, φυλλάδια, έντυπα, εικόνες, πρὸς δωρεάν διανομήν εις διαμένοντας 'Ελληνας έργατάς, ως έπίσης λειτουργικά βιβλία πρὸς χρῆσιν τών 'Ι. Ναών και Κατηχητικά βροηήματα πρὸς ύποβοήθησιν του εκεί κατηχητικού έργου.

— Εις πλείστας 'Ι. Μητροπόλεις άπεστάλησαν 46.000 τεμάχια ένθύμια τών Κατηχ. Σχολείων πρὸς δωρεάν διανομήν εις παιδιά τών χωρίων και τροφίμους τών Φιλανθρωπικών 'Ιδρυμάτων Νεότητος.

— Τήν 29ην έπεσκέφθησαν τήν Σχολήν Διακονισσών και τόν Οίκον Φοιτητρίας ύπέρ τούς εκατόν ιερείς διαφόρων 'Ι. Μητροπόλεων, φιλοξενούμενοι υπό τής 'Εθνικής 'Εστίας, με επί κεφαλής τόν Καθηγητήν του Παν/μίου κ. Φυτράκην. Τούτους ύπεδέχθησαν ό Γενικός Διευθυντής Πανσο. 'Αρχιμ. Παντελεήμων Μπαρδάκος και ή Διευθύντρια Δίδα Σοφία Μουρούκα, προσφωνήσαντες αυτούς καταλλήλως και ένημερώσαντες επί του έπιτελουμένου έργου ύπ' αυτών. Είτα άνεχώρησαν μετά τών καλύτερων έντυπώσεων διά τά λαμπρά ταύτα 'Ιδρύματα τής 'Εκκλησίας.

'Ιερά 'Αρχιεπισκοπή 'Αθηνών

Ο Μακαριώτατος 'Αρχιεπίσκοπος 'Αθηνών και πάσης 'Ελλάδος κ. Χρυσόστομος κατά τό χρονικόν διάστημα από 26 Μαΐου μέχρι 10 'Ιουνίου 1965 έχοροστάτησεν εις διαφόρους ιερούς ναούς 'Αθηνών, συνειργάσθη μετά Σεβασμιωτάτων 'Αρχιερέων και τών παρ' Αυτώ Θεοφιλεστάτων Βοηθών 'Επισκόπων, προήδρευσε τών συνεδριών τών Διοικητικών Συμβουλίων διαφόρων 'Εκκλησιαστικών 'Οργανισμών, έδέχθη εις άκρόασιν διαφόρους έπιτροπάς και άτομα κλπ. Ούτω:

'Εχοροστάτησε: Τη 30η Μαΐου εις τήν έν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῶ 'Αθηνών τελεσθεΐσαν θείαν Λειτουργίαν.

— Τη 6η 'Ιουνίου εις τήν έν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῶ 'Αθηνών τελεσθεΐσαν θείαν Λειτουργίαν.

Προέστη: Τη 30η Μαΐου του έν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῶ 'Αθηνών τελεσθέντες Μνημοσύνου ύπέρ αναπαύσεως τής ψυχῆς του τελευταίου αυτοκράτορος του Βυζαντίου Κωνσταντίνου του Παλαιολόγου.

— Τη 5η 'Ιουνίου, έν τῷ ιερῷ ναῶ τής Κοιμήσεως Θεοτόκου 'Εδεμ, τής 'Ακολουθίας τής στέψεως τών τέκνων τής οικογενείας Τσικλητήρα.

— Τη 6η 'Ιουνίου, έν τῷ ιερῷ ναῶ 'Αγίου Δημητρίου 'Αμπελοκήπων, τής 'Ακολουθίας τής στέψεως του 'Α. Τσοπανέλλη.

'Ετέλεσε: Τη 9η 'Ιουνίου 'Αγιασμόν επί τῇ καταθέσει του θεμελίου λίθου τών άνεγειρομένων νέων πολυκατοικιών εις τόν Νέον Κόσμον.

Μετέβη: Τη 2α 'Ιουνίου εις τά 'Ανάκτορα 'Αθηνών και ένεγράφη εις τό βιβλίον συγχαρητηρίων επί τοίς γενεθλίοις τής Α.Μ. του Βασιλέως τών 'Ελλήνων Κωνσταντίνου.

'Ανταπέδωκε: Τη 7η 'Ιουνίου τήν έπίσκεψιν εις τόν έν 'Αθήναις πρεσβευτήν τής Βουλγαρίας κ. Μίντσεφ.

'Απεχαιρέτησε: Τη 9η 'Ιουνίου έν τῷ 'Υπουργείῳ 'Εσωτερικών τόν άναχωρούντα διά τήν νέαν θέσιν του έν 'Αργεντινή πρεσβευτήν κ. Θεόδωρον Μπαζίζον.

Προέπεμψε: Τη 9η 'Ιουνίου έν τῷ άεροδρομίῳ του 'Ελληνικού τόν μετατεθέντα έξ 'Αθηνών πρεσβευτήν Λιβάνου κ. Χαλίμ.

Προήδρευσε: Τη 27η Μαΐου του Κεντρικού Συμβουλίου τής 'Αποστολικῆς Διακονίας.

— Τη 28η Μαΐου του Μητροπολιτικού Συμβουλίου τής 'Ι. 'Αρχιεπισκοπῆς 'Αθηνών.

— Τη 31η Μαΐου του Διοικητικού Συμβουλίου του Βαφειαδικού Κληροδοτήματος και του Διοικητικού Συμβουλίου του 'Εκκλησιαστικού 'Ορφανοτροφείου Βουλιαγμένης, τό δε άπόγευμα τής ίδιας ήμέρας του Κεντρικού Συμβουλίου του Τ.Α.Κ.Ε. και του Κεντρικού Συμβουλίου του Ο.Δ.Ε.Π.

'Επεθεώρησε: Τη 1η 'Ιουνίου τόν 'Εκκλησιαστικόν 'Ορφανοτροφείον Βουλιαγμένης.

'Εδέχθη: Τη 26η Μαΐου τήν σύζυγον του τέως Πρωθυπουργού κ. Λίαν Τσαλδάρη, τόν τοποτηρητήν τής 'Ιεράς Μητροπόλεως Νευροκοπίου και Ζιχνών Πανσο. 'Αρχιμ. κ. Κωνσταντίνου Χρόνη, τόν προϊστάμενον τής νομικής υπηρεσίας του ΤΑΚΕ κ. Γ. Σταυρόπουλον και τόν έξ 'Αμερικῆς αΐδου. Ιερέα κ. Οικονοπίδην.

— Τη 28η Μαΐου τόν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Κυθήρων κ. Μελέτιον, τόν καθηγητήν του Πανεπιστημίου 'Αθηνών κ. Στυλιανόν Κορρέν, τόν διευθυντήν τής Προεδρίας τής Κυβερνήσεως κ. Μοσχουάν, τόν άντισυνταγματάρχη κ. Παπαδονικολάκην και τόν πρόεδρον του Συλλόγου Βυζαντινῆς Μουσικῆς κ. Τσαταραώνην.

— Τη 29η Μαΐου 40 μαθητάς τής 'Εκκλησιαστικῆς Σχολῆς τής 'Αγίας 'Αναστάσεως Θεσσαλονίκης, πρὸς τούς όποίους άπηύθυνε πατρικῆς συμβουλῆς.

— Τη 31η Μαΐου τούς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας Κίτρους κ. Βαρνάβαν, Κυθήρων κ. Μελέτιον και Γρεβενών κ. Χρυσόστομον.

— Τη 1η 'Ιουνίου τόν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Καλαβρύτων και Αιγιαλείας κ. Γεώργιον, τόν διευθύνοντα σύμβουλον του Τ.Α.Κ.Ε. καθηγητήν κ. Πέτρον Στεργιώτην, τόν γενικόν διευθυντήν τής 'Αποστολικῆς Διακονίας Πανσο. 'Αρχιμ. κ. Παντελεήμονα Μπαρδάκου, τόν διευθυντήν του Τ.Α.Κ.Ε. κ. Ζαφ. Κέπετζην, τόν εκ Παρισίων άγιογράφον κ. Κεφαλάν, τόν διευθυντήν τής 'Αγιορειτικῆς βιβλιοθήκης κ. Σχοινάν και τόν Ρώσον πρωθιερέα Νιτσοβιετάεφ.

— Τη 2α 'Ιουνίου τόν διευθυντήν του 'Υπουργείου 'Εθνικῆς Παιδείας και Θρησκευμάτων κ. Γιανναράν και τόν κ. Μελασπίαν του 'Ελληνικού 'Ερυθρού Σταυρού.

— Τη 4η 'Ιουνίου τόν διευθύνοντα σύμβουλον του Τ.Α.Κ.Ε. Καθηγητήν κ. Πέτρον Στεργιώτην, τόν ταγματάρχην έ.ά. κ. Χατζηκώσταν και τόν καθηγητήν κ. Παπαδόπουλον.

— Τη 5η 'Ιουνίου τόν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμονα, τόν έξοχώτατον πρεσβευτήν τής Λ.Δ.τῆς Βουλγαρίας κ. Μίντσεφ, τό εκκλησιαστικόν συμβούλιον 'Αγίας Τριάδος Βύρωνος και τόν Πρόεδρον τής 'Ενώσεως Τηνών καθηγητήν κ. 'Ανδρέαν Λεβαντήν.

— Τη 7η 'Ιουνίου τούς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας Θεσσαλιώτιδος και Φαναριοφερσάλων κ. Κύριλλον, Καλαβρύτων και Αιγιαλείας κ. Γεώργιον, 'Ιωαννίνων κ. Σεραφείμ και Φθιώτιδος κ. Δημασκηόν, τόν Πρεσβευτήν κ. Θεόδωρον Μπαζίζον και τόν διευθυντήν τής 'Ανωτέρας 'Εκκλησιαστικῆς Σχολῆς Θεσσαλονίκης κ. Νανῶκον μετά τριών καθηγητῶν και 30 περίπου σπουδαστῶν, οίτινες έφιλοξενήθησαν υπό τής 'Αποστολικῆς Διακονίας.

— Τη 9η 'Ιουνίου τόν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην 'Εδέσεως και Πέλλης κ. Διονύσιον.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Ὁ Πρόεδρος τῶν Η.Π.Α. κ. Τζόνσον, ἀπαντῶν εἰς μήνυμα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Ἀθηναγόρου ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐγκαθιδρύσεώς του εἰς τὸν Λευκὸν Οἶκον, ἀπέστειλεν εἰς τὸν Πατριάρχην θερμὴν εὐχαριστήριον ἐπιστολήν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέρει μεταξύ ἄλλων τὰ ἑξῆς:

«Υπῆρξα λίαν εὐτυχῆς λαβὼν τὴν ἐπιστολήν Ὑμῶν, ὡς καὶ τὰς εὐλογίας Σας ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἐγκαθιδρύσεώς μου εἰς τὴν Προεδρίαν τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν. Εἶμαι βαθύτατα εὐγνώμων διὰ τὰς εὐχὰς ὑπὲρ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, ὡς καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ καὶ τῆς οἰκογενείας μου. Θέλω νὰ γνωρίζετε τὴν ἀδιάπτωτον φροντίδα μου διὰ τὴν Ὑμετέραν εὐημερίαν, ὡς καὶ τὸ βαθὺ ἐνδιαφέρον μου ὑπὲρ τοῦ πνευματικοῦ πληρώματος, τὸ ὁποῖον ποιμαίνετε Ὑμεῖς ὡς Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης. Ἡ ἡγεσία καὶ ἡ ἐμπνευσις τὴν ὁποίαν παρέχετε εἰς τὴν πνευματικὴν δύναμιν, οἷα εἶναι ἡ Οἰκουμενικὴ Κίνησις, ἔχουν ἐμψυχώσει τοὺς ἀνθρώπους καλῆς θελήσεως ἀπανταχοῦ εἰς τὸν Κόσμον. Τὸ Πατριαρχεῖον ἐξασκολεῖ νὰ εἶναι μέγα προπύργιον πνευματικῆς δυνάμεως καὶ θρησκευτικῆς ἡγεσίας, καὶ ἐκτιμῶμεν ἐπαξίως τὴν συμβολὴν του ὑπὲρ τῆς παγκοσμίου Εἰρήνης καὶ σταθερότητος».

Ἅγιον Ὅρος

Πρὸς ὀλοκλήρωσιν τῆς εἰς προηγούμενον φύλλον τῆς «Ἐκκλησίας» δημοσιευθείσης ἑκτενοῦς περιγραφῆς τοῦ ἱστορικοῦ γεγονότος τῆς εἰς Ἀθήνας καθόδου τῶν μελῶν τῆς ἱερᾶς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὁρους, κατόπιν προσκλήσεως τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων Κωνσταντίνου, κατωτέρω δημοσιεύομεν τὴν προσφώνησιν τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως κατὰ τὸ ἐν τοῖς Ἀνακτόροις Ἀθηνῶν γεῦμα τῆς 2ας Μαΐου ἐ.ἔ. Τὸ κείμενον τῆς προσφώνησεως ἔχει ὡς ἑξῆς:

Μὲ βαθεῖαν συγκίνησιν σας ὑποδέχομαι ἐν τοῖς Ἀνακτόροις ἐν μέσῳ τῆς Οἰκογενείας μου.

Σεῖς ἀντιπροσωπεύετε δι' ἡμᾶς τὴν καρδίαν τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως.

Σας ἐκφράζω τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἀφοσίωσίν μου.

Εἰς νεαρὸν ἡλικίαν ἐπεφορτίσθην μὲ βαρέα ἀλλὰ ἐνδοξα καθήκοντα.

Αἱ σκέψεις μου συχνάκις στρέφονται πρὸς τὸ Ἅγιον Φῶς, τὸ ὁποῖον ἐπὶ αἰῶνας ἔχει φωτίσει τὰς ψυχὰς πολλῶν Ἁγίων Πατέρων ἐν βαθείᾳ αὐτοσυγκεντρώσει. Καλεῖσθε νὰ βοηθήσετε ὅπως καὶ οἱ μὴ ἱερομένοι συμμερισθοῦν τὰ βαθύτερα μυστήρια καὶ τὰς πράξεις αὐτοσυγκεντρώσεως τῆς πίστεώς μας.

Ἀπειλεῖται ἡ ἀνθρωπότης καὶ ἰδίως ἡ νεότης ἀπὸ τὸν ὀλισμὸν καὶ τὸν ἀβείσμον. Βοηθήσατέ με νὰ προστατεύσωμεν τὴν ψυχὴν τοῦ λαοῦ.

Τοῦτο εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ μόνον ἂν ἡ βαθύτερα ἐννοία τῆς πίστεώς μας καταστῇ περισσότερον γνωστὴ εἰς τὸν Λαόν μας.

Πιστεύω ὅτι ἡ ἐμ μέρος σας διδασκαλία τῆς πραγματικῆς αὐτοσυγκεντρώσεως εἰς τοὺς νέους ἱερεῖς μας θὰ βοηθήσῃ αὐτοὺς νὰ ἐμβαθύνουν εἰς τὰ θρησκευτικὰ των καθήκοντα.

Αἱ διδασκαλῖαι, αἱ γραφαὶ καὶ ἡ πείρα τῶν Ἁγίων Πατέρων μας τοῦ Ἁγίου Ὁρους εἶναι τώρα εἰπὲρ ποτε ἄλλοτε ἀναγκαῖαι διὰ τὸ Ἔθνος, προσηρμοσμένα ὅμως εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν ἐν τῇ κοινῇ διαβιούντων ἀνθρώπων.

Τὸ Φῶς τοῦ Χριστοῦ τὸ ὁποῖον φέγγει τόσον λαμπρὰ ἀπὸ τὸ Ἅγιον Ὅρος ἄς μᾶς ὑποδείξῃ τὴν ὁδὸν πρὸς τὸν Θεόν».

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΥΠΡΟΥ

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον Νῆς Παγκοσμίου Ἑνώσεως Ἑλλήνων Θεολόγων ἀπεφάσισε τὴν σύγκλησιν θεολογικοῦ συνεδρίου τὴν 12ην καὶ 13ην Ἰουλίου 1965 εἰς τὴν ἐν Λευκωσίᾳ

Ἱερατικὴν Σχολὴν «Ἀπόστολος Βαρνάβας». Ὡς θέματα τοῦ συνεδρίου ὠρίσθησαν τὰ ἑξῆς: 1) Ὁ θεολόγος καὶ ἡ ὑπηρεσία του εἰς τὸ σχολεῖον καὶ 2) ὁ θεολόγος καὶ ἡ διακονία του ἐν τῇ Ἐκκλήσῃ α.

— Ἐπὶ τῇ ὀνομαστικῇ ἑορτῇ τῆς Α.Μ. τοῦ βασιλέως ὧν Ἑλλήνων Κωνσταντίνου ἀπεστάλη πρὸς Νὸν ἐν Λευκωσίᾳ πρέσβυν τῆς Ἑλλάδος τὸ ἀκόλουθον τηλεγράφημα: «Πυθόπριος Ἑνωσις Ἑλλήνων θεολόγων παρακαλῇ διαβιβασθῆναι εἰς Ἀνακτ. θερμὰ συγχαρητήρια ἐπὶ ὀνομασθησὶς καὶ εὐχαὶ ὅπως βασιλεία Του περιώραβη ἀγωνιζομένην Κύπρον».

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Τὸ Πατριαρχεῖον Μόσχας ἀνεκοίνωσεν, ὅτι ἔκλεισεν ἡ ἐν Λούτσκι τῆς Οὐκρανίας Ἱερατικὴ Σχολή. Ἡ αἰτία δὲν εἶναι γνωστὴ. Τοιοῦτοτρόπως ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν Ρωσίᾳ λειτουργουσῶν Ἱερατικῶν Σχολῶν περιορίσθη εἰς τρεῖς: τῆς Μόσχας, τοῦ Λένινγκραντ καὶ τῆς Ὁδησοῦ.

— Ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας κ. Ἀλέξιος προσεκάλεσε τὸν Πατριάρχην Κύριλλον ΣΤ' τῆς Κοπτικῆς Ἐκκλησίας ὅπως ἐπισκεφθῇ προσεχῶς τὴν Ρωσικὴν Ἐκκλησίαν.

— Ἀπεβίωσεν εἰς ἡλικίαν 92 ἐτῶν ὁ Μητροπολίτης Ἀναστασιος (Γκριμπανόβσκυ), τέως ἀρχηγὸς τῆς ἔξω τῆς Ρωσίας ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

— Ὁ Μητροπολίτης Λεόντιος, ἀρχηγὸς τῆς ἐν Ἀμερικῇ Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀπεβίωσεν εἰς τὴν ἐν Syosset τῆς Πολιτείας τῆς Νέας Ὠρκῆς ἔδραν του εἰς ἡλικίαν 89 ἐτῶν. Οὗτος εἶχεν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν του 400 περίπου ἐνορίας ἐν Ἀμερικῇ καὶ Ἰαπωνίᾳ, ἀριθμύσας 700.000 πιστοῦς.

— Εἰς πρόσφατον συνέντευξίν του πρὸς τὴν «Πολίτικα» τοῦ Βελιγραδίου ὁ γνωστὸς Ρῶσος λογοτέχνης καὶ δημοσιολόγος κ. Ἐρεμπουργκ ἐδήλωσε μεταξύ ἄλλων τὰ ἑξῆς: «Μὲ τὰς τοιχογραφίας ἐν Ρωσίᾳ καὶ Βουλγαρίᾳ, τὰ ἔργα τῶν ζωγράφων σας ἀποτελοῦν τὴν ἀρχὴν τῆς σλαβικῆς ἀναγεννήσεως, ἡ ὁποία δὲν εἶναι πολὺ γνωστὴ εἰς τὸν κόσμον. Πρόκειται ὅμως περὶ ἀναγεννήσεως, ὅπως εἶναι ἀναγέννησις ἡ εἰς τὴν Δύσιν δημιουργηθεῖσα τέχνη. Θὰ ἔλεγον ὅμως ὅτι ὑπάρχουν ὠρισμένοι διαφοραί. Καὶ ἡ μία καὶ ἡ ἄλλη ἀναγέννησις προήλθον ἀπὸ τὰ ἔργα τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Τὸ ἀρχαῖον πνεῦμα μετελαμπαδεύθη εἰς τὴν Δύσιν διὰ τῶν λατινικῶν μεταφράσεων, εἰς δὲ τὰς χώρας μας διὰ τῶν Βυζαντινῶν ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων. Νομίζω ὅτι οἱ Βυζαντινοὶ ὀλιγώτερον παρεμόρφωσαν τὸ ἀρχαῖον ἑλληνικὸν πνεῦμα. Δυστυχῶς ἡ περαιτέρω ἀνάπτυξις τῆς ζωγραφικῆς ἀνεκόπη εἰς τὰ Βαλκάνια ὑπὸ τῶν Τούρκων καὶ εἰς τὴν Ρωσίαν ὑπὸ τῶν Τατάρων. Οὕτω, λόγῳ συρροῆς ἱστορικῶν περιστατικῶν, ὄχι μόνον δὲν ἐπροχωρήσαμεν περαιτέρω, ἀλλὰ τὸ εἶδος αὐτὸ τῆς καλλιτεχνικῆς δημιουργίας παρέμεινεν ἀγνωστον διὰ τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ κόσμου. Ἀλλὰ θὰ ἔλθῃ ἡ σειρὰ νὰ ἐπανορθωθῇ καὶ ἡ ἀδικία αὕτη».

— Κατόπιν ἀποφάσεως τῆς ἱερᾶς Συνόδου, ὁ πανιερώτατος ἐπίσκοπος Δημητρώφ καὶ πρύτανις τῆς θεολογικῆς Ἀκαδημίας τῆς Μόσχας κ. Φιλάρετος διωρίσθη πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς ἐτοιμασίας τῆς σχετικῆς ὕλης διὰ τὴν ἐν Ἀθήναις ἐκδιδομένην Ἐθρησκευτικὴν καὶ Ἡθικὴν Ἐγκυκλοπαιδείαν.

— Ὁ διάκονος Παῦλος Κορτσάγκιν, γραμματεὺς τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις Ρωσικῆς Πνευματικῆς Ἀποστολῆς ἀνεκλήθη εἰς τὴν ἐπαρχίαν Βορονιζ, εἰς δὲ τὴν θέσιν του διωρίσθη ὁ

διάκονος τοῦ καθεδρικοῦ ναοῦ τοῦ Λένινγκραντ Μπόρις Γκλέμπωφ.

— Εἰς τὴν ἐν Μόσχᾳ δοθεῖσαν δεξίωσιν τὴν 25ην Μαρτίου ὑπὸ τοῦ ἐπιτετραμμένου τῆς Ἑλλάδος κ. Τζούνη παρέστησαν ἐκ μέρους τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολίται Κρουτίτσης καὶ Κολόμνας κ. Ποιμὴν καὶ Λένινγκραντ καὶ Λαντόγκας κ. Νικόδημος, ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ταλλὶν καὶ Ἑσθονίας κ. Ἀλέξιος καὶ οἱ ὑπάλληλοι τοῦ Τμήματος ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ἐκκλησιαστικῶν σχέσεων κ. Ἀ.Σ. Μπουέβσκιη καὶ κ. Μπ. Σ. Κουδίνκιν.

— Ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Πέρμ καὶ Σολικάμ κ. Λεωνίδας (Πολιάκωφ) ἀνηγορεύθη ὑπὸ τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας τῆς Μόσχας διδάκτωρ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας διὰ τὴν διατριβὴν του «Ὁ Ἄθως ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τοῦ ρωσικοῦ μοναχισμοῦ ἀπὸ τοῦ 1ᾶ μέχρι τοῦ 1ῆ αἰῶνος». Ὁ Σεβασμ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Λεωνίδας ἐπεδίωξεν ὅπως διὰ τῆς πραγματείας του ταύτης δείξῃ τὸν στενὸν δεσμόν τοῦ ρωσικοῦ μοναχισμοῦ μὲ τὸ Ἅγιον Ὄρος, ὁ ὅποιος ὑφίστατο ἐπὶ μακροῦς αἰῶνας καὶ ὑπογραμμίση τὴν ζωοποιὸν πνοὴν καὶ τὴν εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἁγιωνύμου Ὄρους ἐπὶ τοῦ μοναστικοῦ βίου ἐν Ρωσίᾳ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΕΡΒΙΑΣ

Ἐπὶ τῇ ἐφ'ετεινῇ τακτικῇ συνόδῳ τῆς Ἱεραρχίας τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας ὁ πρόεδρος τῆς γιουγκοσλαβικῆς Ὀμοσπονδιακῆς Ἐπιτροπῆς Ὁρησκευμάτων κ. Μίλκυτιν Μόρατσα ἔδωκε τὴν 27ην Μαΐου ἔ.ξ. εἰς τὸ μέγαρον τοῦ Ὀμοσπονδιακοῦ Ἐκτελεστικοῦ Συμβουλίου μεγάλην δεξίωσιν πρὸς τιμὴν τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου τῶν Σέρβων κ. Γερμανοῦ καὶ τῶν μελῶν τῆς Ἱεραρχίας. Εἰς τὴν δεξίωσιν παρέστησαν πολλὰ μέλη τῆς Ὀμοσπονδιακῆς κυβερνήσεως.

— Εἰς πρόσφατον ἄρθρον του, δημοσιευθὲν εἰς τὸ γιουγκοσλαβικὸν περιοδικὸν «Ζβούκ», ὁ καθηγητὴς τῆς Ἱστορίας τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Yale τῶν Η.Π.Α. κ. Μίλος Βελιμίροβιτς γράφει ὅτι ἀνεκάλυψε εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ ἐν λόγῳ Πανεπιστημίου μουσικὸν χειρόγραφον τοῦ 11ᾶ αἰῶνος. Εἰς τὴν πρώτην σελίδα τούτου ὑπάρχει ἡ ἐξῆς ἑλληνικὴ ἐπιγραφή: «Σύλλογὴ φσμάτων μελοποιηθέντων εἰς τὴν σλαβικὴν διάλεκτον ὑπὸ τοῦ μουσικολογιωτάτου κύρ Πέτρου Λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου, κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τῆς παλαιᾶς συλλογῆς, αἰτήσῃ δὲ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Βοσνίας κύρ Σεραφεῖμ, πρὸς χρῆσιν ὑπὸ τῶν Σλαύων, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς αὐτοῦ».

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΠΟΛΩΝΙΑΣ

Ἡ Ἱεραρχία τῆς Ὀρθοδόξου Πολωνικῆς Ἐκκλησίας ἐξελέξε τὴν 26ην Μαΐου 1965 ὡς Μητροπολίτην Βαρσοβίας καὶ πάσης Πολωνίας τὸν Σεβασμιώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Μπιελοστόκ καὶ Γκντάνσκ κ. Στέφανον. Ἡ τελετὴ τῆς ἐνθρονίσεως θὰ γίνῃ εἰς τὴν Βαρσοβίαν τὴν 18ην Ἰουλίου 1965.

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Τὴν 6ην Μαΐου 225 μέλη τοῦ τάγματος τῶν Ἰησουϊτῶν, ἀντιπροσωπεύοντα τοὺς ἀνὰ τὸν κόσμον 36.000 Ἰησοῦιτας συνήλθον ἐν Ρώμῃ πρὸς ἐκλογὴν νέου ἡγουμένου. Γενικὸς

ἡγούμενος τοῦ τάγματος τῶν Ἰησοῦιτῶν ἐξελέγη ὁ ἴσπανος Πέτρος Arrupe.

— Ὁ πάπας Παῦλος Στ' προσεκάλεσεν εἰς τὴν τετάρτην φάσιν τῆς Β' ἐν Βατικανῷ συνόδου ὡς λαϊκοὺς παρατηρητὰς τὸ ζεῦγος τῶν μεξικανῶν ρωμαιοκαθολικῶν κ. καὶ κ. Ἀλβαρέζ ὁ Κάζα. Οὗτοι εἶναι οἱ πρῶτοι σύζυγοι καὶ γονεῖς 11 τέκνων, οἵτινες ὡς τοιοῦτοι προσκαλοῦνται εἰς τὴν σύνοδον.

— Τὸ νέον σχέδιον περὶ τῶν ἱεραποστολῶν, τὸ εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ παλαιοῦ, τὸ ὁποῖον ἀπερρίφθη κατὰ τὴν γ' περίοδον τῆς Β' ἐν Βατικανῷ συνόδου, συνετάχθη εἰς τὴν τεχνικὴν αὐτοῦ μορφήν ὑπὸ τῆς συνοδικῆς ἐπιτροπῆς, ἥτις συνήλθεν εἰς Νέμι, πλησίον τῆς Ρώμης, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ καρδινάλιου Ἀγκατζανιάν, προέδρου τῆς ἐπὶ τῶν ἱεραποστολῶν ἱερᾶς συνόδου.

Ὁ Πάπας Παῦλος Στ' ἐδέχθη τοὺς μετασχόντας τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνελήντος ἐν Ρώμῃ 15ου διεθνοῦς συνεδρίου τοῦ Ρωμαιοκαθολικοῦ τύπου.

— Εἰς Βουλκᾶνον τῶν Αἰολίδων νήσων (βορείως τῆς Σικελίας) ὠργανώθη τὸ 7ον συμπόσιον θεολογίας τῶν λαϊκῶν.

— Ὑπὸ τοῦ Βατικανοῦ ἀπεφασίσθη ἡ ἰδρυσις τοῦ κέντρου ποιμαντικῆς τοῦ τουρισμοῦ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Δομινικανοῦ ἱερομονάχου Ἰωάννου Ἀρρίγκε.

Ἡ ρωμαιοκαθολικὴ ἱεραρχία τῆς Νέας Ζηλανδίας δι' ἐγκυκλίου ἐπιστολῆς αὐτῆς παρακινεῖ τοὺς πιστοὺς, ὅπως προσεύχωνται ὁμοῦ μετὰ τῶν πιστῶν τῶν ἄλλων χριστιανικῶν ὁμολογιῶν ὑπὲρ τῆς χριστιανικῆς ἐνότητος, εἰς δὲ τοὺς ρωμαιοκαθολικοὺς φοιτητὰς ἐπιτρέπει τὴν συμμετοχὴν εἰς ἱερᾶς ἀκολουθίας τῶν μὴ ρωμαιοκαθολικῶν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΠΑΛΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΩΝ

Καθὼς πληροφορεῖ ἡμᾶς τὸ Διεθνὲς Δελτίον πληροφοριῶν τῆς Ἐκκλησίας τῶν Παλαιοκαθολικῶν, πολλὰ ἑκατοντάδες ἐκπροσώπων τῶν διαφόρων ἐθνικῶν παλαιοκαθολικῶν ἐκκλησιῶν, ὡς καὶ ἐκπρόσωποι τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ τοῦ Ἀγγλικανισμοῦ, θὰ συνέλθουν ἀπὸ 22ας μέχρι 27ης Σεπτεμβρίου 1965 ἐν Βιέννῃ πρὸς συγκρότησιν τοῦ 19ου Διεθνοῦς Παλαιοκαθολικοῦ Συνεδρίου. Τόσον ἡ συγκρότησις, ὅσον καὶ τὰ θέματα τοῦ Συνεδρίου θὰ εἶναι μία προσπάθεια προβολῆς τῆς παλαιοχριστιανικῆς Οἰκουμένης. Τὸ κύριον θέμα τοῦ συνεδρίου θὰ εἶναι «Εἰς τὴν ὁδὸν πρὸς ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας». Ἄλλα εἰδικώτερα θέματα, ἅτινα θὰ ἐξετασθοῦν ἐν τῷ Συνεδρίῳ, εἶναι πρὸς τοῖς ἄλλοις τὰ ἐξῆς: «Τὸ πρόβλημα τοῦ Θεοῦ εἰς ἓνα κόσμον τῆς συγχύσεως», «εἰς τὴν ὁδὸν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν διὰ τῶν ποικίλων φωνῶν τῶν Ἐκκλησιῶν», «ἡ παλαιοκαθολικὴ ὁμολογία», «ἡ β' σύνοδος τοῦ Βατικανοῦ ἀπὸ παλαιοκαθολικῆς σκοπιᾶς», «οὐσία τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας», «αἱ παλαιοκαθολικαὶ Ἐκκλησίαι ἐν τῇ Οἰκουμένῃ».

ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΣΜΟΣ

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Καντέρμπουρν Δρ. Μάικλ Ράμσατη, εἰς ἀποκλειστικὴν πρόσφατον δήλωσιν του πρὸς ἀνταποκριτὴν τῆς Ὑπηρεσίας τύπου τοῦ Λονδίνου ἐξεδηλώσε τὴν μεγάλην χαρὰν του διὰ τὴν εἰσοδὸν τῆς Ἑλληνικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Μεγάλης Βρετανίας εἰς τὸ Βρετανικὸν Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν, εἰπὼν μεταξύ ἄλλων τὰ ἐξῆς: «Τὸ Βρε-

τανικόν Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν καὶ ἐγὼ εἴμεθα εὐτυχεῖς διὰ τὸ γεγονός αὐτό. Ἡ Ἑλληνική Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἔχει εὐρέως μετάσχει εἰς τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν καὶ εἶναι ὀρθόν νὰ ὑπάρχη ἡ αὐτὴ συνεργασία καὶ εἰς τὴν Βρετανίαν».

— Ὁ ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Καντέρμπουρου Δρ. Ράμσεϋ, συνοδευόμενος ὑπὸ ἀγγλικανῶν κληρικῶν, ἐπισκέφθη τὴν Ὁρθόδοξον Ρουμανικὴν Ἐκκλησίαν ἀπὸ τῆς 2ας μέχρι 8ης Ἰουνίου. Ἡ ἐπίσκεψις ἐγένετο κατόπιν προσκλήσεως τοῦ Μακ. Πατριάρχου Ρουμανίας κ. Ἰουστινιανοῦ.

— Αἱ ἀγγλικανικαὶ ἐπαρχιακαὶ σύνοδοι τοῦ Καντέρμπουρου καὶ τῆς Ἰόρκης κατήρτισαν ἐν σχέδιον σταδιακῆς ἐνώσεως τῆς Ἀγγλικανικῆς καὶ Μεθοδιστικῆς Ἐκκλησίας. Τὸ πρῶτον στάδιον θὰ εἶναι ἡ «συμφιλίωσις» τῶν δύο Ἐκκλησιῶν εἰς μίαν πανηγυρικὴν λειτουργίαν καὶ ἡ ὑπὸ τῶν Μεθοδιστῶν παραδοχὴ τῆς ἐπισκοπικῆς χειροτονίας.

Μετὰ τὴν ἐπίτευξιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας αἱ δύο ἐκκλησίαι ἐπὶ τι χρονικὸν διάστημα θὰ ζοῦν αὐτοτελῶς ἢ μία παραπλευρῶς εἰς τὴν ἄλλην, ἵνα μετὰ ταῦτα — περὶ τὸ 1970 — ἐνωθοῦν ὀργανικῶς.

ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΣ

Ἡ Κογκρεγκασιοναλιστικὴ ἔνωσις τῆς Ἀγγλίας καὶ Οὐαλίας ἀπεφάσισε τὴν ἐπεξεργασίαν ἐνὸς νέου καταστατικοῦ χάρτου αὐτῆς, διὰ τοῦ ὁποίου θὰ καταστῆ δυνατὴ ἡ συγχώνευσις πολλῶν κογκρεγκασιοναλιστικῶν κοινοτήτων.

— Ἡ Γενικὴ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σκωτίας μὲ μεγάλην πλειοψηφίαν ἀπεφάσισε νὰ συστήσῃ εἰς πάντα τὰ ἐπὶ μέρους τμήματα τῆς Ἐκκλησίας ταύτης νὰ δεχθοῦν τὴν χειροτονίαν τῶν γυναικῶν.

— Εἴκοσι τέσσαρες βιβλικαὶ ἑταιρεῖαι τῆς Δυτικῆς Γερμανίας καὶ τοῦ Βερολίνου ἀπεφάσισαν νὰ συνεργασθοῦν, διὰ νὰ προαγάγουν τὸ ἔργον τῆς διαδόσεως τῆς Ἁγίας Γραφῆς.

ΔΙΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑΙ ΣΧΕΣΕΙΣ

Τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1966 θὰ πραγματοποιηθῆ ἡ ἔναρξις τοῦ διαλόγου τῶν μετασχουσῶν τῆς Γ' Πανορθόδοξου Διασκέψεως τῆς Ρόδου Ἐκκλησιῶν ἀφ' ἐνὸς καὶ τῶν Παλαιοκαθολικῶν καὶ Ἀγγλικανῶν ἀφ' ἑτέρου.

— Ἡ «Ἐλευθέρᾳ Ἐκκλησίᾳ» τῆς Σκωτίας ἀπέκρουσεν ἐσχάτως τὴν συμμετοχὴν τῆς εἰς τὴν οἰκουμενικὴν κίνησιν, διότι ἡ κίνησις αὕτη στηρίζεται εἰς μίαν δογματικὴν πτωχείαν καὶ εἶναι τόσο περιεκτικὴ, ὥστε «τὴν μίαν χεῖρα προσφέρει εἰς τοὺς συντηρητικοὺς προτεστάντας καὶ τὴν ἄλλην εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρώμης».

— Ἡ ἐπὶ τῶν διεθνῶν ὑποθέσεων ἐπιτροπὴ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν ἐδημοσίευσεν ἐκκλησίαν πρὸς τὰ ἔθνη, συνιστῶσα τὴν ἄμεσον ἔναρξιν διαπραγματεύσεων μεταξὺ τῶν ἐνδιαφερομένων ἐθνῶν, διὰ νὰ τεθῆ τέρμα «εἰς τὴν τραγικὴν τύχην τοῦ βιετναμικοῦ λαοῦ». Ἡ ἐκκλησίς ἐπισημαίνει τὸν κίνδυνον τῆς παγκοσμίου συρράξεως καὶ τῶν ὀλεθρίων ἐπακολουθημάτων αὐτῆς, ὑποδεικνύει τρόπους εἰρηνικῶν διαπραγματεύσεων καὶ προσκαλεῖ τὰς ἀδεσμεύτους νοτιοανατολικὰς χώρας τῆς Ἀσίας νὰ ἀναλάβουν ἔργον μεσάζοντος.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερὰ Μητρόπολις Παραμυθίας, Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰ ἄρθρα 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Νόμου 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν κενῶν Ἐφημεριακῶν θέσεων: 1) Τοῦ ἐν Σπαθαρίοις Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίας Τριάδος, 2) Τοῦ ἐν Ἄνω Ξεχώρῳ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Δημητρίου καὶ 3) Τοῦ ἐν Πλαταριά Ἱ. Ναοῦ Ταξιαρχῶν, καλοῦμεν ἅπαντας τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ πιστοποιητικὰ πρὸς κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν Ἐφημεριακῶν θέσεων, ἵνα προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων.

Ἐν Παραμυθίᾳ τῇ 25ῃ Μαΐου 1965

† Ὁ Παραμυθίας, Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου ΤΙΤΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰ ἄρθρα 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» ὡς ἐτροποποιήθη καὶ διὰ μεταγενεστέρων Νομοθετικῶν Διαταγμάτων, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς Ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ «Τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου» Κωνωνίτης Ξηρομέρου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ Νόμων τοῦ Κράτους προβλεπόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας προκηρύξεως ἐν τῷ Δελτίῳ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα πιστοποιητικὰ.

Ἐν Μεσολογγίῳ τῇ 28 Μαΐου 1965

Ὁ Τοποτηρητὴς
† Ὁ Ἄρτης ΓΓΝΑΤΙΟΣ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰ ἄρθρα 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», ὡς ἐτροποποιήθη καὶ διὰ μεταγενεστέρων Νομοθετικῶν Διαταγμάτων, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς Ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ «Ἁγίου Νικολάου» Ἁγίας Βαρβάρας, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ Νόμων τοῦ Κράτους προβλεπόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας προκηρύξεως ἐν τῷ Δελτίῳ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα πιστοποιητικὰ.

Ἐν Μεσολογγίῳ τῇ 2 Ἰουνίου 1965

Ὁ Τοποτηρητὴς
† Ὁ Ἄρτης ΓΓΝΑΤΙΟΣ

'Ιερά Μητρόπολις Τρίκκης και Σταγών

Προκειμένου να προβῶμεν εἰς πλήρωσιν τῶν κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν 'Ιερῶν Ναῶν: α) Κοιμήσεως Θεοτόκου Μεσοχώρας, β) 'Αγίου Νικολάου Πύλης, γ) 'Αγίου Γεωργίου Κορυφῆς καὶ δ) 'Αγίου Νικολάου Τριφυλλίων Κρύας Βρύσης καὶ ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 «Περὶ 'Ιερῶν Ναῶν καὶ 'Εφημεριῶν», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν 'Ιερῶν Κανόνων καὶ Νόμων τῆς Πολιτείας ἀπαιτούμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ σχετικὰ δικαιολογητικά.

'Εν Τρικάλους τῇ 29ῃ Μαΐου 1965

† 'Ο Τρίκκης καὶ Σταγῶν ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

'Ιερά Μητρόπολις Μηθύμνης

'Εχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46 καὶ 47 τοῦ Α. Νόμου 2200/1940 «Περὶ 'Ιερῶν Ναῶν καὶ ἐφημεριῶν» καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα ὅπως ἀνακηρυχθῶσιν ὑποψήφιοι ἐφημέριοι τῶν ἐνοριῶν: 1) 'Αγίας Κυριακῆς Πετρίου, 2) 'Αγίου 'Ιωάννου τοῦ Θεολόγου Πετροῦντος καὶ 3) 'Αγίου 'Ιωάννου Προδρόμου Πεύματος ὅπως ὑποβάλλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Δελτίον «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν νενομισμένων πιστοποιητικῶν.

'Εν Καλλονῇ τῇ 3 'Ιουνίου 1965

† 'Ο Μηθύμνης ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

'Ιερά Μητρόπολις Θηβῶν καὶ Λεβαδείας

'Εχοντες ὑπ' ὄψιν τὰ ἀρθρα 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 «περὶ 'Ιερῶν Ναῶν καὶ ἐφημεριῶν» ὡς ἐτροποποιήθη διὰ μεταγενεστέρων Νομοθετικῶν Διαταγμάτων, προκειμένου να προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακηρύξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ ἐν 'Αραχώβῃ 'Ιεροῦ ἐνοριακοῦ Ναοῦ τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν 'Ιερῶν Κανόνων καὶ Νόμων τοῦ Κράτους προβλεπόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως ἐν τῷ Δελτίῳ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα πιστοποιητικά.

'Εν Λεβαδείᾳ τῇ 8 'Ιουνίου 1965

† 'Ο Θηβῶν καὶ Λεβαδείας ΔΩΡΟΘΕΟΣ

'Ιερά Μητρόπολις Κίτρους

'Εχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 «περὶ 'Ιερῶν Ναῶν καὶ 'Εφημεριῶν» καὶ προκειμένου να προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν ἱερῶν ναῶν: 1) Προφήτου 'Ηλιοῦ ἐν Ἄνω 'Αγίῳ 'Ιωάννῃ, 2) 'Αγίου Στεφάνου ἐν Βερα, 3) 'Αγίου Νικολάου ἐν Γανοχώρᾳ, 4) 'Αγίου Νικολάου ἐν Καρυαῖς, 5) 'Αγίου Γεωργίου ἐν Πόροις καὶ 6) Κοιμήσεως Θεοτόκου ἐν Τόξῳ, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ κεκτημένους τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ὑπὸ τοῦ ὡς ἄνω Νόμου ὀριζομένων πιστοποιητικῶν πρὸς ἀνακηρύξιν αὐτῶν ὡς ὑποψηφίων.

'Εν Κατερίνῃ τῇ 10ῃ 'Ιουνίου 1965

† 'Ο Κίτρους ΒΑΡΝΑΒΑΣ

ΡΙΖΑΡΕΙΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ**Πρόσληψις υἱῶν 'Εφημεριῶν
ὡς ὑποτρόφων τῆς Ριζαρείου Σχολῆς**

'Η Ριζαρείος 'Εκκλησιαστικὴ Σχολὴ ἀνακοινεῖ ὅτι κατὰ τὸ Σχολικὸν ἔτος 1965—66 θέλει προσλάβει 15 ἐσωτερικοὺς ὑποτρόφους μαθητὰς ἀποκλειστικῶς τέκνα 'Εφημεριῶν τῆς ὑπαίθρου.

Οἱ ἐνδιαφερόμενοι δεόν ὅπως ἔχουν ἐνδεικτικῶν Β' ἔξαταξίου Γυμνασίου, μὲ βαθμὸν 14 καὶ ἄνω, ἡλικίαν οὐχὶ ἀνωτέραν τῶν 17 ἐτῶν κλπ. νόμιμα προσόντα.

Πληροφορίαι παρέχονται καθ' ἐκάστην εἰς τὴ Γραφεῖα τῆς Σχολῆς, Βασ. Σοφίας 24, 'Αθῆναι τηλ. 712—194.

ΖΗΤΟΥΝΤΑΙ ΙΕΡΕΙΣ ΔΙΑ ΤΟΝ ΚΑΝΑΔΑΝ

'Η 'Ιερά 'Αρχιεπισκοπὴ 'Αμερικῆς Βορείου καὶ Νοτίου ζητεῖ 'Ιερεῖς, προοριζομένους διὰ τὰς ἐν Καναδᾷ Κοινότητες αὐτῆς. Οἱ ἱερεῖς πρέπει νὰ εἶναι: θεολόγοι, ἔγγαμοι, ἡλικίας ὄχι μεγαλύτερας τῶν 35 ἐτῶν, γνώσται τῆς 'Αγγλικῆς, ἔχοντες διετὴ τοῦλάχιστον ἱερατικὴν ὑπηρεσίαν καὶ κανονικὸν ἀπολυτήριον μετὰ συστατηρίου γράμματος τῆς 'Ιερᾶς Μητροπόλεως εἰς τὴν ὅποιαν ὑπηρετοῦν. Οἱ βουλόμενοι δύνανται νὰ ἀποταθῶσιν εἰς τὴν 'Ι. 'Αρχιεπισκοπὴν 'Αμερικῆς: Greek Orthodox Archdiocese of North and South America, 10 East 79 Street, New York, N. Y., U.S.A.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Μάρκου Σιώτου, Καθηγητοῦ τοῦ Παν/μίου 'Αθηνῶν, Νικόλαος Ι. Λούβαρις, ἐν 'Αθῆναις 1965, σελ. 134.

Παναγιώτου Ι. Παναγιώτακου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Νομικοῦ Συμβούλου τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος, Βασιλεὺς καὶ 'Εκκλησία ἐπὶ τῇ Κυριακῇ τῆς 'Ορθοδοξίας (14 Μαρτίου 1965). 'Ανάτυπον ἐκ τοῦ «'Αρχείου 'Εκκλησιαστικοῦ καὶ Κανονικοῦ Δικαίου», τόμ. κ', τεῦχος 1ον, 1965. 'Εν 'Αθῆναις 1965, σελ. 24.

Δημητρ. Κων. Βακαλῆ, Τὸ ἐκπολιτιστικὸν ἔργον τοῦ διδασκάλου, 'Αθῆναι 1965, σελ. 164.

Νικολάου Α. Φοροπούλου, 'Ο διδάσκαλος τῆς Πατριάρχης Δανιὴλ Κεραμεὺς καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ. 'Ανατύπωσις ἐκ τοῦ ΔΓ', 1964, τόμου τῆς 'Επετηρίδος τῆς 'Εταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν. 'Εν 'Αθῆναις 1964, σελ. 279—298.

Περιοδικὰ

Γοργόοιος ὁ Παλαμᾶς, 'Ιανουάριος-Φεβρουάριος καὶ Μάρτιος-Ἀπρίλιος 1965, τεῦχος 560-561 καὶ 562-563.

'Ο Ὄρθοδoξoς Παρατηρητής, Ἀπρίλιος 1965, ἀριθμ. 541.

'Ελληνικὰ Θέματα, Μάιος 1965, ἀο. τεύχος 111.

'Αμπελος, Μάιος 1965, ἀριθμ. 5.

Διακονία, Λευκωσία-Μάιος 1965, ἀριθμ. 5.

Πάντανος, Ἀπρίλιος 1965, ἀριθμ. 4.

Τὰ Χαρούμενα Παιδιά, 'Ιούνιος 1965, ἀρ. 162.
Τὸ Χαρούμενο Σπίτι, 'Ιούνιος 1965, τεύχος 161.
'Ιωάννης ὁ Βαπτιστής, 'Αθήναι - Μάιος 1965, ἀριθ. 195.

'Ανάπλασις, 'Αθήναι - Μάιος 1965, ἀρ. φύλλου 135.
Τὸ Μάννα, Ξάνθη - Μάιος 1965, ἀριθ. 5 (22).
Γαλήνη, Σπάρτη - Μάιος 1965, ἀριθ. φύλλου 5/65.
'Απόστολος Τίτος, 'Απρίλιος 1965, τεύχος 4.
Συζητήσεις, Μάιος 1965, τεύχος 65.

'Αρχεῖον Ἐκκλησιαστικοῦ καὶ Κανονικοῦ Δικαίου, τετραμηνιαία νομοκανονική ἐπιθεώρησης, ἔτος Κ', τεύχος 1ον. Ἰδιοκτησία - Διεύθυνσις Παναγ. Ι. Παναγιωτάκου, καθηγητοῦ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Θεσσαλονίκης. Περιεχόμενα: τῆς Διευθύνσεως, «Βασιλεὺς καὶ Ἐκκλησία ἐπὶ τῇ Κυριακῇ τῆς Ὁρθοδοξίας (14 Μαρτίου 1965)». Μελετίου, Μητροπολίτου Κυθήρων, «Ἡ νεοφανὴς Αὐτοκέφαλος ἐκκλησία Ἀμερικῆς καὶ Αὐστραλίας τοῦ πρώην Πάφου Φωτίου ἄκυρον κατασκευάσμων». Ἐκκλησιαστικὴ νομολογία — Χρονικὰ — Κριτικὸν καὶ Βιβλιογραφικὸν Δελτίον.

Νέα Οἰκονομία, Μάιος 1965, ἀρ. 5.

Ζωή, 6, 13, 20 καὶ 27 Μαΐου καὶ 3 Ἰουνίου 1965, ἀριθ. 2440-2444.

'Ὁ Σωτήρ, 26 Μαΐου καὶ 2 Ἰουνίου 1965, ἀριθ. 228-229.

'Απόστολος Βαρνάβας, Μάρτιος - Ἀπρίλιος 1965, τεύχος 3-4.

Φωτεινοὶ Ὁρίζοντες, Μάιος 1965, τεύχος 30.

Προσπάθεια, Μάιος 1965, τεύχος 21.

Χριστιανικοὶ Παλμοί, Μάιος 1965, ἀριθ. φύλ. 16.

'Ενορία, 15 Μαΐου καὶ 1 Ἰουνίου 1965, ἀριθ. 322-323.

Τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου, 1 Μαΐου 1965, ἀριθ. φύλ. 101.

'Η Φωνὴ τῆς Ἐκκλησίας, 20 Μαΐου 1965, ἀριθ. φύλ. 582.

Διδαχὴ, Μάιος 1965, ἀριθ. 204.

Σταυροφορία, Μάιος-Ἰούνιος 1965, ἀρ. 1.

Καινὴ Κτίσις, Μάιος 1965, ἀριθ. 627.

'Αναγέννησις, Ἀπρίλιος καὶ Μάιος 1965, ἀριθ. 30-31.

'Ὁσία Εἰρήνη ἢ Χρυσοβαλάντου, Μάιος 1965, ἀριθ. τεύχους 54.

'Η πρόληψις τῶν ἀτυχημάτων, Ἀπρίλιος-Μάιος 1965, ἀρ. 24.

'Ὁ Ἐθνομάρτυς Πλάτων ὁ Χίου, Μάιος 1965, ἀρ. 147.

'Απολύτρωσις, Ἀπρίλιος καὶ Μάιος 1965, ἀριθ. φύλλου 232-233.

'Ὁμιλοῦν οἱ Πατέρες Ἰούνιος 1965, ἀριθ. 6.

'Ὁ Κόσμος τῆς Ἑλληνίδος, Ἰούνιος 1965, ἀρ. 120.

'Ακτῖνες, Μάιος καὶ Ἰούνιος 1965, ἀριθ. 261-262.

'Ελληνοχριστιανικὴ Ἀγωγή, Μάιος καὶ Ἰούνιος 1965, ἀριθ. 147-148.

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

† Ὁ Ἐδέσσης καὶ Πέλλης ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

† Ὁ Μυτιλήνης ΙΑΚΩΒΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Ναῶν Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν: Δρχ. 50, 75, 100 ἔτησίως.
Λοιπῶν Ναῶν Ἐπιμετατείας: 80 ἔτησίως.
'Ἐξωτερικοῦ: δολλάρια 3.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Θεοδοσίου Σπεράντσα, Βλάπτεται καιρίως.

'Ιωάννου Ν. Θεοδωρακοπούλου, Ἀκαδημαϊκοῦ-Τακτικοῦ Καθηγητοῦ ἐν τῷ Ἐθνικῷ καὶ Καποδιστριακῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν, Πίστις καὶ Λογική.

'Ιωάννου Καρμίρη, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἡ Γ' φάσις τῆς Β' Βατικανείου Συνόδου.

'Ιωάννου Κ. Παπαζαχαρίου, Ἀντιπρυτάνεως τῆς Παντείου Ἀνωτάτης Σχολῆς Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν-Καθηγητοῦ τῆς Ἐγκληματολογίας, Ἡ οἰκογενειακὴ κατὰστασις καὶ ἡ ἐγκληματικότητα.

Παρατηρήσεων στήλη.

'Εκκλησιαστικὰ χρονικὰ.

Παράρτημα.

Βιβλιογραφία.

ΜΟΝΟΤΥΠΙΚΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΑ ΤΣΙΡΩΝΗ
Μενάνδρου 4 - Ἀθήναι - Τηλ. 533.805

'Υπεύθυνος Τυπογραφείου Γεώργιος Σ. Χρυσάφης
'Ιασωνίδου 22 - Σούρμενα